

La Parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts

Apunts històrics, artístics i culturals

AGUSTÍ ROIG MARCÈ

“Mira el cel i compta les estrelles”
(Gn 15, 5)

Treball de Síntesi
Alumne Agustí Roig Marcè
Prof. Robert Baró Cabrera

Grau en Història, Arqueologia i Arts Cristianes
Facultat Antoni Gaudí
Ateneu Universitari Sant Pacià
Barcelona
2019

0

Índex general

- 0. Índex general
- 1. Presentació i introducció
- 2. Sant Vicenç dels Horts
  - 2.1. Aproximació geogràfica
  - 2.2. Aproximació històrica al poble de sant Vicenç dels Horts
    - 2.2.1. Els primers assentaments humans
    - 2.2.2. Els romans
    - 2.2.3. Període visigòtic i invasió musulmana
    - 2.2.4. L'edat mitjana
    - 2.2.5. L'edat moderna
    - 2.2.6. L'edat contemporània
    - 2.2.7. La Guerra Civil
    - 2.2.8. El franquisme
    - 2.2.9. La democràcia
- 3. La Parròquia de Sant Vicenç màrtir
  - 3.1. Algunes notes històriques sobre el temple i la parròquia
    - 3.1.1. La parròquia anterior a 1717
    - 3.1.2. Un nou temple per a Sant Vicenç
    - 3.1.3. Els segles XVIII-XIX
    - 3.1.4. L'època de Mn. Josep Masmitjà (1877-1895)
    - 3.1.5. El primer quart del segle XX: Mn. Rossend Sàbat (1897-1927)
    - 3.1.6. L'època de la Segona República: Mn. Josep Duran (1927-1939)
    - 3.1.7. La Guerra Civil Espanyola (1936-1939)
    - 3.1.8. La reconstrucció: Mn. Joan Tous (1939-1948)
    - 3.1.9. La consolidació de la parròquia: Mn. Jaume Casas (1948-1977)
    - 3.1.10. Mn. Mateu Santacana i l'embelliment del temple (1977-2015)
  - 3.2. Cronologia del temple i la parròquia
  - 3.3. La baronia de Cervelló i la Vila de Sant Vicenç
- 4. El temple de Sant Vicenç màrtir
  - 4.1. El continent:
    - 4.1.1. Topografia de l'espai de culte
    - 4.1.2. Toponímia de la vila

- 4.1.3. Un primer temple
- 4.1.4. Temple Romànic
- 4.1.5. Temple actual
  - 4.1.5.1. Fitxa bàsica de l'edifici
  - 4.1.5.2. El temple: descripció de l'edifici
  - 4.1.5.3. L'exterior
  - 4.1.5.4. L'interior
- 4.1.6. Fases constructives
- 4.1.7. Inspiracions
- 4.2. El contingut
- 5. Espais parroquials
  - 5.1. Rectoria
    - 5.1.1. L'antiga rectoria
    - 5.1.2. La nova rectoria
  - 5.2. Esglésies i capelles
    - 5.2.1. Parròquia de Sant Josep
    - 5.2.2. Parròquia de Sant Antoni de Pàdua
    - 5.2.3. Capella de Sant Roc
    - 5.2.4. Capelleta de Sant Roc
  - 5.3. Escoles
    - 5.3.1. Escola Germanes de la Doctrina Cristiana
  - 5.4. Altres espais
    - 5.4.1. Cementiri Parroquial
    - 5.4.2. Les creus de terme
    - 5.4.3. Els misteris del *Via Crucis*
    - 5.4.4. El Casal Parroquial
- 6. L'arxiu parroquial
  - 6.1. Introducció: els arxius parroquials
  - 6.2. L'arxiu parroquial de Sant Vicenç dels Horts l'any 1921
  - 6.3. L'arxiu parroquial actual de Sant Vicenç dels Horts
  - 6.4. Contingut de l'arxiu – Classificació del fons
  - 6.5. Publicacions parroquials
- 7. Béns immaterials
  - 7.1. Festes i Tradicions
    - 7.1.1. Setmana Santa
    - 7.1.2. Corpus Christi
    - 7.1.3. Festes patronals
  - 7.2. Devocions
  - 7.3. Publicacions

8. A l'entorn de la parròquia de Sant Vicenç màrtir
  - 8.1. La parròquia en el sí del poble
  - 8.2. Personatges de relleu a l'entorn de la parròquia i el temple
9. Gestió, conservació i restauració del patrimoni. Propostes de promoció i difusió patrimonial
  - 9.1. Gestió i conservació de l'actual edifici
  - 9.2. Propostes de promoció i difusió
10. Annexos
  - 10.1. Rectorologi parroquial
  - 10.2. El llibre vermell de l'antic arxiu parroquial
  - 10.3. Història de la crema i construcció del nou temple de Sant Vicenç
  - 10.4. La sequera de 1868 i l'ermita del Remei
  - 10.5. Les campanes i els seus tocs

Índex de fotografies

Bibliografia

Publicacions consultades

Arxius consultats

Articles i apunts inèdits

Webgrafia

1

Presentació i introducció

En el meu treball de Síntesi Final del Grau d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes, he volgut fer un estudi complert de la parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts. Almenys aquesta era la meva intenció inicial. Cal dir però, que la complexitat de la matèria i els nombrosos fils que s'anaven obrint a mesura realitzava aquest estudi, m'han fet desistir de la intenció inicial, ja que donaria per a la realització d'un ampli treball de gran extensió.

És per aquesta raó que m'he centrat a fer un estudi força superficial de tot el que he considerat important al voltant d'aquesta parròquia.

Primer una aproximació geogràfica a l'entorn, després una aproximació històrica al poble i a la parròquia juntament amb una cronologia dels fets més rellevants. Això pel què fa a l'estudi més històric. A partir d'aquest moment he fet un estudi artístic que cerca una descripció acurada dels espais, sobretot, el temple parroquial: primer el continent i després el contingut. Acabada aquesta part he vetllat per veure també tots els altres espais que tenen relació amb la parròquia i amb ells l'arxiu parroquial que allí es custodia. Després d'aquesta descripció he intentat descriure alguns dels béns immaterials que són les diferents festes, tradicions i devocions. Encara un capítol dedicat a la importància de la parròquia en el sí del poble, com també a alguns dels molts personatges de relleu que han deixat la seva petjada al poble i la parròquia en diversos àmbits. Finalment i com a darrer apunt, un capítol dedicat a la gestió, restauració i conservació del patrimoni amb algunes propostes de promoció i difusió. A més, he inclòs annexos amb alguns aspectes d'interès com són un rectorologi, el llibre vermell de l'arxiu parroquial i la història de la crema i construcció de l'actual església, un relat sobre l'ermita del Remei i un altre sobre els tocs de campanes a finals del segle XIX.

En resum: una visió general d'un tema complex i ampli, però que ens pot ajudar a copsar la importància que han tingut i tenen les parròquies en la nostra història local i personal. Per mi mateix, l'estudi d'aquesta parròquia ha estat molt entranyable, ja que ha estat entre aquestes quatre parets on he viscut molts dels fets més significatius de la meva vida.

Una aproximació històrica, artística i cultural a la Parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts.

Agustí Roig

2

Sant Vicenç dels Horts

2.1. Aproximació geogràfica¹

Sant Vicenç dels Horts és un municipi de la comarca del Baix Llobregat a 16,9 km de Barcelona. Es troba a la riba dreta del riu Llobregat i el seu terme municipal, de 9,14 km², limita al sud amb els municipis de Santa Coloma de Cervelló, al nord amb Pallejà, a l'est amb Sant Feliu de Llobregat i Molins de Rei (a l'altre cantó del riu), al sud-oest amb Torrelles de Llobregat i a l'oest amb Cervelló.

Clima

Sant Vicenç dels Horts té un clima mediterrani. Els hiverns són curts, frescos i relativament humits amb possibilitats de glaçades. Als mesos d'hivern les temperatures ronden els 6 °C; i els mesos d'estiu són calorosos i secs, la qual cosa provoca la sequera estival pròpia del clima mediterrani.

Pel que fa al règim de precipitacions, és molt semblant al que es registra a tota la façana mediterrània de Catalunya. Els màxims pluviomètrics es produeixen a la primavera i especialment a la tardor, mentre que els mínims

són a l'estiu. El règim de vents més freqüent de la zona és el garbí que ve reescalfat del sud-oest.

---

¹ Informació extreta de CANELA, DOLCET, MOGA, MORENO, PALOS, PASTOR, VALLVERDÚ: "*Sant Vicenç dels Horts. Aproximació a l'estudi del medi natural i social*". Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, Sant Vicenç dels Horts, 1987.

Els espais naturals de Sant Vicenç dels Horts estan emmarcats dins del parc forestal del Montbaig i Montpedrós (en l'àmbit muntanyenc) i dins del parc agrari del Llobregat (en l'àmbit fluvial).

Geologia

El municipi comprèn una zona plana, propera al riu Llobregat, i una major extensió accidentada pels massissos de Garraf i Ordal, on limita de ponent amb Cervelló passant pel Puig Castellar (189 metres), pel Puig Perdiguier i pel turó de les canals (257 metres) i enfilant-se pel Puig de Rocabruna (301 metres) i pel Montpedrós (350 metres), lloc on hi ha l'ermita de Sant Antoni i les restes del Castellnou de Cervelló. Aquestes dues zones tenen un interès geològic singular i excepcional, ja que presenten un gran valor estratigràfic, sedimentològic, paleontològic, geomorfològic i paisatgístic, accentuades per una dificultat de trobar àrees properes amb característiques similars: no existeix cap altra àrea a Catalunya amb un registre cronostatigràfic² tan ampli dels períodes geològics del Silurià i Devonià.

Hidrologia

Les artèries fluvials principals són la riera de Cervelló i la de Torrelles. Ambdues, de curs i cabal irregulars, desemboquen al Llobregat dins el terme i es caracteritzen per una aportació anual molt baixa d'aigua, un elevat índex d'estiatge i variabilitat del cabal.

Per una altra banda, la plana del Llobregat, és regada pel canal de la Dreta del Llobregat, les aigües del qual són elevades per un assut anomenat la Resclosa³.

I en la part accidentada hi ha algunes fonts, com la del Saltador, a la riera de Torrelles, i la de Sant Josep, prop del torrent de la Parellada.

² Part de l'estratigrafia que tracta de l'edat dels estrats i de les roques en general i de llurs relacions geocronològiques.

³ A la fotografia de 1910 trobem una imatge de l'assut del riu Llobregat a Sant Vicenç dels Horts a principis del segle XX.

Pel fet d'estar a la riba del riu Llobregat, Sant Vicenç ha patit al llarg de la història diverses inundacions que han causat destrosses de diverses consideracions. Només al segle XX, podem destacar la Riuada de la Mercè (1901), la Riuada del Remei (1907), la Riuada de Sant Miquel (1913), les Riuades del Vallès (1962), la Riuada que s'endugué el Pont de Carles III (1971) o la Riuada de 1982.

Vida natural

El terme de Sant Vicenç dels Horts està dividit en dues unitats de paisatge, que corresponen als dos dominis de vegetació mediterrània. D'una banda les terrasses del Llobregat, que corresponen a la zona de domini potencial de l'albereda litoral, i de l'altra, la resta del terme municipal, que s'enfila per la part de la muntanya i correspon al domini potencial de l'alzinar litoral.

En quant a la fauna, cada vegada més reduïda per la caça, hi habiten guineus, porcs senglars, ratpenats, conills, serps i perdus i a més, 131 famílies de macroinvertebrats en el riu.

Cal fer esment també, que en els turons del municipi s'hi han trobat diferents jaciments paleontològics de gran interès biològic, com un ullal de 35 cm de circumferència i dos metres de longitud d'un exemplar de mamut (*Mammuthus primigenius*) i petits fòssils del Paleozoic.

Població

El nucli més antic de població és entorn del temple parroquial, delimitat pels actuals carrers de Sant Miquel, carrer del Riu, el carrer Ramon Poch i el carrer Àngel Guimerà. A més d'aquest nucli hi ha el Serral, allunyat entorn d'un kilòmetre del centre, i diversos barris nous sorgits fruit de la immigració dels anys seixanta del segle XX.

Al llarg de la història ha estat un nucli fonamentalment agrícola. Com el seu nom indica, els horts i arbres fruiters han estat els cultius tradicionals de la vila. La indústria local ha estat molt lligada a l'agricultura: fins al 1911 no arriba el ferrocarril ("*El Carrilet*"), el 1912 l'electricitat i el 1917 el telèfon. Entorn dels anys cinquanta i seixanta es va produir un canvi radical, ja que la industrialització a l'entorn de Barcelona i les anomenades riuades del Vallès⁴, va atraure un gran nombre d'immigrants que s'instal·laren a la població.

Les primeres dades sobre la població vicentina apareixen al fogatge de 1497 segons el qual Sant Vicenç tenia 56 focs, el següent cens és el fogatge de 1553 on es

---

⁴ Moltes persones víctimes de les Riuades del Vallès de 1962, que van perdre la casa i propietats, van haver d'anar a viure a la zona del cinturó metropolità de Barcelona. A la població de Sant Vicenç va ser als barris de la Vinyala, Can Ros o al Grup Llinàs.

comptabilitzen 55 laics i 1 capellà. Dels 426 habitants que hi havia el 1718, al llarg d'aquest segle i del següent augmentaren fins a 1.777 el 1857. El 1900 hi havia 1.809 habitants, el 1936 n'hi havia 3.112 i el 1950, 3.295. Com ja hem dit, el creixement demogràfic fort, produït per la immigració, s'esdevingué principalment entre el 1950 i el 1960. La immigració va continuar encara durant el decenni dels setanta fins a assolir 20.397 habitants el 1984.

Els anys vuitanta van significar un període d'estancament demogràfic, però a la segona meitat dels noranta, ja es podia apreciar una represa de la població i, així, el 2000 s'arribava als 24.439 habitants. El darrer cens és de l'any 2018, i hi consta un nombre de població de 27.901 habitants.

Evolució demogràfica de Sant Vicenç dels Horts ⁵									
1497	1553	1716	1787	1857	1900	1920	1930	1936	1950
56 ⁶	55 ⁷	426	1.208	1.777	1.809	1.935	2.919	3.112	3.295
1975	1981	1984	1986	1991	2000	2018			
18.344	19.975	20.397	20.397	20.836	24.439	27.901			

⁵ Informació extreta de l'“*Atlas del Baix Llobregat*” (Institut d'Estudis Cartogràfics. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. 1995), i de diferents censos de població de Catalunya.

⁶ **Focs**, s'ha d'entendre com llars o famílies. En aquests censos es conserva fins i tot els noms dels caps de família. Vegis IGLESIES, Josep: “*Fogatge de 1497*”. Volum I, Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona 1991.

⁷ **Laics**. També s'hi compta a més dels 55 laics, els noms dels quals han arribat a nosaltres, 1 capellà. Vegis IGLESIES, Josep: “*El fogatge de 1553*”. Volum 1, Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona 1979.

2.2. Aproximació històrica al poble de Sant Vicenç dels Horts

---

2.2.1. Els primers assentaments humans

La presència humana al terme de Sant Vicenç dels Horts es remunta a l'època dels íbers. Al cim del Puig Castellar s'hi troba un assentament que, d'acord amb les diferents campanyes arqueològiques realitzades des del seu descobriment l'any 1954, es pot datar entre els segles II-I aC., moment en què va començar la romanització d'aquesta cultura.

2.2.2. Època romana

Amb l'arribada dels romans a Empúries, al 218 aC, s'inicia un nou període històric en el qual, la cultura ibera es va impregnant paulatinament de la civilització romana. És en aquest període que la població d'aquest indret va baixar del turó a la plana. Al nucli antic de la vila s'hi han trobat restes disperses d'un assentament romà que indiquen la presència d'un establiment rural, probablement d'una vil·la. Entre les restes localitzades, cal esmentar la troballa d'un forn del segle I dC. que es considera un dels més grans i més ben conservats de Catalunya. El forn, gràcies a les seves dimensions, va ser un gran centre de producció d'àmfores amb segell propi. Més endavant, aquest forn s'amortitzà entre la segona meitat del segle I i la primera del segle II dC. en un centre de producció vinícola. D'aquest centre, se n'ha conservat la premsa de vi i diversos dipòsits. De l'època romana, cal remarcar també l'existència de tombes tardoantigues en el terrenys a les afores del poble, a Can Perals, de l'entorn del segle IV dC.

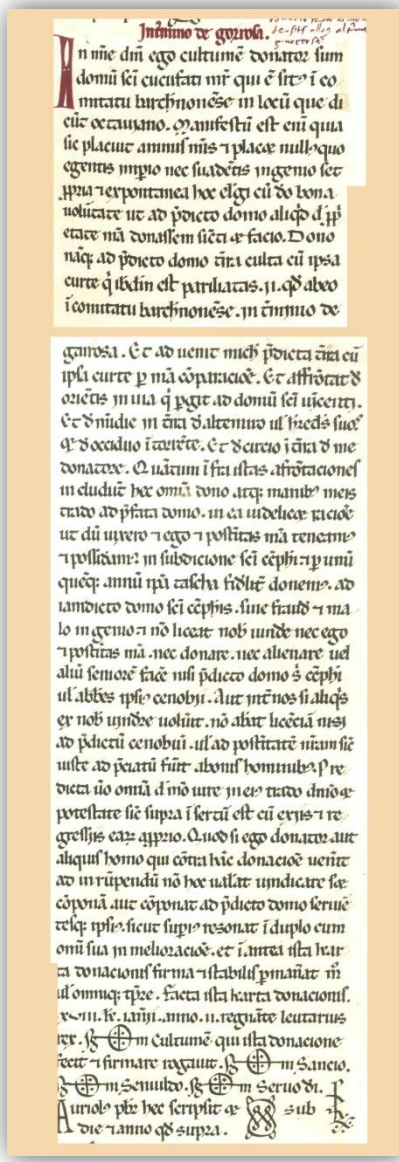

2.2.3. Període visigòtic i invasió musulmana

Del període visigòtic, comprès entre la caiguda de l'imperi romà i la invasió musulmana, se'n sap ben poca cosa pel què fa a la història local. Se sap de la construcció de dues torres de defensa a l'altre cantó del riu, a l'actual Molins de Rei, i poca cosa més. Segurament, durant aquest període no hi havia població en aquest indret. L'any 711 els musulmans van envair aquest territori que va restar desert més d'un segle.

Amb la conquesta de Barcelona per part de Lluís el Piadós l'any 801, el territori de l'actual Sant Vicenç dels Horts, tocant al riu Llobregat (frontera natural entre la Marca Hispànica i els territoris d'Al-Andalus) passà a ser un indret fronterer amb les conseqüents escaramusses dels respectius exèrcits; és fàcil suposar doncs, que un territori tan inestable no tingués cap nucli de població encara fixe.

2.2.4. L'edat mitjana

Podem dir que el municipi de Sant Vicenç dels Horts neix pròpiament en l'època medieval a l'entorn de l'església parroquial, documentada l'any 955⁸. D'aquesta primera església, no s'ha localitzat cap documentació⁹.

En els inicis, el topònim del terme no està definit; als documents es parla de Garrossa o Vilagarrosa, i no serà fins a l'any 986 que comença a perfilar-se el nom actual i que pren el de l'església, sota l'advocació de sant Vicenç, juntament amb el locatiu dels Horts (que es pot fer referència als horts del Baró de Cervelló¹⁰ o als Horts Comtals).

Encara al segle XV, però, alguns documents fan servir el topònim de Sant Vicenç de Cervelló, i consten com a propietaris del terme els comtes de Barcelona. Tot i que el cenobi benedictí de Sant Cugat també tenia sota el seu domini una part important de propietats, adquirides a través dels llogats.

Els documents més antics sobre el terme de Sant Vicenç dels Horts procedeixen del Cartulari de Sant Cugat, un seguit de documents, a partir del segle X, que parlen de terres conreades i de l'existència del

⁸ Un document del Cartulari de Sant Cugat (*imatge*) recull una donació d'unes terres del comtat de Barcelona, al terme de Garrosa, en el camí que va a l'església de Sant Vicenç. (Cartulari de Sant Cugat, número 675, foli 219).

⁹ Se sap però, que l'any 1231, en l'acta de consagració de l'església de Sant Esteve de Cervelló, constava que la de Sant Vicenç ja era consagrada i també es conserven encara les actes de la Visita Pastoral del bisbe de Barcelona Ponç de Gualba del 3 de desembre de 1304.

¹⁰ El terme de Sant Vicenç depenia jurisdiccionalment de la baronia de Cervelló i durant un cert temps a la casa comtal de Barcelona.

rec comtal. Aquestes terres conreades van ser les primeres ocupacions dels cristians al sud del riu Llobregat, que aleshores feia de frontera.

Guerau de Cervelló, senyor jurisdiccional, va promoure la construcció d'un casal de molins fortificat a la llera del riu Llobregat dins del terme de Sant Vicenç¹¹, que ja funcionaven el 1280. Es tractava d'una gran construcció que va arribar a tenir disset molins i de la qual es desconeix el seu abandonament definitiu, però que al segle XIV encara estava en funcionament. També hi funcionava al segle XIV el molí fariner, que acollia una comunitat benedictina, l'anomenat Molí dels Frares¹², que aprofitava l'aigua de la riera de Cervelló.

A començaments del segle XV, la població rebia el nom de vila. Tenia corral, carnisseria, taverna, fleca i plaça, i disposava de mesures pròpies. L'església i al seu entorn, la sagrera, eren el centre neuràlgic de la vida local. Entre d'altres actes, el consell municipal o universitat, tenia el costum de celebrar els consells al cementiri parroquial, tradició que perdurà fins al segle XVII.

A més del nucli format a l'entorn de l'església, existia la zona del Serral, que en alguns documents rep el nom de Mercadal, a la zona nord del municipi.

2.2.5. L'edat moderna

Al segle XVI es produeix un petit creixement urbà del municipi; es va començar a edificar la zona coneguda aleshores com el clos de Duran o la clota Durana. La Clota de Duran abastava una extensió que actualment s'emmarcaria per la zona nord amb el carrer d'en Ribot; per l'oest, amb l'actual carrer de Rafael de Casanova o antic camí de Torrelles; per l'est, amb el carrer del Riu, i pel sud, amb un torrent que baixava del mas Viver. Es començava a formar l'actual carrer Nou, que llavors ja es reconeixia amb aquest nom. Estan documentats diferents establiments de l'any 1564, tots ells relacionats amb l'obligació de bastir cases per tal de millorar la zona en la qual

---

¹¹ FERNÁNDEZ TRABAL, Josep: "*Grans establiments moliners a la vall baixa del riu Llobregat: els casals de Martorell, Sant Vicenç dels Horts i Molins de Rei (segles XII-XV)*", *Estudis històrics i documents dels arxius de protocols*, número 26, 2008.

¹² Comprat per l'orde de Sant Benet —d'aquí rep el nom— i que va funcionar fins el 1912. (A la fotografia, *imatge del Molí dels Frares*). Actualment són dependències municipals.

s'establien. Al Fogatge de l'any 1497 s'hi comptabilitzen 56 focs, i al de 1553, 55 laics i un capellà¹³, durant aquesta etapa no va variar gaire el conjunt de la població.

La vila va estar emmurallada, però son poques les referències trobades sobre el recinte murat i tampoc no se n'han localitzat restes materials. Aquestes dades es poden extreure d'un capbreu de la baronia de Cervelló de l'any 1693¹⁴ que permet afirmar que, en aquells moments, el poble estava emmurallat o quedaven restes d'una muralla, ja que s'anomenen tres portals: el d'en Rabassa, al carrer Major (que es pot situar a l'actual carrer de Barcelona, en una zona propera a l'església), el d'en Costa i el portal d'en Folch. Una darrera referència a les muralles la trobem al segle XIX, a l'acta del consistori del 3 de juny de 1841, on es parla de fer un examen dels comptes per a les dues fortificacions del poble durant la guerra carlina: una es remunta al temps en què era alcalde Jaume Coll i Castellet (1834), i l'altra al mandat de l'alcalde Joseph Coll i Castellet (1836-1838), on es fa menció de les portes noves dels portals. Novament, però, no es fan indicacions del lloc on es trobaven aquests portals. En aquest moment ja existien les primeres cases del raval del centre (o riera del pas del Llop), nom que indicaria la construcció fora muralles.

Seguint les dades del capbreu de 1693, al segle XVII hi havia també edificacions d'ús públic, com l'hospital o l'escrivania, situada a tocar de l'església, a més de la rectoria i un hostal. Cal destacar la menció del carrer de la Sinagoga, a la zona del carrer del Riu, que ens indicaria la presència de jueus al municipi des del segle XIII, quan es van instal·lar a Sant Vicenç en ser expulsats de Barcelona.

A banda del nucli urbà, existien les masies escampades per tot el territori, tant a les zones de muntanya com a la vora de les rieres. A començament del segle XVIII, el municipi comptava amb 95 cases i 426 persones, segons el cens d'Aparici¹⁵, i l'any 1787, d'acord amb el

¹³ En aquest fogatge no es compten les dones ni els infants.

¹⁴ JULIÀ, M - POYATO, Rocío: "Sant Vicenç dels Horts 1693". Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts, Quaderns d'Arxiu núm. 2, 1997.

¹⁵ Cens de 1716: "Cathaluña numerada en sos termes, en sas casas y personas". Vegaria de Barcelona. Sant Vicenç dels Horts. D'aquest cens és interessant la descripció que fa del terme municipal: "S. Visens dels Horts. Te est terme de llargaria 2/4 de hora, 3/4 de ample y 6/4 de rodaria: afronta a llevant ab Sta. Creu del Orde, y Molins de Rey mediant lo Riu de Llobregat, à migdia ab Sta. Coloma de Cervelló, a

cens de Floridablanca¹⁶, comptava amb 88 cases i una població de 1.208 habitants, dedicats sobretot a l'agricultura.

De les grans construccions d'aquest període destaca l'obra del temple parroquial de Sant Vicenç màrtir, iniciat l'any 1718 i propiciada per la destrucció, a causa de l'incendi del temple anterior.

La situació del terme municipal entre les rieres de Torrelles al sud, la de Cervelló al nord, el riu Llobregat a l'est i la zona de muntanya a l'oest, han determinat una estructura urbana allargada.

2.2.6. L'edat contemporània

Al llarg del segle XIX, el municipi comptava amb 405 edificis i una població que alterna a l'entorn de 1.700 i 1.800 habitants.

L'any 1855, Eusebi Soler impulsava la creació del Canal de la Dreta del Llobregat, que tenia el seu origen al terme de Sant Vicenç dels Horts i que havia de servir per millorar la producció de l'horta a l'entorn del riu. A Sant Vicenç, la resclosa i la canalització del riu li van representar més pèrdues que millores. Les riuades, que ja eren fortes en el municipi, es van veure augmentades amb la nova infraestructura, tant, que l'any 1879, a la zona sud del terme es va haver de construir un mur per evitar les inundacions a les cases del carrer del Riu i de la Plaça de la Creu.

Cal destacar la construcció del nou cementiri parroquial entre els anys 1873 i 1881, que representà l'abandonament de l'antic cementiri a redós del temple.

A finals del segle XIX es comença a projectar la construcció de nous habitatges, obrint-se molts nous carrers i ampliant-ne d'altres ja existents. A començament del segle XX, l'activitat econòmica del municipi continuava sent bàsicament agrícola, la zona del centre urbana actual, on ara s'ubica l'edifici de l'Ajuntament, construït entre 1925 i 1927, i la majoria de carrers principals, estaven ocupats per eres i camps. Cal destacar l'aparició de les primeres indústries com la *Fàbrica de teixits de Domingo Comamala* (1911), la *Fàbrica Camps* (1919), la *Fàbrica de teixits Prats* (1923), *Ciments Molins* (1928) i les *Modernas Hilanderías de Algodón*, propietat del barceloní Joaquim Dalmau i Puig de la Bellacasa, edificades l'any 1924.

---

ponent ab los termes de Torrelles y Cervelló y a tremontana ab Palaja, te est terme 95 casas y 426 personas”.

¹⁶ El Cens del Comte de Floridablanca és el més extens fins al moment malgrat que el corregiment de Barcelona, al qual pertanyia Sant Vicenç dels Horts, s'ha perdut en gran part. És el següent: “Casas: 88; Solteros: 346; Solteras: 325; Casados: 222; Casadas: 222; Viudos: 24; Viudas: 69; Total Hombres: 592; Total Mujeres: 616; Total ambos sexos: 1208”. En aquest cens no hi consten ni convents ni religioses.

El creixement de l'activitat industrial va afavorir l'arribada dels primers immigrants amb el consegüent increment de la població. L'any 1930, el municipi gairebé arribava als tres mil habitants.

2.2.7. La Guerra Civil

De l'esclat de la Guerra Civil espanyola a Sant Vicenç cal destacar la destrucció de l'interior del temple parroquial, l'enrunament de la rectoria i la crema de l'arxiu parroquial, així com la persecució i assassinat dels capellans del poble i de molts catòlics, tots els edificis religiosos

van ser expropiats pel Comitè de Defensa del poble que decidí canviar-ne el nom a Horts del Llobregat. També hi hagué col·lectivititzacions, confiscacions, coaccions a rics i pobres, racionaments

alimentaris i lleves al front. Fou una dura etapa de tres anys plena de pors i incerteses, fams i violències.

2.2.8. El franquisme

El gener de 1939, després de 30 mesos de guerra, les tropes franquistes van entrar al poble, i molts vicentins i vicentines van haver de marxar a l'exili. S'inicià així el primer període de repressió franquista contra les persones no afins al règim, contra la llengua catalana i contra la llibertat de reunió, premsa i opinió: desenes de persones van ser afusellades, i més de 125 persones van ser denunciades i empresonades a la presó Model només l'any 1940.

Poc a poc però, sotmès al règim vencedor, el municipi va anar creixent econòmicament i humana. Cal destacar que l'índex de població es mantingué més o menys estable fins la dècada dels cinquanta i seixanta, quan hi va haver una gran onada migratòria d'espanyols que va fer augmentar molt la població del municipi: es va passar de 3.711 a 15.048 habitants. Aquestes onades van afavorir l'especulació i la urbanització de les zones de muntanya, i van desenvolupar la formació de nou barris d'autoconstrucció, el primer dels quals va ser el de Sant Antoni. Posteriorment es van crear les associacions de Sant Josep, el 1961, i de la Guàrdia, el 1968, totes dues a més proveïdes d'una secció recreativa i esportiva i d'un equip de futbol. Paral·lelament es van edificar les primeres construccions de tipus vertical (Grup Llinàs, La Vinyala, Can Ros) per tal de cobrir les necessitats immigratòries del moment.

2.2.9. La democràcia

La mort de Franco, el mes de novembre de 1975, va donar pas al període de la Transició espanyola i la democràcia: l'any 1979 es van convocar les primeres eleccions municipals democràtiques, i amb els nous ajuntaments, es van començar a pal·liar les deficiències, tant culturals com urbanístiques, que hi va haver al poble durant el temps de la dictadura franquista.

Mentrestant, la població va anar creixent progressivament: l'any 1984 ja hi havia al poble un cens de 20.397 persones i en l'actualitat, l'any 2019, 27.901 habitants.

Unes de les millors dutes a terme va ser la inauguració de la Casa de Cultura, la Mostra Comercial i Agrícola o el naixement de Ràdio Sant Vicenç l'any 1982. També cal destacar les festes del Mil·lenari de 1993.

A cavall entre les últimes dècades del segle XX i les primeres del XXI, destaca la creació del parc del Pi Gros, declarat d'interès local, i la creació de noves zones industrials com ara el Polígon del Molí dels Frares. La comunicació entre els pobles de la comarca va millorar amb la construcció de l'autovia del Baix Llobregat, l'ampliació de la doble via dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya o l'entrada en funcionament del nou baixador de Quatre Camins. També cal destacar entre d'altres nous equipaments que han fet d'aquell petit poblet del comtat de Barcelona, tot una ciutat.

3

La Parròquia de Sant Vicenç màrtir

3.1. Algunes notes històriques sobre el temple i la parròquia

---

3.1.1. La parròquia anterior a 1717

Pel què fa a la vida parroquial fins al moment de la crema del temple, la nit del dia de Sant Miquel de 1717, tenim ben poca informació al respecte: algunes referències de la presència del temple i la vila, els noms d'alguns rectors i algunes activitats disperses relacionades amb la vida eclesial.

Com ja hem explicat en la història del poble, la primera notícia de l'existència d'un temple en aquest territori és de l'any 955, al Cartulari del Monestir de Sant Cugat del Vallès, on un tal Cultumen fa donació al monestir d'unes terres que té al comtat de Barcelona, al terme de Garrosa, en el camí que va a l'església de Sant Vicenç.

Se sap també que el 16 de novembre de l'any 974 l'orde de sant Benet estableix un convent en el carrer d'anar a Barcelona. Anys després, el 1370, l'orde comprarà el Molí dels Frares, prop de la riera de Cervelló, que acollirà, en algunes èpoques, una petita comunitat depenent de Montserrat i que s'usarà per a moldre gra fins l'any 1912.

Es coneix també que el 3 de desembre de 1304, el bisbe Ponç de Gualba fa una visita Pastoral en la qual s'explica que en aquesta parròquia hi ha un rector, tres beneficiats i uns vint clergues tonsurats. En aquesta visita els feligresos es queixen del rector al bisbe per coses ben curioses com la seva poca puntualitat a l'hora de tocar les campanes, la seva costum de resar les Matines en un banc del cementiri (en comptes de l'interior de l'església com era la seva obligació) i la seva manca d'higiene (els ornaments dels altars, segons deien, eren molt bruts). A més també, consta en aquesta visita pastoral una gran quantitat de faltes i acusacions de tot tipus que es fan alguns feligresos entre ells davant del bisbe.

Algunes notícies disperses són l'any 1231, en la qual trobem la primera constatació d'un terme parroquial al territori de l'actual Sant Vicenç dels Horts, al 1285 que hi ha la notícia del pas del rei Pere III o el 1344 en què el rei Jaume III de Mallorca es refugia uns dies al poble.

Fou durant la segona meitat del segle XIV que l'anomenat Mestre de Rubió va pintar la taula de Sant Vicenç màrtir, patró de la vila, segurament pel retaule de l'altar major del temple parroquial. Aquesta taula es va salvar de l'incendi de 1717 i l'any 1919 va ser portada al Museu Diocesà de Barcelona, gràcies a això va sobreviure les destrosses de la persecució religiosa de 1936.

Altres dades rellevants són de l'any 1404, quan hi ha constància de que l'església de Sant Eulàlia de Mérida de Pallejà és una església sufragània de Sant Vicenç.

Un fet curiós a destacar és la figura del Dr. Carles de Cardona que l'historiador local Agustí Caralt indica com a rector de Sant Vicenç el 1545 essent abat comendatari de Santa Maria de l'Estany, malgrat no hem trobat cap relació entre el monestir de l'Estany i Sant Vicenç dels Horts. Cal dir que l'Estany, al segle XVI, era un monestir canònica regit per la regla de Sant Agustí. Per tant, Carles Cardona era un prevere que rebia les rendes del monestir com abat designat pel bisbe i confirmat pel papa. En l'època de l'abat Cardona el monestir de l'Estany ja havia entrat en la decadència que el portaria a l'extinció de la regularitat i del càrrec abacial el 1595.

També és important la primera notícia d'una processó de Dijous Sant a Sant Vicenç dels Horts que és de 1587. Aquesta qüestió dels béns immaterials de la parròquia és prou important i el tractarem més endavant, en un capítol a part.

Cal destacar també que l'any 1593, l'escrivà del monestir de Montserrat relata que la vila de Sant Vicenç portava al monestir un ciri el dia de Sant Bartomeu. El fet de les romeries són la demostració de l'existència d'una comunitat parroquial que representa el poble en l'ofrena a Santa Maria. Anys més tard, tenim també constància de que a principis de 1678 el síndic de Sant Vicenç i vint testimonis es presenten al Palau episcopal demanant al Vicari General la consolidació del vot de poble per a l'anada en romeria a la muntanya de Montserrat.

D'aquella època se sap també que el retaule de l'altar major de l'església, sufragat pel consell municipal, era daurat per un artesà local i esculpit per un tal Francesc de Santacreu, obres que comencen el 1688 i acaben el 1694.

La baronia de Cervelló va estar íntimament lligada al temple parroquial de Sant Vicenç dels Horts. L'existència del panteó familiar d'aquesta nissaga a l'antic temple (i també al nou), n'és la clara demostració. Cal remarcar en aquest sentit, alguns capítols destacats com el 21 de setembre de 1621 quan Dalmau d'Ivorra Danca i de Bellera, senyor de les Baronies de Bellera i Cervelló, i senyor de la Vila de Sant Vicenç dels Horts, amb motiu de les

seves núpcies amb Joana Sans, pren possessió de les seves terres i títols a la parròquia

de Sant Vicenç dels Horts, jurant sobre els evangelis de respectar tots els privilegis dels seus súbdits; o la primera constància del Ball de la Disfressada¹⁷, el 22 de juliol de 1664, en la inauguració de l'ermita de sant Antoni, situada al cim de la muntanya que porta el mateix nom, en la ubicació de l'antic castell del Montpedrós, on es té constància que el baró de Cervelló presideix civilment la celebració i contempla ball. Com també la sepultura dins del temple de Guillem Raimon d'Iborra, baró de Cervelló i Senyor de la Vila de Sant Vicenç, l'any 1707¹⁸.

Del segle XVII hi ha constància també de la construcció de l'antiga rectoria (als terrenys de l'actual Plaça de la Vila), de la presència d'un hospital de malalts de pesta en motiu de l'epidèmia que hi va haver en aquell moment l'any 1651, i de la restauració i daurat de l'altar major de l'església, obra realitzada el 1680 per Francesc de Santa Creu, un artesà local.

---

¹⁷ El *Ball de la Disfressada* és un ball propi de Sant Vicenç, originari dels segles XVII, que es balla durant les festes del Carnestoltes. El ball el constitueixen deu tipus de passos diferents. En l'actualitat, aquesta dansa encara es balla, just després de la rua de Carnaval, i els balladors són els participants de les diferents comparses. (Informació extreta de *"Danses tradicionals de Carnaval del Baix Llobregat: La Disfressada de Sant Vicenç dels Horts"*, Vilaweb, 20 de febrer de 2013).

¹⁸ Quan el dissetè baró de Cervelló va morir, el 31 d'agost de 1707, havia ordenat en el seu testament que el seu cos fos soterrat *"en la iglesia parroquial de St. Vicenç de Cervelló dit dels Horts, al bisbat de Barcelona i vegueria de Barcelona, en lo vas o tomba que mos passats de la casa i llinatge del Iborra en lo qual estan enterrats los cossos dels que foren mon pare y avi i altres predecessors nostres, la qual sepultura ordeno que sigui de mon òbit per salut y repòs de la mia ànima"* (Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Testaments, vol. II, fol. 160-169).

3.1.2. Un nou temple per a Sant Vicenç

La nit del 28 de setembre de 1717, vigília de Sant Miquel, un incendi va destruir l'església del poble. Uns mesos després de la desgràcia es va decidir edificar un nou temple amb els plànols que l'any 1691 s'havien encarregat, però que fruit de la inestabilitat produïda per la Guerra de Successió, s'havien deixat de banda.

Van ser moltes les peripècies que van portar a la benedicció del nou temple l'abril de 1725. Totes elles queden explicades a la "*Història de la crema i renovació de la present Església*" pel Dr. Carles Granet, rector de la parròquia de Sant Vicenç màrtir, una relació de tots els fets esdevinguts al llarg d'aquells 7 anys que van des de la crema i destrucció de l'església antiga fins a la benedicció del nou temple¹⁹.

Com que no hi havia temple, les celebracions litúrgiques es realitzaven a una sala de la rectoria (que estava situada a l'actual espai que és la Plaça de la vila), des d'on els diumenges i festius, els feligresos s'acumulaven al pati i oïen missa; més tard, es va habilitar l'únic espai que havia quedat sencer després de l'incendi al temple que era la Capella de la Mare de Déu del Roser. Ara bé, aquesta situació insostenible va propiciar que el consell municipal, amb l'autorització del Sr. Baró de Cervelló –que en aquell moment residia a la vila, ja que el seu palau barceloní que havia quedat molt malmès després de la Guerra de Successió- i del rector decidissin iniciar la construcció del nou temple. Com ja hem dit, va ser una àrdua tasca amb ben pocs fons, en la qual s'hi va implicar tot el poble en diverses fases i de diverses maneres.

Les primeres fases van ser derruir l'antiga església i deixar el terreny net. I just quan quasi feia un any de l'incendi del temple es van iniciar les obres de construcció del nou edifici (el 10 de setembre de 1718). Les obres es comencen pels fonaments de la pilastra més propera a la sagristia major. Durant dos anys, segueixen les obres amb moltes dificultats per la Capella del Santíssim Sagrament, la Sagristia Major i dues capelles laterals de la nova església (l'actual capella del Sagrat Cor i la de la Mare de Déu dels Dolors), obres que es van inaugurar el 18 de març de 1720.

Seguiren les obres, i a l'estiu d'aquell 1720 s'obriren els fonaments de la façana i les capelles laterals d'aquesta. Fou una àrdua feina que anava per temporades (segons quines fossin les possibilitats econòmiques). Per la portalada per exemple, el desig era col·locar pedra de Montjuïc, però essent aquesta massa cara, es decidí treure pedra de la pedrera del cap de la vila; de la mateixa manera, els gruixuts murs que s'anaven

---

¹⁹ A l'Annex II, pàgina 146, podem trobar l'extens relat d'aquests fets realitzat del Dr. Carles Granet, rector de la parròquia, que durant els anys 1927 i 1928, Mn. Josep Duran va publicar al Setmanari "*La Festa Santificada*" de la parròquia de Sant Vicenç per fascicles (i gràcies a això ha arribat als nostres dies: l'original va ser destruït durant la persecució religiosa de la Guerra Civil, l'any 1936).

alçant, i que en un origen havien de ser totalment de pedra, eren fets bàsicament de pedra calcària, sorres graves i de calç recobert tot amb argamassa²⁰.

La fusta fou un element essencial ja des de l'inici de la construcció: tant pel què fa a la llenya necessària pels forns de calç com per la construcció de les bigues que sostenien les teulades de la nau. És important destacar les grans quantitats de fusta donada per la parròquia de diverses famílies de la vila per aquesta causa.

Tot plegat va fer que durant la primera meitat de l'any 1724, quedessin cobertes la nau central i la nau lateral que faltava per cobrir, la segona meitat d'aquell any va ser el moment de fer les obres menors a l'interior del temple, embellint-lo i disposant-lo amb l'altar major i les capelles laterals. També es va construir el campanar amb la forma actual.

La benedicció del nou temple tingué lloc el 22 d'abril de 1725, diumenge tercer de Pasqua. Presidí aquella celebració el rector, Dr. Carles Granet i hi ha assistiren molts rectors dels pobles del voltant, el Sr. Baró de Cervelló i tot el poble de Sant Vicenç amb el consistori al capdavant.

Una característica pròpia del cristianisme a Catalunya del segle XVIII és la seva massiva i habitual presència de fidels en els temples, cosa que farà que al llarg del segle, es renovin la majoria d'esglésies de les poblacions un xic importants i que es facin allí, uns temples que encara al segle XXI sorprenen per la seva grandària. Aquest seria el cas de Sant Vicenç, un poble petit, amb escassos deu carrers, que té al centre un gran temple.

---

²⁰ Aquesta apreciació s'extreu de l'estudi de Lluís PRATS: "*Reconeixement de les patologies de l'Església de la Parròquia de Sant Vicenç Màrtir*". 1990.

3.1.3. Els segles XVIII-XIX

Hi ha ben poca documentació conservada des de la benedicció de la nova església fins les darreries del segle XIX, sabem els noms d'alguns dels rectors i ecònoms²¹ de la parròquia i d'altres esdeveniments escrits en les diferents actes de les visites pastorals. Els anys que van des de la construcció de l'església i finals del segle XIX, van estar marcats per greus dificultats econòmiques i les moltes inestabilitats polítiques i socials.

Els assumptes que queden més ben relatats d'aquest període són els assumptes econòmics²². Tan del segle XVIII com del segle XIX se saben tots els beneficis i fundacions parroquials, quan es van fundar, qui els va fundar, i les rendes i problemes que aquests tenien.

Les actes de les visites pastorals que ens fan algunes breus descripcions del temple i dels seus altars són:

- El 4 de juny de 1785, visita del bisbe Gabino de Valladares on diu que *“visitó los altares que estaban decentes y sacristía provista de lo necesario para las funciones sacerdotales”*.
- El 30 de juny de 1818, el bisbe Pau Sitjar, *“mandó que se dore el Sagrario del Altar Mayor por la parte de dentro del cofre del copón grande”*.
- Del 30 de setembre al 12 d'octubre de 1851, el bisbe Josep D. Costa i Borràs fa una exhaustiva visita on trobem detallats com era el poble i la parròquia on explica que *“la población tiene 1866 almas de comunión, el patronato activo corresponde al Rey y a su Ilustrísima”*. Sobre la l'església parroquial explica que *“la fábrica de la Iglesia no tiene otras rentas que las limosnas i recoge una pequeña viña a Rabassa Morta, cargada con su correspondiente censo. Las capillas son 11 entre las cuales 4 son particulares (...). Los bancos son de tiempo inmemorial. Hay cinco beneficios eclesiásticos... Finalment, el bisbe decreta “Limpiar y blanquear la casa de Dios. El Sagrario de arriba mayor se dorará por dentro y se estrecharan las rejas de los confesionarios. Se anotará el gasto por el culto (...)”*.
- El 13 de setembre de 1859, el bisbe Antoni Palau Térmens descriu el temple com *“la Iglesia es grande, capaz para el vecindario y en buen estado de conservación, está regularmente ordenada. La Casa rectoral es grande, de regulares proporciones y bien conservado. Tiene un huerto delante y alrededor*

---

²¹ Es pot trobar el rectorologi a l'Annex I, a la pàgina 142, amb els noms dels diferents rectors i ecònoms que han passat per la parròquia.

²² Cal destacar la importància del treball fet pel Dr. Antoni Campillo, encarregat de l'Arxiu Diocesà de Barcelona i la seva fonamental tasca a l'“*Speculum Titulorum Ecclesiasticorum*”, un ampli recull de la situació de tots els beneficis, capellanies i fundacions de totes les parròquies del bisbat de Barcelona escrit al llarg del segle XVIII.

de la casa, pero está separada de la Iglesia y distante como trescientos pasos. El cementerio está contiguo a la Iglesia, es pequeño y necessita trasladarse a otro punto”.

- 20 de maig de 1865, durant la visita del bisbe Pantaleó Montserrat s’explica que *“la Iglesia es hermosa y de muy buena construcción”*.

Referent a les dependències parroquials durant aquests anys, trobem referències a principis del segle XIX, sobre la necessitat de restaurar la rectoria que era molt antiga i es trobava en molt males condicions.

És interessant també remarcar els diferents moments en què el temple va ser saquejat. Trobem episodis en què es relaten robatoris (com és el cas de principis de novembre de 1806, quan un grup d’homes entraren de nit a l’església tapats amb grans mantes i van robar diversos objectes litúrgics), i d’altres episodis on es relaten els saquejos provocats per exèrcits invasors (com és el cas de la Guerra del Francès, quan les tropes del general Schwartz, l’any 1808, van entrar a la vila). Cal destacar també el suport majoritàriament carlí del poble de Sant Vicenç durant la primera guerra carlina (1833-1840), fet que provocà que el rector del moment, Mn. Isidre Clavell, l’any 1835 fos acusat de desafecció a la reina, empresonat, i substituït per Mn. Miquel Ràfols. Aquell mateix any, durant la Primera Bullanga²³ a l’estiu de 1835, un grup de revolucionaris liberals van arribar a Sant Vicenç, van saquejar el temple enduent-se tot el que van poder de valor, abans però, havien lligat, insultat i maltractat l’ecònom davant la rectoria. Anys després, durant la tercera guerra carlina (1872-1876), el temple i la rectoria també van ser saquejats, tot i que mai es van poder robar les relíquies dels sants patrons.

Finalment, cal destacar la construcció de l’ermita del Remei que, malgrat pertany a la parròquia de Sant Esteve de Cervelló, té molta estima pels vicentins. Aquesta ermita va ser construïda per Joan de Déu Janer i Cendra l’any 1798. El rector de Cervelló, Mn. Jaume Armengol, va escriure les seves *“Notes històriques”*²⁴ en les quals explica la història d’aquesta ermita, construïda a causa de les dificultats de les persones que habitaven a l’entorn del Mas Vila per assistir als oficis dominicals, i la devoció posterior que va despertar aquesta advocació del Remei a tota la contrada, sobretot a Sant Vicenç²⁵, Torrelles, Cervelló i la Palma.

---

²³ Les Bullangues són els avalots de caire liberal que es produïren a moltes ciutats catalanes i especialment a Barcelona entre 1835 i 1843. La primera onada de Bullangues s’inicià el juliol de 1835 arran del suport dels religiosos als carlins durant la guerra civil.

²⁴ ARMENGOL, Jaume: *“Notas históricas sobre la ermita de NUESTRA SEÑORA DEL REMEI del Mas Vila”*. Parròquia de San Esteban de Cervelló, 1948.

²⁵ És interessant la devoció dels habitants de Sant Vicenç a l’ermita del Remei. A l’Annex III, a la pàgina 164, podem llegir un relat on s’explica l’origen d’una processó a aquesta ermita.

3.1.4. L'època de Mn. Josep Masmitjà (1877-1895)

El darrer quart del segle XIX té un nom propi a Sant Vicenç dels Horts i és el de Mn. Josep Masmitjà. Nascut el 1832 a Olot, va marcar la vida del poble i de la parròquia des del seu nomenament, el 1877, fins a la seva mort, al novembre de 1895. La seva obra pastoral, social i cultural va ser molt àmplia.

Al llarg de tots els anys del seu rectorat va crear l'Escola Dominical per a noies, va fundar el Centre Catòlic Popular i Educatiu (1880) i la Casa de les Germanes de la Doctrina Cristiana (1882), es van establir els Salesians a Sant Vicenç (1895) i va inaugurar l'actual Cementiri Municipal i també va escriure textos piadosos²⁶ i es va preocupar

àmpliament per les tradicions i costums religiosos. Es pot veure l'estimació que li tenia el poble en la necrològica que li va fer el filòleg i farmacèutic local Joan Martí Trenchs²⁷ l'any 1896²⁸ i la

tomba que, encara avui, té un lloc de preeminència al Cementiri Municipal (llavors parroquial) del poble.

²⁶ D'entre tots els textos devocionals que va escriure Mn. Masmitjà cal destacar el Novenari de les Primícies (que es resava a principis de l'any) i el Novenari de les Ànimes (que es resava al novembre). Aquestes pregàries tradicionals del poble es van mantenir fins a finals del segle XX.

²⁷ Joan Martí Trenchs (Sant Vicenç dels Horts, 1844 - 1920), Llicenciat en Farmàcia i en Filosofia i Lletres. Fou un autor local que de bastant relleu durant el primer quart del segle XX. És conegut per l'opuscle apologètic *"Fora de la Iglesia Catòlica no hi ha salvació"* (1886) i : *"Fruyta Tarada, errades catalanes molt usuals y regles ortogràfiques pera evitarles. Precedit d'uns records de la meva joventut"* (1916).

²⁸ MARTÍ TRENCHS, Joan: *"Salat, picant y cohent"*. Barcelona, Tipografia Espanyola, Hospital, 87. 1896. En aquest llibret hi ha diversos textos. Cal destacar la *"Necrologia del Rv. D. Joseph Masmitjà, pbr. Rector que fou de Sant Vicens dels Horts"* (que és, bàsicament la descripció del rector de Sant Vicenç) i també els acudits sobre el mateix Mn. Joseph Masmitjà, durant la seva malaltia. L'autor era el farmacèutic del poble.

L'etapa de Mn. Masmitjà és molt àmplia i de difícil resum. Pel què fa al temple parroquial, cal destacar sobretot els canvis i petites reformes que va realitzar: es va pintar l'interior del temple i es va tornar a fondre la campana major (1889), i es va restaurar la façana i parets exteriors del temple (1895).

En motiu de la Visita Pastoral del bisbe Jaume Català, el 1887, Mn. Masmitjà va realitzar un exhaustiu inventari general dels béns parroquials. És el següent:

“La Iglesia de estilo romano, fue construida después del incendio casual de la antigua, durante los años 1718 a 1725. Tiene una fachada bastante mala, necesita una buena reparación en el maderamen de la cubierta, como igualmente la escalera del campanario i la parte exterior de este, cuyo remate es de pésimo gusto y en nada semejante al que desapareció por derrumbamiento. Las campanas són de buen sonido: dos grandes y dos pequeñas.

Sobre las capillas y altares: *al entrar en la Iglesia, pasado un cancel de robusta construcción, a mano derecha hay un senzillo altar (sin ara) de madera, con la imagen de Jesús atado en la columna, y es propio de la Iglesia y cuidan de él los administradores de San Miguel, cuya administración són dos verdugos de carbón muy deteriorados que, junto con la citada imagen, figuran en la procesión de Jueves Santo, són de tamaño natural. A continuación hay otro altar de madera (indecoroso por lo deteriorado) con las imágenes del Ecce Homo y otras dos laterales que pertenecen a San Mucio y a Santa Marta. Altar e imágenes són de piedad popular.*

Capilla y Altar de San Isidro: *es de madera con imágenes de San Pedro y San Jaime de tamaño casi natural. Al remate la imagen de San Antonio de Padua de cuerpo entero. A sus lados dos bajos relieves de medio cuerpo de Santa Ana y el otro de una Santa que no puede apreciarse por no llevar distintivo alguno. Bajo la imagen de San Isidro hay una pintura de medio cuerpo que es conocida por la Virgen de la Alegría. En una hornacita inmediata a dicho altar hay una imagen de Jesús en el huerto de cuerpo entero, con un pequeño ángel, de madera, junto con otras figuras, se ve en la procesión de Jueves Santo. Son de la Iglesia y está a cargo de la administración de San Isidro.*

Capilla y altar de San Miguel: *Al centro su imagen de tamaño natural y a los lados de medio tamaño, las imágenes de dos santos mártires que se conocen como San Abdón y San Senén. Sin embargo, no creo que lo sean. Necesitan alguna reparación, altar e imágenes són de madera. Tienen administración.*

En un escaparate de la Iglesia hay reliquias de los Santos Mártires Vicente Español y Venusto y Exuperancio. En la parte superior del altar hay una pintura de Santo Tomás de Aquino de medio cuerpo.

Capilla y altar del Santísimo Sacramento: *altar de madera muy sencillo con un crucifijo y acolorido de tamaño natural. Hay además dos ángeles pequeños de mal gusto. Es de*

la Iglesia y tiene administración. De la citada imagen, es de la Soledad e impropia del lugar que ocupa, se cuida de él la administración de los Dolores.

Altar de Nuestra Señora del Carmen: Es de yeso y madera con su imagen al centro y a sus lados los de San Francisco de Asís y San Pedro màrtir. Sobre la cornisa hay la de los Santos Ángeles de la Guarda, Jaime y Teresa, de pequeño tamaño, y los primeramente nombrados como de cuarto natural. Debajo la imagen del Carmen hay la de Santa Magdalena. Todo es de propiedad particular.

Capilla y Altar del Rosario: Éste y las imágenes son de madera. Debajo la hornacina principal hay la imagen de San Francisco Xavier acostado, sigue la de la Virgen, entre las de Santo Domingo i Santa Catalina de tamaño natural. Este altar tiene mérito artístico por unos bajos relieves que representan los 5 misterios del Santo Rosario. Dichos bajos relieves miden la altura de 30 cm., menos el último de mayor tamaño. Hay algunos que tienen pequeños desperfectos. No son pintados, es de la Iglesia y tienen administración y cofraría.

Altar de Jesús Nazareno: altar muy sencillo cuya imagen de maderar es de tamaño natural. A sus lados las de San Francisco de Asís y Santa Margarita de Crotona a un tercio del natural. És de la cofraría tercera de P.S. Francisco y administración de la misma. Además, tiene unas angarillas para llevar la primera de dichas imágenes en la processión del Domingo de Ramos y en la del Jueves Santo.

Altar Mayor²⁹: de madera y sin gusto. Hay un templete de algún mérito, de estilo barroco, que cobija el sagrario, cuyas tres portezuelas cubren pinturas de pésimo gusto. Las imágenes que hay en dicho altar són las de San Vicente Español, màrtir, San José y San Joaquín, tamaño mayor que el natural.

Altar de Nuestra Señora de los Dolores: altar e imagen de madera y esta de tamaño casi natural, muy sencillo. Es de la Iglesia y tiene administración. Posee dos angarillas para llevar dicha imagen y la de la Soledad del Altar del Santísimo en la processión del Jueves Santo.

²⁹ La fotografia de principis del segle XX mostra la descripció que es fa de l'altar major.

Capilla de la Purísima: altar e imágenes de madera, de buena escultura. La de la Purísima és de tamaño natural y más pequeñas son las de los laterales de San Juan Bautista y San Antonio Abad. Al remate hay un relieve de medio cuerpo de San Ramón Nonato. Hay unas pequeñas pinturas que aún con mi pobre parecer són de mucho mérito. Todo es de propiedad particular.

Capilla de San Juan Bautista: parte inferior un tanto deteriorado. La imagen del Santo es de tamaño natural y a los lados los de San Roque y San Sebastian de medio tamaño. Al remate, la imagen de San Pablo Apóstol de medio cuerpo. Todas son de madera y esta última en malísimo estado, tanto material como artístico. Es de la Iglesia y tiene administración, la cual posee unas andas con un grupo de pilatos y turba para la procesión del Jueves Santo.

Capilla de San Antonio Abad: altar de mamposteria. La imagen del Santo con las de Santa Lucía y Santa Apolonia de tamaño casi natural, són de madera. Al remate, hay un lienzo con la imagen del Beato Oriol de medio cuerpo. Es de la Iglesia y tiene administración.

Fuentes bautismales: con su magnífica pila de mármol ceniciento procedente de una cantera de esta población. Su cubierta es obra de carpinteria y carbón de madera. Hay un bajo relieve de barro cocido del bautismo de Jesús. Todo está cerrado con una verja de hierro.

Santo Sepulcro: sobre una mesa de altar hay una imagen de Jesús en el sepulcro, de tamaño casi natural, cobijado por un escaparate sobre lo que se levanta una cruz de tabla.

Els decrets de la Visita Pastoral també ens fan una descripció del temple, sobretot pel què fa al seu deteriorament. El bisbe, “*habiendo observado que la entrada del templo parroquial tiene una humedad que asciende por la pared, se ponga de acuerdo con la autoridad local y les exponga la necesidad de dar un serio retocado a toda la parte exterior del templo (...). La Iglesia en general está en buen estado, aunque convendría alguna reparación en la fachada y el exterior del campanario (...). Tal vez sería necesario desembarazar la iglesia de algunos altares que carecen de mérito artístico y más bien són un embarazo que objeto de culto por falta de colocación adecuada. Se podrían quitar los bancos del templo de la iglesia, colocar los confesionarios en la capilla del sacramento y dando una mano de pintura a las paredes interiores quedará el lugar sagrado de una manera digna de la majestad que en él se venera y de la tradicional piedad de esta feligresía*”. El bisbe Català va ser obeït i les seves recomanacions van ser seguides, fet que va millorar la imatge interior del temple.

Aquest inventari i els decrets fets per la Visita Pastoral de 1887 són l'única descripció exhaustiva que tenim del temple parroquial al tombant del segle XX.

3.1.5. El primer quart del segle XX: Mn. Rossend Sàbat (1897-1927)

Aquesta etapa del primer quart del segle XX està marcada pel rectorat de Mn. Rossend Sàbat que fou rector de la parròquia des del maig de 1897 fins a la seva mort al març de 1927.

La primera documentació de la parròquia d'aquest període és un inventari de l'escola dominical que encara està a l'arxiu parroquial³⁰, on es descriuen els diversos objectes i llibres pertanyents a l'escola i propietat del rector l'any 1899.

La vida popular d'aquest poble agrícola durant aquell primer quart del segle XX girava entorn de les societats culturals (Centre Catòlic –fundat el 1880-, la Vicentina –fundada el 1871- i l'Ateneu –fundat el 1923-) i la parròquia. Es van fer algunes reformes a l'interior del temple com l'arribada de la imatge del Sagrat Cor de Jesús i del Sagrat Cor de Maria (l'any 1907), posades l'una davant de l'altre als altars laterals del centre de la nau, i també es van realitzar alguns canvis importants com la retirada dels bancs i cadires particulars (a excepció dels bancs i cadires que pertanyien a les diferents administracions dels altars). Es va crear també un

consell parroquial encarregat de tirar endavant els afers parroquials, sobretot pel què fa referència a la fàbrica de l'església (l'any 1911).

Per conèixer una mica la vida parroquial i l'estat del temple, cal destacar l'elenc³¹ que el bisbe de Barcelona, Dr. Ramon Guillamet, va sol·licitar el 1920, i que es troba a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Tot i que és molt més llarg i explica amb detall tota la vida de la parròquia a la dècada de 1920, aquest resum permet fer-se'n una idea.

³⁰ Aquest document estava a l'antiga escola de les Germanes de la Doctrina Cristiana i passada la guerra es va retornar a la parròquia, per aquesta raó es va salvar de la crema que va patir l'arxiu parroquial el juliol de 1936.

³¹ Aquest elenc consta de 25 pàgines on Mn. Rossend Sàbat va explicar de dalt a baix tota la vida de la parròquia de Sant Vicenç. Extret de ADB: VP. Elencos arciprestazgo, Volum 2. Año 1921.

“Sant Vicenç dels Horts, 15 de octubre de 1920. Tiene 2.250 almas, 1.500 de comuni3n. Partido judicial de Sant Feliu de Llobregat.

Casa rectoral muy antigua, con un huerto de 1.200 metros.

Párroco: Rosendo Sàbat. 64 años; Sirvienta: Lucía Martí. 50 años; Coadjuntor: Luís Vendrell. 27 años.

Cofradías: San Isidro; M.D. Roser; Purísima Concepción. Aprobadas por el gobernador: De las Almas, Del Roser; Santo Cristo i Nuestra Señora del Carmen por el obispo en 1913.

Obras Sociales: Biblioteca Popular. Buena prensa catecismo. Escuela Dominical de jóvenes trabajadores. Conferencias de Sant Vicenç de Paul. Oratorio festivo para niños. Orfe3n del Centro Cat3lico. Caja de Ahorros. Centro Cat3lico.

Casa religiosa: Hermanas de la Doctrina Cristiana.

Condiciones de fàbrica: la iglesia se incendi3 el 28 de setiembre de 1717, i se inaugur3 en 1725. De largo 21,40 metros y de ancho 9,80 metros. Estilo Renacimiento. Està aislada con una casilla para la electricidad autorizada el 1919³².

Altars 13 y 3 contienen misterios: Altar Mayor, De la Inmaculada, Sagrado Coraz3n de Jes3s, San Antonio Abad, Santo Sepulcro, San Isidro, San Miguel, Nuestra Señora del Carmen, Coraz3n de María, Nuestra Señora del Roser, Jes3s de Nazaret, Capilla de Jes3s Sacramentado, Sagrario, Armario para los santos 3leos y Baptisterio.

Objetos de arte: Un cuadro de Sant Vicenç en la sacristia de la primitiva iglesia pedido por el Excmo. Dr. Reig (pero como no me lo mand3 no me atreví a quitarlo)³³.

Cementerio: Uno de parroquial a unos 2 kil3metros, bendecido el 1881, d3nde existe una capilla desde 1886. Aun existe una pequeña parte del cementerio antiguo adosado a las paredes de la iglesia.

19 de enero de 1921.”

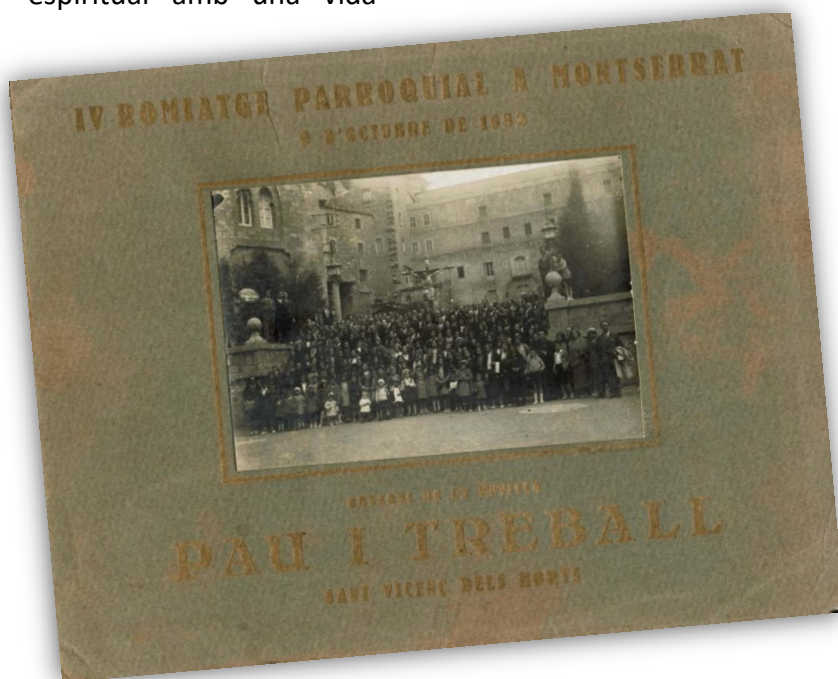
³² L'electricitat va arribar a Sant Vicenç el 1910.

³³ Aquest apunt es refereix, segurament a la Taula de Sant Vicenç que actualment està al Museu Diocesà de Barcelona.

3.1.6. L'època de la Segona República: Mn. Josep Duran (1927-1936)

Aquesta etapa va estar marcada pels fets polítics que van afectar la vida del país, el poble i la parròquia, sobretot la persecució religiosa esdevinguda després de l'aixecament militar el juliol de 1936. És una etapa molt complexa.

Després de la mort de Mn. Sàbat, va arribar a Sant Vicenç Mn. Josep Duran³⁴ com a ecònom, l'abril de 1927. Mn. Duran es presenta com un gran renovador de la parròquia: arreglà l'arxiu parroquial, els ornaments, el temple, va vetllar pel catecisme, el cor parroquial, les administracions, inicià també la Romeria a Montserrat l'any 1929... Aquest període tan agitat políticament esdevé pel poble un rejuveniment espiritual amb una vida

parroquial ben intensa: Mn. Duran fundà grups d'exercicis espirituals, la Cultura Catòlica Vicentina o la Federació de Joves Cristians de Catalunya (grup Montserrat 12)³⁵.

També cal destacar que va realitzar alguns canvis en el temple parroquial: va canviar la imatge antiga de Sant

Vicenç, va fer un nou Altar Major de marbre³⁶, va arreglar la Capella del Santíssim i la Capella de la Mare de Déu de Montserrat, va col·locar un nou sagrari a l'Altar Major, i va arreglar i fer construir noves bancades i confessionaris.

La memòria i el record de Mn. Duran ha calat fons al poble de Sant Vicenç, ja que durant els primers dies de la persecució religiosa de 1936 va ser assassinat juntament amb el seu vicari, Mn. Manuel Gaset.

³⁴ És interessant destacar que Mn. Josep Duran va ser director espiritual del qui seria després, l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré abans d'entrar de novici al monestir, quan era ecònom de l'Arbós, per tant, es pot dir que va acompanyar la seva vocació monàstica durant la seva joventut.

³⁵ Encara es conserva a l'Arxiu parroquial de la parròquia els llibres d'actes de la FJC, ja que en el moment de la crema de l'arxiu, aquest llibre estava en propietat del president de l'entitat a Sant Vicenç. És un document molt interessant sobre la vida cristiana dels joves vicentins dels anys trenta..

³⁶ Que fou consagrat pel bisbe de Barcelona Manuel Irurita el dia de sant Vicenç de l'any 1933.

3.1.7. La Guerra Civil Espanyola (1936-1939)

Com és sabut, el cop d'estat del juliol de 1936, va desfermar una greu persecució religiosa. El mateix diumenge 19 de juliol, tot i que ja hi havia disturbis arreu, encara es va celebrar missa al temple parroquial.

El matí del dilluns 20, Mn. Josep Duran i Mn. Manel Gaset, coneixent l'estat de la situació, van celebrar missa a porta tancada de bon matí. Després, a la rectoria van assumir totes les formes del Sagrari, van separar per paquets els diversos diners de les administracions i confraries, i els van repartir en diverses persones. Després, acompanyats d'uns amics de Torrelles de Llobregat, que portaven un intimidant revòlver a la mà, van marxar encara amb sotana passant entremig de les persones que s'estaven aplegant davant l'església. Ningú va dir res contra els capellans que fugien.

La tarda d'aquell mateix dilluns, un grup de persones d'altres pobles van aparèixer per cremar l'església, però una persona del poble, un tal Balilla, que tenia un quiosc, es va posar a la porta i els va amenaçar en què si cremaven l'església deixarien el poble sense llum (ja que ben a prop del temple hi havia el transformador d'electricitat). I van marxar.

El dimarts 21 però, milicians forasters van arribar al poble, i sí que van poder entrar a saquejar tot el temple (sense cremar-lo), van agafar totes les imatges religioses i les van portar en camions a la riera de Torrelles, van emblanquinar l'altar (perquè hi havia pintats angelets i altres imatges), van fer bastides per destrossar les pintures, però era massa amunt i per treure la creu que estava pintada van començar a disparar bales de fusell per fer saltar el guix. Molta gent del poble va ajudar-los a treure bancs i imatges a la plaça (per evitar que així els cremessin l'interior del temple. I va ser així, l'església va restar dempeus tota la guerra). Les campanes, exceptuant les del rellotge, també van ser llançades del campanar i endutes per fer material de guerra.

Els dies posteriors a l'aixecament, alguns milicians van cremar però la rectoria (amb l'arxiu parroquial), i van entrar al Col·legi de les Germanes de la Doctrina Cristiana i als salesians a saquejar-los, també van tirar a terra la Creu de Terme de Can Ros, a l'entrada del poble. Als salesians van trobar una fotografia d'uns exercicis espirituals i van començar a perseguir les persones que hi figuraven.

Tot i la destrossa, moltes persones del poble van intentar amagar objectes litúrgics i imatges de sants a casa seva. Un feligrès de la parròquia, abans de tota la destrossa, va agafar tots els calzes i copons que va poder i els va amagar a les golfes de l'ajuntament, i gràcies a això, es van poder salvar.

L'edifici del temple a partir d'aquell moment i fins el final de la guerra, va servir de magatzem per a l'aviació, els camions entraven i sortien per la porta principal.

Pel què fa a Mn. Duran i Mn. Gaset, van passar uns dies a casa dels coneguts de Torrelles de Llobregat, però, van veure que la seva presència comprometia la família

que els acollia, i va decidir tornar a Sant Vicenç. Això era el 24 de juliol. Els membres del comitè, sense cap judici previ, els van fer despullar i vexar, després els van portar al Castell de Molins de Rei i finalment, al torrent del Lledoner d'Ordal (Subirats) on van ser assassinats, la matinada del 25 de juliol de 1936³⁷.

A la mort del rector i el vicari, s'hi van anar sumant els noms de tantes d'altres persones del poble i la parròquia, sobretot membres de la Federació de Joves Cristians, del Centre Catòlic i feligresos de la parròquia que van ser assassinats. Amb tot, com acostuma a passar en una guerra entre germans, deixant de banda els morts en combat –que van ser molts- moltes de les víctimes van ser-ho fruit d'odis personals i revenges (que acabada la guerra van ser iguals o pitjors en sentit contrari).

D'entre totes les persones assassinades durant aquest període, cal destacar el Germà Alexandre Planas Sauri, salesià, anomenat “*el Sord*”, que va pertànyer a la comunitat salesiana de Sant Vicenç durant més de 30 anys, i va ser assassinat juntament amb un altre religiós salesià, a finals de novembre de 1936. Va ser beatificat pel papa Joan Pau II l'11 de març de 2001.

A mesura que avançava la guerra, les autoritats es mostraven cada cop més tolerants en matèria religiosa³⁸. Al poble però, encara es respirava la persecució religiosa. Cal dir que alguns capellans amagats a les rodalies acostumaven a celebrar el culte clandestinament.

Finalment, a finals de gener de 1939, les tropes franquistes van arribar a Sant Vicenç desfilant pel carrer Rafael de Casanova, i va començar una nova repressió, aquesta vegada contra els repressors anteriors que molts, van haver de fugir.

Es fa molt difícil descriure amb exactitud els tots fets que es van esdevenir durant els tres anys de guerra. És però interessant l'apartat sobre Sant Vicenç dels Horts que

---

³⁷ Encara avui, cada 25 de juliol, se celebra una eucaristia a La Creu dels màrtirs, al municipi d'Ordal, el lloc on es van trobar els cossos dels dos capellans de Sant Vicenç.

³⁸ La prova d'això és que el 8 de novembre de 1938 es va crear el *Comissionat de Cultes de la Generalitat de Catalunya* que era un organisme encarregat de la regulació del culte eclesiàstic.

apareix en l'informe reservat anomenat "*Relación de los hechos ocurridos con motivo de la guerra determinada por el levantamiento cívico-militar del 18 de julio de 1936*" que és a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Quan parla de Sant Vicenç dels Horts³⁹ diu:

"De l'informe de Sant Vicenç dels Horts es pot deduir que alguns feligresos feren acusacions que portaren a l'assassinat d'alguns veïns seus. Desaparegueren: un retaule d'estil renaixentista, el sagrari barroc, el retaule de la Mare de Déu del Carme, i el retaule de la Mare de Déu del Roser, ambdós d'estil barroc. Desaparegueren també una casulla vermella del segle XVIII, i dues casulles color blau i verd respectivament.

L'any 1720 es construí aquest temple parroquial d'escàs valor artístic, que no fou incendiat ni destruït en el període de 1936-39, però sí notablement profanat, saquejat i mutilat en la seva fàbrica, en ser destinat a magatzem de l'aviació.

Pitjor sort sofrí l'edifici de la casa rectoral que fou totalment destruït, com també l'arxiu parroquial.

Després de la guerra es pogué habilitar novament pel culte, essent el rector Mn. Joan Tous, qui inicià les obres de reconstrucció, que el seu successor,

Mn. Jaume Casas, va prosseguir.

L'arquitecte encarregat de la direcció de les mateixes fou Josep Alemany, ajudat pel mestre d'obres Jaume Tuset. Entre el 1944 i 1945⁴⁰ es construïren respectivament els altars del Sagrat Cor i de la Mare de Déu de Montserrat; el 1949, l'altar major; el 1953, el de la Mare de Déu dels Dolors, i el mes de juliol de 1957 s'inaugurà la nova capella del Santíssim."

Fruit de l'atzar, Mn. Josep Cucurull, qui durant els anys 1934-1935 va ser vicari de la parròquia, va estar les primeres setmanes de 1939 a Sant Vicenç i va començar, en un primer moment, a restaurar la vida cristiana, tot i que poc després ja va arribar Mn. Tous.

---

³⁹ Extret de MARTÍ BONET, Josep Maria: "*El martiri dels temples a la diòcesi de Barcelona (1936-1939)*", Arxiu Diocesà de Barcelona. Barcelona, 2008.

⁴⁰ Tot i que no s'esmenta en aquest informe, l'any 1946 es va inaugurar i beneir el nou edifici de la rectoria, adossada al temple. A la fotografia dels anys 50 es veu clarament aquest nou edifici posterior a la Guerra Civil.

3.1.8. La reconstrucció: Mn. Joan Tous (1939-1948)

La primera etapa de la història de la parròquia durant el franquisme va estar marcada per l'arribada de Mn. Joan Tous i la rehabilitació i restauració de l'Església (tant material com espiritual) després de la Guerra Civil. En un primer moment, tots els feligresos que van poder, es van oferir per ajudar en les primeres tasques de neteja i reconstrucció.

L'Ajuntament va proporcionar a Mn. Tous, al març de 1939, un habitacle de lloguer per a què pogués iniciar la seva tasca (que era a l'immoble de la Plaça de la Vila número 2). El primer pas va ser nomenar una Junta d'Obra i Fàbrica que va ser l'encarregada de dur a terme totes les activitats relacionades amb la rehabilitació del temple: els problemes eren però de difícil solució fruit de la manca de recursos i materials.

La rehabilitació del temple va poder tirar endavant en aquells inicis gràcies a donacions particulars i a les col·lectes populars.

Les primeres coses que va fer aquesta junta fou arranjar finestrals i portes per poder traslladar el Santíssim a la parròquia. En aquells primers moments, les prioritats estaven en fer l'altar i el cancell de l'església, que havien estat destruïts durant la guerra: aquesta obra, duta a terme per l'arquitecte Francesc Folguera i Grassi, es va realitzar entre 1939 i 1940. Durant la Quaresma de 1940, es va encarregar a Josep Maria Camp una imatge de la Mare de Déu dels Dolors i se'n va fer l'altar.

L'any 1941 només hi ha dos altars reconstruïts (l'Altar Major i el de la Mare de Déu dels Dolors), però ja s'estava superant la primera etapa de reconstrucció.

Aquell mateix any, Francesc

Casasampere va regalar una petita

campana⁴¹, l'*Exuperancia Francisca Agustina* que, des de 1941 fins al 1962 va ser l'única campana litúrgica que hi va haver al campanar.

---

⁴¹ Com ja hem dit, les campanes litúrgiques van ser destruïdes durant la persecució religiosa, des de 1936 al campanar sols van quedar les del rellotge (que eren –i encara són- de finals del segle XVIII i mitjans del XIX).

Un apunt interessant és la col·lecta que es va fer el 7 de setembre de 1941 per la imatge del patró Sant Vicenç: es van recollir 15.685 pessetes (quan només se'n necessitaven 8.200 ptes!) en un sol dia. Veient l'èxit de la convocatòria, Mn. Tous va fer tocar un gran repic de campanes per donar gràcies a Déu amb el toc de l'Ave Maria. La imatge de Sant Vicenç, de l'escultor Joan Cuyás, va arribar el 21 de gener de 1942, i va ser beneïda, el dia següent abans de l'ofici de Festa Major. Aquell mateix 1942 l'Abat de Montserrat Antoni Maria Marcet, va beneir l'altar de la Mare de Déu de Montserrat realitzat per l'arquitecte Folguera.

És important destacar l'estudi i projecte de reforma de l'Altar Major –i la construcció de l'absis central⁴²-, obra realitzada a finals de l'any 1943 (que va costar 50.000 ptes. i que juntament amb l'enrajolament⁴³ del temple, que va costat 12.000 ptes., es va pagar per subscripció popular, amb tómbols i per una col·lecta extraordinària).

L'any 1944 es posa mosaic al presbiteri i també vuit llums elèctrics laterals, també s'arregla el sostre del temple i la coberta. D'aquesta manera, l'any 1945 es podrà pintar tot l'interior, l'estiu d'aquell 1945 es va inaugurar l'altar del Sagrat Cor, es van comprar confessionaris, reclinatoris, bancs, cadires i els ornaments litúrgics necessaris. A més, enmig d'aquesta restauració global del temple parroquial, durant aquell 1945 i la primera meitat de 1946, es van realitzar també les obres de construcció de l'actual casa rectoral, que es va inaugurar i beneir el 21 de juliol de 1946 en la primera visita pastoral del Dr. Gregorio Modrego.

Durant l'etapa de Mn. Joan Tous, de 1939 fins 1948, es va gastar la suma de 190.000 pessetes, destinada sobretot a la reconstrucció, rehabilitació i restauració fruit de les destrosses provocades durant l'etapa anterior.

---

⁴² En aquesta fotografia de 1943 veiem un moment de la construcció de l'absis de la nau central.

⁴³ Des de la construcció del temple no s'havia enrajolat el terra que encara en aquell moment estava cobert de maons i s'havia de netejar a base de serradures.

Cal dir però, que l'etapa de Mn. Tous va estar marcada també per un gran treball pastoral. Tenim però, poca documentació al respecte, que ens mostra les penúries que es van passar sobretot els primers anys després de la guerra. D'aquest època

cal destacar la creació de l'Acció Catòlica (que organitza formacions, recessos i exercicis espirituals per homes i joves (als salesians) i per a dones (a les Germanes de la Doctrina Cristiana), com també tot tipus d'activitats per enfortir la vida cristiana, l'atenció especial que va posar en la formació catequètica dels infants i les seves famílies, el Servei al Soldat (una agrupació formada per tots els joves que havien d'anar a fer el servei militar obligatori que vetllava per ells, per mantenir el contacte amb el poble i les seves famílies, també suposava un ajut econòmic i espiritual), l'homenatge a la Vellesa (un acte cívic i religiós que des de 1943 –tot i que abans de la guerra ja s'havia fet- els protagonistes eren les persones grans del poble), les novenes de les Primícies o de les Ànimes (fundades per Mn. Josep Masmitjà a principis de segle), les processons (la del Dijous Sant durant la Setmana Santa, de Pasqüetes, de Sant Isidre, de Corpus, la processó de la Vera Creu o la processó de les Filles de Maria al maig) o els romiatges a Montserrat (a finals de setembre –ja que els pagesos havien acabat de recollir els camps-, i que era tot un esdeveniment social, es pujava en tren i cremallera (amb el Sant Crist de la parròquia inclòs entre el passatge).⁴⁴

Un dels fets més significatius del rectorat de Mn. Joan Tous va ser l'epidèmia de tifus i el Vot de Poble a Sant Roc de 1945. Aquell estiu, una epidèmia de tifus va assotar Sant Vicenç dels Horts. Per aquesta causa es féu un vot de poble a Sant Roc i s'erigí l'ermita que porta el seu nom. L'historiador vicentí Agustí Caralt, al seu *"Escaquer vicentí"*, relata aquest episodi quan explica la vida de Mn. Joan Tous a *"Un sacerdot providencial"*⁴⁵:

"En tot es manifesta l'activitat de Mossèn Joan, però quan arriba a èpica és durant la pesta del tifus de l'any 1945. Sant Vicenç es cobreix de dol. La gent emmalalteix i es contagia en breus dies. El focus d'infecció l'atribueixen a la font de darrera del mercat,

⁴⁴ Algunes fonts orals recorden encara la silueta del vagó de tren direcció Montserrat amb el braç del Sant Crist sobresortint per sobre del sostre.

⁴⁵ CARALT, Agustí: *"L'escaquer vicentí"*: Un sacerdot providencial, pàg. 35 i 36.

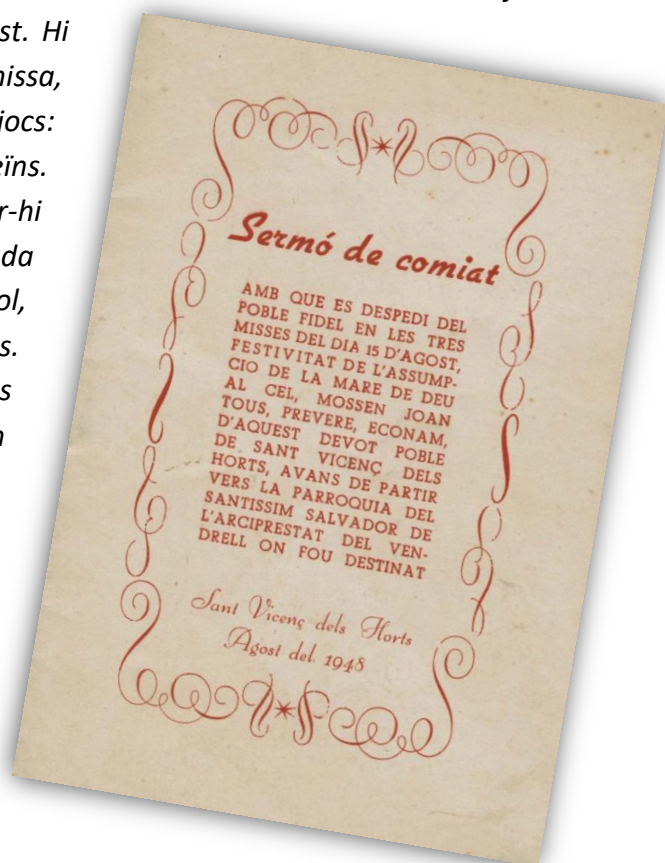

on poden haver-se barrejat les aigües residuals i potables: molta gent anava a omplir d'aigua fresca i bona a aquella font, on encara hi abeuraven bestiar (...). Sigui com sigui, l'epidèmia; els malalts presenten febres altes, vòmits i diarrea amb sang. S'arriba a l'extrem que la Junta de Sanitat ha de declarar empestat el poble i assenyala un cercle d'incomunicació. Enmig de tot això sorgeixen tres persones de gran abnegació que, pel seu càrrec, no temen cap mena de contagi: els doctors Lagunilla i Martí, lluitant dia i nit contra el virus, i Mossèn Tous, mirant d'ajudar materialment i espiritualment els afectats (...).

Seguim altre cop el mossèn que, desorientat per complet, cerca solucions divines i, amb el permís de les autoritats, fa la promesa al sermó del diumenge, d'un vot de poble. Que si per intercessió de tots els sants, el Senyor deté aquell terrible flagell, aixecaran una ermita a Sant Roc, patró contra la pesta. I l'epidèmia del tifus va minvant fins al punt de derogar-se el cercle sanitari imposat.

L'ermita s'edificà prop d'una pineda de "Can Mallol de la Muntanya", propietat de l'alcalde Joan Mallol. S'inaugurà enmig d'una gran festa. S'havia complert el vot de poble que els anys següents aplegava als vicentins cada festivitat de sant Roc, el segon diumenge d'agost. Hi acudia una gran gentada, fent-hi missa, sardanes amb cobla i diversos jocs: també venien a dinar dels pobles veïns. La Corporació Municipal decidí fer-hi sessió extraordinària a cada trobada anual, a la casa pairal de Can Mallol, que s'anà complint bastants anys. Després tot ha caigut en desús, fins el mateix aplec, que ara el celebren alguns veïns de l'ermita i prou."

L'ecònom Mn. Joan Tous es va acomiadar de Sant Vicenç el mes d'agost de 1948⁴⁶.

⁴⁶ La imatge és el llibret que es va editar en motiu del comiat de Mn. Joan Tous com a ecònom de Sant Vicenç que conté el sermó que va llegir en les eucaristies que va celebrar.

3.1.9. La consolidació de la parròquia: Mn. Jaume Casas (1948-1977)

El 15 d'octubre de 1948 va arribar a la parròquia Mn. Jaume Casas en qualitat de rector en propietat, càrrec que va mantenir fins la seva mort, el 20 de novembre de 1977. La seva tasca durant més de vint-i-nou anys va ser molt àmplia en les diverses activitats pastorals parroquials: va vetllar per la continuïtat de les Novenes de les Primícies i de les Ànimes (de Mn. Josep Masmijtjà), pel bon fer del Centre Catòlic i la Cultura Catòlica Femenina (un espai formatiu adreçat a noies joves), diverses activitats socials adreçades sobretot a la caritat (cal destacar la important intervenció que va tenir la parròquia en el moment dels aiguats de 1962), va vetllar també per les diverses festes parroquials (sobretot les festes majors, els actes litúrgics i populars de la Setmana Santa, la processó de les Pasqüetes, la festa de la Mare de Déu dels Dolors, de la Santa Creu, de Sant Isidre, de Maria Auxiliadora, del *Corpus Christi*, Sant Cristòfol, Santa Llúcia i Sant Nicolau, Santa Cecília...), també va vetllar pels aplecs populars com l'aplec del Remei i l'aplec de Sant Roc; també cal destacar els diversos pelegrinatges a Lourdes i les romeries anuals a Montserrat, l'Acció Catòlica femenina, el taller Natzaret (un taller o escola d'arts per a nois joves per aprendre fusteria, mecànica, electricitat, pintura, primera ensenyança...) o l'important Homenatge anual a la Vellesa. També cal destacar esdeveniments més puntuals, com la promoció de la Ràdio Sant Vicenç (que encara perdura avui), l'homenatge a Mn. Josep Duran (celebrat l'any 1952), la refundació de l'hospital i l'escola de les Germanes de la Doctrina Cristiana, el ressò del Congrés Eucarístic Internacional al poble, la Santa Missió de 1958, la promoció de les revistes Mes i Pau i Treball, el pelegrinatge pels nostres pobles de la imatge de la Mare de Déu de Fàtima...

L'any 1972, el bisbe de Barcelona Narcís Jubany, demana a tots els rectors una valoració de l'estat de les seves parròquies, és molt interessant veure la descripció que fa Mn. Jaume de com està la "*part espiritual*" de la parròquia:

“Als dies de festa s’hi donen unes 1000 comunions. Els dies feiner combreguen unes 60 persones. Els dies de festa es confessa molt. Hi ha catecisme per a nens i nenes. Venen a ensenyar catequesi persones casades, joves i noies, havent-hi moltes seccions. També venen a la parròquia a ensenyar-hi les Germanes de la Doctrina Cristiana. Un pare salesià es cuida dels joves i també hi ha el Centre Catòlic. He posat un taller Natzaireth per a nois de 10 a 15 anys. Hi ha una Lliga de Perseverància, Adoració Nocturna d’Homes. Hi ha el Cos de Portants del Sant Crist. Són uns 25. Moltes reunions. Hi ha també Apostolat de Malalts. Hi ha també Novenari de les Ànimes cada any pel novembre: una setmana de predicació que vénen a ser exercicis espirituals per a tot el poble. Durant molts anys he posat altaveus al campanar. Les misses dels dies festius resulten molt precioses, amb cants, lectors... Assisteix també gent forastera (dient que venen a missa a la nostra parròquia per lo molt que els agrada). Els fidels estan ben atesos amb confessors, bons altaveus, calefacció, cants, orgue bona, etc. He editat a més un petit llibret de cants. Fulla Cultural i altres: durant vint anys he passat a totes les cases de la parròquia la Hoja Cultural, Mensajes de Fe i altres. Això cada setmana. Catecisme de Primera Comunió: es fa quatre dies a la setmana durant una hora els quatre mesos abans de la festa primera comunió. Sant Rosari i Visita al Santíssim: es resa tots els dies feiners. Primers divendres de mes. Mes de Maria. Mes del Sagrat Cor: es fa el del Dr. Torras i Bages durant el mes de juny tots els dies. Hi ha també Apostolat de l’Oració. Via Crucis: es practica totes les festes de la Quaresma amb molta assistència, ja que hi ha Cos de Portants del Sant Crist. Visita al Santíssim: es practica molt, sempre els ho recomano. L’església està oberta tot el matí fins al migdia i des de les 5 de la tarda fins a les 10 del vespre. Davant del Santíssim quasi sempre hi ha gent. Tinc els meus defectes, però puc testificar que de bona voluntat, gràcies a Déu, no me’n falta. Hi he tingut molts disgustos, però també molts consols. Que Déu beneeixi tots els meus treballs de 24 anys en aquesta parròquia en pro de la seva glòria i espero la seva recompensa, si me la mereixo, a dalt del cel. Jaume Casas, prve.⁴⁷”

Pel què fa a la vida parroquial durant aquest període cal destacar finalment el fenomen de la immigració que va afectar el poble durant la dècada dels 60 i 70. Diversos esdeveniments (potser el més important foren les ja esmentades riuades del Vallès de 1962), que van provocar un gran flux migratori vers els pobles del cinturó metropolità de Barcelona. Aquest fet, també va afectar Sant Vicenç dels Horts amb un gran augment de la població (un 400 %) i la necessitat de crear nous espais de culte per acollir totes les persones immigrades. El juny de 1957 es va erigir la Capella de Sant Antoni de Pàdua a la barriada de Sant Antoni, i anys després, l’arquebisbe Marcelo González Martín, l’any 1969, va erigir de dues noves parròquies: Sant Antoni de Pàdua (al barri de la Vinyala) i Sant Josep (al Barri de Can Ros).

---

⁴⁷ Arxiu Diocesà de Barcelona: Valoració de l’estat de les parròquies, 1972.

Pel què fa a la fàbrica del temple parroquial cal destacar les diverses tómboles i col·lectes extraordinàries, gràcies a les quals, es van poder continuar les diverses intervencions. El 22 de gener de 1950 es va beneir un nou altar major (que encara és l'actual). Els anys següents es realitzarà la Capella de la Mare de Déu dels Dolors (1953), la restauració i ampliació de la Capella del Santíssim (1957), el Baptisteri...

És interessant llegir l'informe de 1957 que fa Mn. Jaume sobre la situació de les obres des del final de la guerra:

“1720 es el año que vió la construcción del templo parroquial (...). No fue incendiado ni destruido en el período de 1936-39, pero si notablemente profanado, saqueándolo y mutilándolo en su fábrica, para ser destinado finalmente a almacén de aviación.

Peor suerte corrió el edificio de la Casa Rectoral, así como también el Archivo parroquial. Los daños causados alcanzan el valor de 90.000 pesetas. Después de la guerra pudo ser reconciliado y habilitado nuevamente para el culto, siendo el Rvdo. Juan Tous, quien inició las obras de reconstrucción que, su sucesor, Rvdo. Jaime Casas, ha proseguido, faltando actualmente solo algunos tejados y la colocación de las campanas. El 1944 i 1945 se construyeron respectivamente los altares de Sagrado Corazón y Nuestra Señora de Montserrat. En 1949 el Altar Mayor. En 1953 el de Nuestra Señora de los Dolores y en el mes de julio de 1957 se inauguró la capilla del Santísimo. El total a que asciende hasta el presente los gastos es de 645.000 pesetas⁴⁸”.

Al llarg dels anys següents es van col·locar nous altaveus al temple (1958) i es va fer una nova teulada a la sagristia (1959). Fins l'any 1967 no es van realitzar reformes importants en la fàbrica de l'església (s'estaven pagant encara les reformes dels anys anteriors), aquell any es van fer algunes reformes al cor i també es van posar noves rajoles al presbiteri, també cal destacar la col·locació de la calefacció per radiadors al temple. Cal destacar també les diverses intervencions que es van realitzar al campanar durant aquells anys, amb l'electrificació i la col·locació de dues campanes grans.

En la Valoració de l'estat de les parròquies de 1972, Mn. Jaume també fa una menció a *les millors de més importància en aquests vint-i-quatre anys:*

---

⁴⁸ Arxiu Diocesà de Barcelona: “Informe parroquia San Vicente dels Horts” (1957).

“He allargat la Capella del Santíssim i posat un mosaic, fet l’altar de marbre i decorat la capella. Comprat un sagrari preciós daurat tot dintre d’or fi. Només el sagrari va valer llavors 14.000 pessetes. La mesa d’altar era una tauleta. Va valer tot lo altre 135.000 pessetes.

Fet l’Altar Major de marbre fosc i pedra. Va valer 32.000 pessetes. He posat 52 bancs de fusta nous a tota l’església i 40 cadires: 30.000 pessetes (...) (continua amb una extensa relació de totes les despeses que s’han anat fent al llarg de 24 anys) i finalment: És imminent el posar uns sòcols de marbre i plàstic per la humitat als baixos de les parets del temple, que el pressupost és de 55.000 pessetes. Ja les tinc recollides. En la parròquia no es deu res. Tot està pagat⁴⁹”.

Els anys següent s’aniran fent petites reformes entre les quals cal destacar, a finals de 1976, la construcció d’un rosetó nou que es va inaugurar durant la Festa Major d’hivern de 1977.

⁴⁹ Arxiu Diocesà de Barcelona: Valoració de l’estat de les parròquies, 1972.

3.1.10. Mn. Mateu Santacana i l'embelliment del temple (1977-2015)

Mn. Mateu Santacana Capella va arribar a Sant Vicenç a finals de 1977, quan just feia poques setmanes de la inesperada mort de Mn. Jaume Casas, i va iniciar el seu ministeri el dia de la festa patronal de 1978. La seva tasca a nivell pastoral va ser immensa com també va ser immensa, la seva dedicació i estima pel temple que va tenir encomanat. Ell mateix, a les acaballes del seu ministeri a Sant Vicenç, es descrivia a sí mateix dient: *“jo mateix crec que la meua vida a Sant Vicenç dels Horts és una entrega joiosa als feligresos i a la casa de Déu⁵⁰”*. Va ser rector fins al setembre de 2015, quan el bisbe de Sant Feliu de Llobregat, Mons. Agustí Cortés Soriano, va acceptar la seva renúncia per jubilació.

És ben cert que la seva tasca durant quasi quaranta anys va ser molt àmplia en les diverses activitats pastorals parroquials. Ja des d'un inici es va implicar en el coneixement de la vida pastoral del poble, mostrant un gran interès per la catequesi i la formació cristiana en els diversos àmbits, i també pels catequistes, pels *cursillistes*, i les catequesis pre - baptismals i pre - matrimonials; va donar un fort impuls a la pastoral juvenil de totes les edats, des dels primers viatges a Taizé (cal remarcar la gran disposició per la gran trobada de Taizé que es va realitzar a Barcelona a finals de l'any 1999 - principis de 2000), fins l'acompanyament de l'Agrupament Escolta i les colònies d'estiu que van ser

l'origen de l'actual esplai parroquial “Flor de Neu” i va introduir les primeres Misses Joves i Familiars (anomenades infantils en el seu inici).

---

⁵⁰ Cf. Full parroquial “Vida Parroquial”, gener de 2011.

Per mitjà del full parroquial que es va anomenar “*Vida Parroquial*” a partir de 1978,

podem l'evolució de la vida parroquial en diversos àmbits, des de la creació del Consell Pastoral Parroquial i del Consell d'Economia parroquial, el relleu que es va anar donant a les entitats del poble com el Cos de Portants del Sant Crist (amb les diverses celebracions dels 50 i 75 anys de la seva fundació), el Centre Catòlic (amb la importància que va tenir el centenari de 1980) o la Fundació Iris per a persones discapacitades. Al llarg d'aquells anys es van revitalitzar les tradicions ben arrelades al poble sobretot les festes majors de Sant Vicenç a l'hivern i de Sant Venust i Sant Exuperanci a l'estiu, els diferents actes de Setmana Santa com la Processó de Penitència i l'Auto Sacramental i el Romiatge anual a Montserrat, les

diferents benediccions tradicionals de Sant Cristòfol i Sant Antoni, i també es van tornar a introduir noves tradicions que amb el pas del temps s'havien perdut com la Processó de *Corpus Christi* (1992)⁵¹.

En el full *Vida Parroquial* trobem també un especial interès per la vida cristiana dels feligresos sobre la correcta celebració dels sacraments, sobre moralitat, sobre l'enfortiment de la vida de pregària... Cal remarcar que quasi des del principi, es va trobar habitualment al full setmanal un escrit - reflexió de Joan Ferrés i Prats qui, colze a colze amb Mn. Mateu, va

⁵¹ Amb la col·laboració dels veïns, l'esplai, l'agrupament escolta, i la colla dels geganters amb les catifes. Al llarg dels anys presidiren la Processó bisbes com Ramon Dalmau que estimava molt Sant Vicenç dels Horts, el bisbe emèrit de la Seu d'Urgell, l'arquebisbe Joan Martí Alanís o el bisbe, Joan Godayol, emèrit d'Avayiri (Perú).

mantenir un nivell de gran reflexió cristiana al llarg de més de trenta cinc anys⁵².

També cal remarcar la gran quantitat de viatges i pelegrinatges parroquials a Lourdes, Fàtima, Terra Santa, Roma...

Durant el rectorat de Mn. Mateu es va crear el nou arxiprestat de Sant Vicenç, del qual ell mateix en va ser el primer arxiprest l'any 1980 (càrrec que va mantenir fins la seva jubilació), es van celebrar les Festes del Mil·lenari del poble (1993) i també es va viure l'erecció del nou bisbat de Sant Feliu de Llobregat fruit de la divisió dels territoris de l'Arquebisbat de Barcelona, el 15 de juny de 2004.

La gran obra material de Mn. Mateu Santacana va ser l'embelliment del temple parroquial, una tasca àrdua, complexa i cara, que va anar realitzant al llarg de trenta vuit anys.

El pagament de les diferents obres i reformes que es van fer, va anar realitzant-se a base de donatius i préstecs particulars, com també d'ajudes de diferents institucions civils i diocesanes. A més, es van realitzar activitats de tot tipus d'entre les quals destaquen les tómboles parroquials.

Just després de la seva arribada a Sant Vicenç, el 1978, ja es van col·locar vidres als finestrals superiors de la nau central del temple (que estaven tapiats) i també es van obrir dos nous finestrals a la capella del Santíssim: això va donar més il·luminació al temple. A finals d'aquell mateix any es va col·locar una vidriera a l'entrada de la Capella del Santíssim (aïllant la Capella del Santíssim de la nau central del temple es donava més intimitat i també es resguardava els fidels del fred); a més, també es va inaugurar la nova il·luminació de l'altar major i la il·luminació del rosetó de Sant Vicenç de la façana principal. Es va arranjar el sistema electrònic de les campanes.

En motiu del 50è aniversari del Cos de Portants del Sant Crist, al setembre de 1979, es van realitzar les obres d'embelliment de la Capella del Sant Crist. Els anys següents, es van anar realitzant diverses petites reformes com la millora del presbiteri de la capella

---

⁵² Actualment, encara es manté habitualment la petita reflexió de Joan Ferrés i Prats.

del Santíssim o la renovació de l'Altar de la Mare de Déu de Montserrat (1981), o la renovació del conjunt de l'Altar Major i petits treballs de pintura i electrificació (1983), o la renovació dels bancs de la parròquia (1986).

Cal destacar l'obertura del gran finestral a la capella de la Sagrada Família l'any 1983, on el 1987, es va inaugurar un vitrall de la Sagrada Família, realitzat per Francesc Sabanès i dibuixat per Lluçia Navarro.

Enmig d'aquestes obres de reforma es va realitzar la construcció del Casal Parroquial, un edifici amb diverses sales per a la catequesi, l'esplai, i d'altres serveis parroquials. A principis de 1986 es van adquirir uns terrenys al carrer del Riu i al llarg de quasi tres anys es va construir aquest edifici que va ser beneït i inaugurat el dia de Sant Vicenç de 1989.

L'estiu de 1992 es va pintar la Capella del Santíssim i la sagristia, i es va col·locar el retaule de bronze de Sant Josep i la Sagrada Família al Santíssim, i les escultures també de bronze de Sant Pere i Sant Pau⁵³ a l'entrada de la capella.

Una de les grans obres però d'aquest període fou la restauració completa de l'edifici: les voltes, la teulada, les diferents parets exteriors, el campanar i la façana, obra que es va realitzar durant els anys 1997 i 1998, i que va culminar amb la gran festa de la Dedicació a Déu de l'església parroquial per part de l'Arquebisbe de Barcelona Ricard Maria Carles, el 20 de setembre de 1998.

L'any 2000 es van col·locar 4 vitralls rodons al capdamunt de la nau

⁵³ Aquestes imatges de bronze va estar durant uns anys a la Catedral de Barcelona.

central dedicats als quatre evangelistes, i també es va obrir a la Capella del Santíssim un nou finestral, i l'any següent, amb motiu de la beatificació del salesià màrtir Alexandre Planas, "el Sord", es va col·locar una placa esculpida a la Capella del Sant Crist, obra de Joan Puigdollers.

Durant els anys següents es va renovar el terra del presbiteri (2004), es va pintar i renovar la il·luminació de la Capella del Santíssim (2004) i es va instal·lar un nou sistema de calefacció elèctric (2005).

L'any 2006, fruit d'unes obres per la col·locació de calefacció pel terra, es va descobrir la tomba d'un baró de Cervelló, fet que propiciar un estudi sobre aquell baró de Cervelló i alhora sobre les diferents tombes del subsòl del temple. A principis de febrer de 2007 es van exhumar les restes i amb elles es va realitzar un ampli estudi que va culminar amb una publicació on s'exposa la troballa i les recerques realitzades⁵⁴. Finalment, el juny de 2008 es va pavimentar tot el temple deixant visible la làpida trobada i al cap d'un any, el juny de 2009, es va col·locar en una arqueta, a la capella de la Sagrada Família, les restes del Baró de Cervelló.

La darrera gran obra d'aquest període fou al gener i el febrer de 2011, quan es van realitzar els treballs de restauració de tot l'interior, es va col·locar un nou sistema de calefacció de gas natural, i es van fer treballs d'arranjament elèctric de tot el temple i de pintura, es van tapar alguns dibuixos antigues del presbiteri (els manaments i l'escut papal) i en el seu lloc es van col·locar dos murals sobre la vida i martiri de Sant Vicenç, obra de Joan Torras Viver.

Mn. Mateu es va acomiadar de Sant Vicenç el mes d'octubre de 2015 i el va substituir Mn. Antoni Roca Roig qui ha mantingut fins a dia d'avui, 2019, un ampli i fructífer treball pastoral.

⁵⁴ Vegis LLONCH, PUJOL i SANTACANA: "Un noble català a la Guerra de Successió". Editorial Llibres de Matrícula, Calafell 2009.

3.2. Cronologia del temple i la parròquia

Exposem en aquest apartat una selecció cronològica dels fets més significatius de la història del temple i la parròquia de Sant Vicenç màrtir.

- **Any 955:** La primera notícia de l'existència d'un temple en aquest territori, al Cartulari de Sant Cugat on un tal Cultumen fa donació al monestir d'unes terres que té al comtat de Barcelona, al terme de Garrosa, en el camí que va a l'església de Sant Vicenç.⁵⁵
- **16-11-974:** L'orde de sant Benet estableix un convent en el carrer d'anar a Barcelona.
- **1231:** Primera constatació d'un terme parroquial a l'actual Sant Vicenç dels Horts.
- **1285:** Notícia del pas pel poble del rei Pere III.
- **3-12-1304:** Primera Visita Pastoral coneguda, del bisbe de Barcelona Ponç de Gualba⁵⁶.
- **1344:** Notícia del refugi en el poble del rei Jaume III de Mallorca.
- **1370:** L'orde de sant Benet compra un Molí prop de la riera de Cervelló que usen per a moldre gra fins l'any 1912.
- **Segona meitat del Segle XIV:** S'encarrega al pintor "*Mestre de Sant Vicenç*" o "*Mestre de Rubió*" una taula dedicada al patró Sant Vicenç.
- **1404:** Hi ha constància de que l'església de Sant Eulàlia de Mèrida de Pallejà és sufragània de Sant Vicenç.
- **1587:** Primera notícia d'una processó de Dijous Sant.
- **1593:** L'escrivà del Monestir de Montserrat relata que la vila de Sant Vicenç portava al monestir un ciri de catorze roves el dia de Sant Bartomeu.
- **21-9-1621:** Dalmau d'Ivorra Danca i de Bellera, senyor de les Baronies de Bellera i Cervelló, i senyor de la Vila de Sant Vicenç dels Horts, amb motiu de les seves núpcies amb Joana Sans, pren possessió de les seves terres i títols a la parròquia de Sant Vicenç dels Horts, jurant sobre els evangelis respectar tots els privilegis dels seus súbdits.

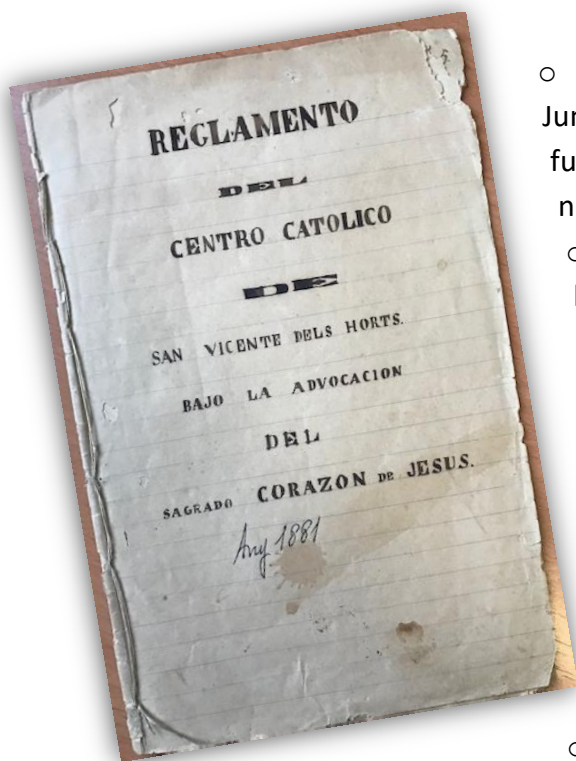

---

⁵⁵ Cartulari de Sant Cugat, número 675, foli 219. Actualment es troba a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

⁵⁶ El conjunt d'actes de les Visites Pastorals del bisbe Ponç de Gualba han estat publicades recentment a MARTÍ BONET, Josep M^a i NIQUI, Leandro: "*GLOSSA a Ponç de Gualba, Visites Pastorals (1303-1330)*", Barcelona, 2017.

- **1651:** Constància d'un hospital de malalts de pesta en motiu de l'epidèmia que hi va haver en aquell moment.
- **22-7-1664:** Primera constància del Ball de la Disfressada. En la inauguració de l'ermita de sant Antoni, situada al cim de la muntanya que porta el mateix nom, en la ubicació de l'antic castell del Montpedrós, el baró de Cervelló contempla el "*Ball de la Disfressada*".
- **3-1-1678:** EL síndic de Sant Vicenç i vint testimonis es presenten al Palau episcopal demanant al Vicari General la consolidació del vot de poble per a l'anada en romeria a la muntanya de Montserrat.
- **1680:** L'altar major és restaurat i daurat per un artesà local i esculpit per Francesc de Santa Creu. Les obres duren sis anys.
- **Durant el segle XVII:** Construcció de l'antiga rectoria (actual plaça de la Vila).
- **31-8-1707:** Mort del baró de Cervelló Guillem Raimon d'Iborra.
- **28-9-1717:** Incendi a l'església parroquial. Només queda dempeus la capella de la Mare de Déu del Roser. L'única peça d'ofebreria que es salva de l'incendi és el reliquiari de plata que conté les relíquies de Sant Vicenç, Sant Venust i Sant Exuperanci.
- **2-5-1718:** Inici de la construcció de la nova església.
- **18-3-1720:** Benedicció de la capella del Santíssim de la nova església que a partir d'aquest moment fins a la finalització del temple, serà la capella major.
- **22-4-1725:** El rector Mn. Carles Granet beneeix la nova església.
- **1725:** Donació d'un altar barroc procedent de Barcelona pel nou temple.
- **3-6-1750:** Retorn de les restes del Baró de Cervelló traslladades a causa de la construcció del nou temple.
- **Novembre de 1806:** Uns lladres camuflats amb mantes roben objectes de valor del temple parroquial.
- **6-6-1808:** Les tropes franceses del general Scwartz saquegen la vila i el temple parroquial.
- **24-7-1835:** Saqueig del temple. Mn. Miquel Ràfols Sallent, rector, fou lligat a un gros pebrer de la rectoria, maltractat, insultat i bufetejat.
- **25-3-1851:** Fundació de la germandat "La Pía Unió de Nostra Senyora del Roser".
- **1861:** Reparació del campanar, en la que van intervenir-hi Tomàs Casas, paleta; Manuel Borràs, qui s'encarregà de la fusteria, i Pau Salvatella, manyà.
- **1865:** Creació de la Germandat de Sant Isidre.
- **9-8-1874:** Per 180 ptes, s'adquireix el terreny per edificar-hi el cementiri parroquial, amb escriptura privada atorgada per Gabriel Llopart.

- **Maig de 1880:** Aymerich, Prats i Juncadella amb Mn. Masmitjà tracten de fundar un lloc de divertiment per al jovent: neix el Centre Catòlic Popular.
- **1882:** Arribada de les Germanes de la Doctrina Cristiana.
- **13-6-1884:** El bisbat autoritza la fundació del Col·legi de les Germanes de la Doctrina Cristiana de la Immaculada.
- **1886:** Benedicció del terme municipal des del Puig Castellar.
- **Setembre de 1889:** Robatori a l'església parroquial: dos calzes, vestits i joies de la Mare de Déu dels Dolors.
- **1895:** La comunitat salesiana de Joan Bosco s'estableix a Sant Vicenç dels Horts.
- **1896:** Peregrinació conjunta amb la parròquia de Molins de Rei a Montserrat, d'unes 400 persones.
- **15-1-1898:** Riuada de Sant Antoni: el riu arriba a les portes de l'església.
- **5-1-1899:** Un vicari de la parròquia, natural de la Geltrú, amant del cant i la música, organitza els primers jocs florals.
- **De 25-7-1909 a 2-8-1909:** El sometent evita l'incendi de l'Església Parroquial, la Casa Salesiana i el convent de les monges de la Doctrina Cristiana.
- **Agost de 1916:** Instal·lació del rellotge públic del campanar de l'església. S'encarrega de vetllar-lo l'agutzil Isidre Altimís.
- **1923:** Clausura fins al maig de 1924 del Centre Catòlic de Sant Vicenç dels Horts, acusats de fomentar el catalanisme (dictadura de Primo de Rivera).
- **24-12-1924:** Implantació de la Missa del Gall i cant de les Matines.
- **30-7-1927:** Inauguració i benedicció per part de Mn. Josep Duran, del nou Ajuntament modernista, de l'arquitecte municipal Melcior Vinyals Muñoz, per 92.000 pessetes.
- **18-11-1928:** benedicció i col·locació en el seu cambril de la Mare de Déu de Montserrat.
- **1929:** Fundació del Cos de Portants del Sant Crist per Mn. Josep Duran.
- **19-1-1931:** Inauguració de la Capella i Altar del Santíssim pel bisbe de Barcelona Manuel Irurita.
- **22-1-1933:** En el dia de la Festa Major, benedicció del nou altar major de la parròquia de sant Vicenç pel bisbe Manuel Irurita.

- **3-6-1934:** Eucaristia d'acció de gràcies a l'ermita de la Mare de Déu del Remei per les famílies que resultaren il·leses en la catàstrofe ferroviària de Sant Boi de Llobregat⁵⁷.
- **20-7-1936:** Milicians forasters circulen pel poble i intenten calar foc a l'església, però Joaquim Belilla els atura.
- **21-7-1936:** Saqueig del temple parroquial. Les campanes són destruïdes i convertides en bales i metralla. Desmantellament de robes litúrgiques i de sants, burles i menyspreu dels objectes litúrgics que són llençats al riu i a la riera de Torrelles. El convent de les monges de la Doctrina Cristiana és incautat pel PSUC i la UGT.
- **26-7-1936:** Són executats a la fondalada de Can Rialt, al terme municipal d'Ordal, Mn. Josep Duran, rector, i Mn. Manuel Gasset, vicari.
- **Setembre de 1936:** El col·legi salesià es converteix en Escola Pública i espai pels refugiats de l'Aragó.
- **1937:** Enderroc de la rectoria i construcció de la Plaça de la Vila.
- **23-1-1939:** Missa clandestina a la casa de Joan Costa Comellas on hi assisteix el Dr. Pere Tarrés i Claret⁵⁸.
- **25-1-1939:** Entrada de les tropes franquistes a Sant Vicenç.
- **1939-1940:** Es fa novament l'altar i el cancell de l'església, que havien estat destruïts durant la guerra, obra duta a terme per l'arquitecte Francesc Folguera i Grassi.
- **23-3-1940:** La parròquia paga a Josep Maria Camp una imatge de la Mare de Déu dels Dolors.
- **22-1-1941:** Benedicció de la campana petita "*Exuperància Francesca Agustina*", costejada pel Sr. Francesc Casasampere.
- **Octubre de 1941:** Es constitueix a la rectoria el "*Servicio del Soldado*" (d'ajuda als soldats de quintes del poble. A partir de 1949, l'Ajuntament subvenciona amb 100 pessetes aquesta

⁵⁷ Al vespre del 21 de maig de 1934 dos trens dels ferrocarrils catalans van topar prop de Sant Boi de Llobregat provocant la mort de 12 persones, 3 d'elles de Sant Vicenç, i molts ferits de diverses consideracions. Podem trobar la notícia al Diari "*L'Opinió*" i "*La Vanguardia Española*" del 22 de maig de 1934.

⁵⁸ Vegis TARRÉS CLARET, PERE: "*El meu diari de guerra*", Publicacions Abadia de Montserrat, Montcada i Reixac, 2004. Pàg 323.

associació).

- **22-1-1942:** La imatge de Sant Vicenç, obra de l'escultor Joan Cuyás, és beneïda i col·locada a l'altar major.
- **Octubre-desembre de 1943:** Enrajolament del temple i reformes de l'altar major. Construcció de l'absis del temple.
- **Juny de 1945:** Inauguració de l'Altar del Sagrat Cor.
- **Agost de 1945:** Tifus a Sant Vicenç, moren 29 persones i emmalalteixen més de 400. S'inicia el vot de poble a Sant Roc i es construeix la seva ermita a Can Mallo de la Muntanya.
- **21-7-1946:** El Dr. Gregorio Modrego inaugura la nova rectoria.
- **10-5-1947:** Aparició del primer número de "*Juventud Católica Vicentina*".
- **30-7-1947:** Tómbola de Festa Major pro-església parroquial.
- **Gener de 1948:** La "*Juventud Católica Vicentina*" passa a dir-se "*MES*".
- **2-5-1948:** Reposició i benedicció de la creu de terme de Can Ros.
- **8-8-1948:** Gran aplec a l'ermita del

Remei en motiu del 150è aniversari de la seva fundació.

- **Abril de 1949:** Autorització municipal perquè es puguin cantar Caramelles per Pasqua.

- **29-5-1949:** Processó de Maria Auxiliadora des de la Parròquia al Seminari Salesià, presidida per D. Antonio Mateo, director salesià i el rector, Mn. Casas

i les autoritats civils.

- **22-1-1950:** Benedicció del nou Altar Major.
- **29-3-1956:** Primer any en què la Processó de Sant Vicenç es fa en Divendres Sant.
- **27-6-1957:** Construcció de la Capella de Sant Antoni de Pàdua al barri de Sant Antoni.
- **17-7-1957:** Inauguració de la Capella del Santíssim i del nou sagrari per Dr. Narcis Jubany, bisbe auxiliar de Barcelona, (va costar 10.000 pessetes. La restauració de 2004 va costar 2122 euros (353204 pessetes)
- **19-10-1958:** Es col·loca una imatge de pedra de Sant Vicenç a la façana del temple obra de l'escultor Joan Puigdollers.
- **23-12-1962:** Benedicció de la campana "*Maria Concepció*".
- **8-11-1964:** Benedicció de la tercera campana "*Maria Montserrat*".
- **Gener de 1967:** La Revista "*PAU I TREBALL*" substitueix "*MES*".
- **12-4-1969:** Decret episcopal de constitució de les dues parròquies de Sant Josep i Sant Antoni en l'extens territori de la parròquia de Sant Vicenç.

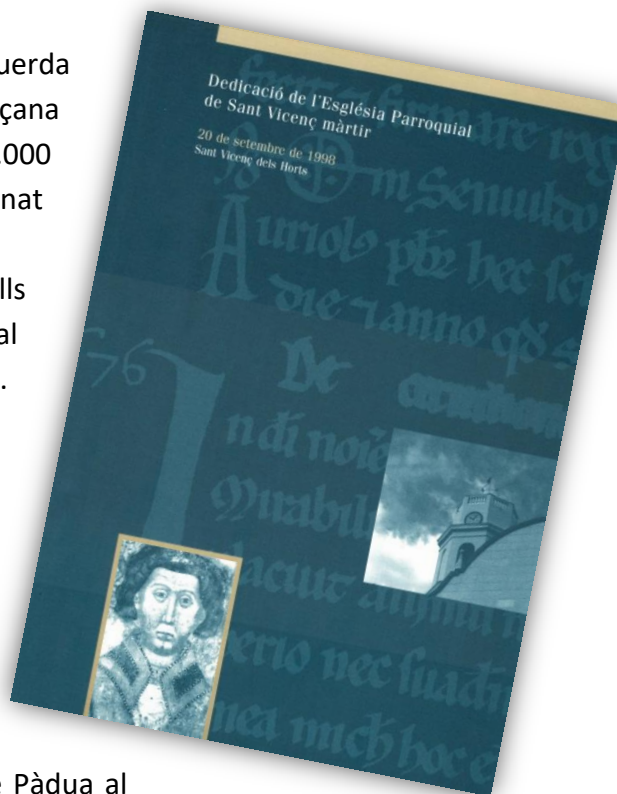
- **Setembre de 1969:** Desapareix “PAU I TREBALL” fruit de mancances econòmiques.
- **24-12-1971:** S'estrenen les esferes lluminoses de les quatre cares del rellotge del campanar. Col·laboren l'Ajuntament i la Caixa del Penedès.
- **22-1-1977:** Inauguració del nou rosetó de la façana de la parròquia.
- **7-4-1977:** Benedicció i col·locació de la nova imatge del Sant Crist al damunt de l'Altar Major.
- **24-4-1977:** L'arquebisbe de Barcelona Narcís Jubany inaugura la nova parròquia de Sant Josep.
- **22-1-1978:** Mn. Mateu Santacana inicia el seu servei pastoral a Sant Vicenç dels Horts.
- **Juliol de 1978:** Col·locació de vidres als finestrals superiors de la nau central del temple i dos nous finestrals a la capella del Santíssim.
- **Desembre de 1978:** Col·locació d'una vidriera a l'entrada de la Capella del Santíssim.
- **Nadal de 1978:** es va inaugurar la nova il·luminació de l'altar major i també la il·luminació del rosetó de Sant Vicenç de la façana principal. Es va arranjar el sistema electrònic de les campanes.
- **Abril de 1979:** celebracions del 50è aniversari del Cos de Portants del Sant Crist
- **Agost de 1979:** primeres colònies parroquials a Sant Eulàlia de Riuprimer (Vic).
- **Setembre de 1979:** Inauguració de les obres d'embelliment de la Capella del Sant Crist.
- **29-5-1980:** Creació de l'arxiprestat de Sant Vicenç dels Horts.
- **Setembre de 1980:** Arranjament dels focus de l'Altar Major
- **16-4-1981:** Inauguració del nou presbiteri de la capella del Santíssim.
- **Abril 1981:** Renovació de l'Altar de la Mare de Déu de Montserrat
- **Octubre de 1981:** Celebració del 50è aniversari dels romiatges a Montserrat
- **22-1-1983:** Inauguració del Conjunt renovat de l'altar major pel bisbe Ramon Daumal.
- **Setembre - octubre de 1983:** Treballs de pintura a tota la nau central i capelles laterals, també renovació de tota la part elèctrica de la nau.
- **Desembre de 1983:** Obertura del gran finestral a la capella de la Sagrada Família.
- **Novembre de 1984:** Instal·lació d'un nou parallamps al campanar.
- **17-2-1986:** Adquisició d'un solar al carrer del riu per a la construcció d'un futur Casal Parroquial.
- **Desembre de 1986:** renovació de la major part dels bancs del temple.
- **19-3-1987:** Col·locació del Vitrall de la Sagrada Família.

- **22-1-1989:** Benedicció i inauguració del Casal Parroquial per part del Cardenal Narcís Jubany.
- **Finals de 1991-principis de 1992:** Revisió i reparació de la teulada lateral dreta del temple. Es va pintar la sagristia i es van posar armaris nous (amb un espai de seguretat per guardar les peces d'orfebreria de més valor) i un lavabo.
- **Estiu de 1992:** Pintura de la Capella del Santíssim i sagristia. Col·locació del retaule de Sant Josep i la Sagrada Família al Santíssim i de les escultures de Sant Pere i Sant Pau a l'entrada de la capella.
- **21-6-1992:** Restauració de la processó pels carrers de *Corpus Christi*.
- **17-1-1993:** Inauguració dels actes del Mil·lenari de Sant Vicenç.
- **Desembre de 1993:** Col·locació de la reserva del Sagrari al costat dret de l'altar a l'interior de la paret.
- **Gener de 1994:** Clausura de les festes del Mil·lenari de Sant Vicenç amb l'Exposició a l'interior del temple: "*Poble Mil·lenari. Església Mil·lenària*" on s'hi exposa, durant una setmana, la Taula original de Sant Vicenç màrtir del Mestre de Rubió, del Museu Diocesà de Barcelona, justa acabada de restaurar.
- **Abril de 1994:** Renovació de la Capella de la Mare de Déu de Montserrat.
- **Desembre de 1995:** es comencen a recollir donatius per l'arranjament de la façana principal del temple.
- **22-1-1996:** Benedicció i inauguració de la Plaça Sant Jordi (Plaça de l'Església).
- **7-12-1996:** Celebració del Centenari de la presència salesiana a Sant Vicenç.
- **1997-1998:** Restauració completa de l'edifici de les voltes, la teulada, les parets exteriors, la façana i el campanar.
- **20-9-1998:** Dedicació de l'Església Parroquial de Sant Vicenç màrtir per part del Cardenal Arquebisbe de Barcelona Ricard Maria Carles.

- **Gener de 1999:** Un acte vandàlic esquadra el rosetó de Sant Vicenç de la façana principal (que costa arreglar 335.000 pessetes). Es col·loca un vidre laminat que protegeix el rosetó de l'exterior.
- **22-4-2000:** Col·locació de 4 vitralls rodons al capdamunt de la nau central dedicats als quatre evangelistes. També s'obre a la Capella del Santíssim un finestral.
- **27-4-2000:** Col·locació de vuit majòliques a l'interior del cambril de la Capella de la Mare de Déu de Montserrat amb la visita espiritual del Dr. Torras i Bages.
- **17-11-2000:** Benedicció de la Capella restaurada de Sant Antoni de Pàdua al barri de Sant Antoni.
- **29-4-2001:** En motiu de la beatificació del salesià màrtir Alexandre Planas, "el Sord" es col·loca una placa esculpida a la Capella del Sant Crist, obra de Joan Puigdollers.
- **2004:** Festes del 75è aniversari del Cos de Portants del Sant Crist.
- **15-6-2004:** Creació del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat a partir de la divisió de l'Arquebisbat de Barcelona. Sant Vicenç forma part d'aquest nou bisbat.
- **Juliol de 2004:** Es pinta i es renova la il·luminació de la Capella del Santíssim.
- **Novembre de 2004:** Renovació del terra del presbiteri.
- **Desembre de 2004:** Neteja i restauració del Sagrari del Santíssim.
- **Febrer de 2005:** Nou sistema de calefacció elèctric a la Capella del Santíssim.
- **Novembre de 2005:** Reparació del rellotge del campanar (a càrrec de l'ajuntament que n'ostenta la propietat) per la casa Àngel Carod de l'Hospitalet de Llobregat.
- **Maig de 2006:** obres de sanejament i restauració de la Capella de la Mare de Déu de Montserrat.
- **Novembre de 2006:** Trobada de la tomba del Baró de Cervelló.
- **3-2-2007:** Exhumació de les restes del Baró de Cervelló.
- **19-8-2007:** Cau un llamp al parallamps del campanar provocant diversos desperfectes en aparells electrònics de la rectoria i de l'església. Es va espatllar el rellotge del campanar.
- **Juny de 2008:** Obres de la nova pavimentació del temple. Es va també posar aire condicionat al temple.
- **7-9-2008:** Petit incendi provocat involuntàriament per uns infants que jugaven amb uns llançons a la Capella de la Mare de Déu de Montserrat.
- **Setembre de 2008:** col·locació de parquet a la Capella del Santíssim i a la sagristia.

- **25-3-2009:** Intent de robatori a l'església: destrosses a l'altar del Sant Crist, amb la màquina expendedora de ciris i les bústies.

- **Juny de 2009:** Col·locació d'una arqueta de marbre amb les restes del Baró de Cervelló.
- **23-10-2009:** Respons pel Baró de Cervelló enterrat al temple amb la participació dels Miquelets de Catalunya i presentació del llibre "*Un noble català a la Guerra de Successió*".
- **10 i 11-11-2009:** Diversos intents de robatoris i destrosses al temple i al Casal parroquial.
- **24-1-2011:** Inici de la restauració de l'interior del temple.
- **1-10-2-2011:** Col·locació de la nova calefacció de Gas Natural a la nau central del temple, empresa "*Gestigas*".
- **Gener - Febrer de 2011:** Treballs d'arranjament elèctric de tot el temple i de pintura, on es tapen algunes imatges antigues del presbiteri (els manaments i l'escut papal) i en el seu lloc es col·loquen dos murals sobre la vida i martiri de Sant Vicenç, obra de Joan Torras Viver.
- **19-6-2011:** Benedicció dels dos nous murals de les bandes del presbiteri per part del bisbe Agustí Cortés.
- **24-10-2015:** Mn. Antoni Roca Roig pren possessió del càrrec de rector de la parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts.

3.3. La baronia de Cervelló i la Vila de Sant Vicenç dels Horts

És de gran importància entendre el paper dels senyors de la baronia de Cervelló per entendre la història de Sant Vicenç dels Horts, de la seva parròquia i temple. Aquest paper fonamental ja se sabia, però va adquirir una especial rellevància a partir de 2008.

Com ja hem explicat, durant unes obres que es van realitzar a l'interior del temple parroquial a principis d'aquell any, es va descobrir una llosa sepulcral de pedra a l'actual capella de Sant Josep. La inscripció d'aquella làpida indicava que s'havia descobert l'espai d'enterrament del Baró de Cervelló, fet que va potenciar una investigació i estudi sobre la qüestió i la importància d'aquesta nissaga en el sí del poble de Sant Vicenç dels Horts.

La baronia de Cervelló era una jurisdicció feudal que comprenia els termes de Cervelló, la Palma de Cervelló, Pallejà, Sant Boi, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles, Vallirana i Oleseta (actualment de Bonesvalls, al Penedès). Aquesta nissaga tenia el seu origen en el castell termenat de Cervelló, que fou venut el 992 per Ramon Borrell i Ermengol, fills del comte Borrell II, a Bonfill, senyor del castell de Masquefa; van ser els seus descendents els qui van prendre el nom de Cervelló i posseïren la baronia fins el 1297, quan Guerau de Cervelló i de Cabrera la vengué a la monarquia, en època de Jaume II, per valor de 130.000 sous de moneda de Barcelona. Posteriorment va passar a la casa comtal de Pallars. Amb tot, el 1374, Roger de Comenge, vescomte de Bruniquel, fill i hereu d'Elionor de Pallars, la vengué a la reina Elionor, i va restar en poder de la corona fins que fou adquirida per la ciutat de Barcelona el 1390. El 1411, la baronia fou adquirida pels Ballester, anomenats Bellera per matrimoni, i passà a llurs successors, els Luna (1520), els Ansa (1588), els Ivorra (1596) i els Copons (vers el segle XVIII).

El personatge enterrat dins del temple de Sant Vicenç, és molt probable que sigui l'individu que figura a la inscripció de la làpida. Es tracta de Guillem Ramon d'Iborra i Calva Anca⁵⁹, baró de Cervelló i de Bellera, senyor de la vila de Sant Vicenç dels Horts. Era el 17è baró de Cervelló mort, segons la làpida, el 31 d'agost de 1707. Amb tot,

⁵⁹ En l'operació d'exhumació de la tomba es va fer un ampli estudi antropològic i arqueològic, sobretot en relació amb la indumentària pròpia de la època. Cal destacar la troballa d'un escut brodat de l'orde

aquesta tomba és un enterrament secundari, ja que la làpida es va signar el 3 de juny de 1750. Guillem Ramon havia mort abans de la construcció de l'església actual, i per tant, si va ser soterrat en aquest mateix temple abans de la seva crema, amb tota seguretat en el panteó medieval que hi havia en l'antiga església. A la tomba, a més, es van trobar restes d'una noia d'uns quinze anys desconeguda. Les restes òssies trobades a la tomba, malgrat estaven molt malmeses fruit de les condicions de l'espai, van permetre arribar a aquestes conclusions a l'equip arqueològic de la Universitat de Barcelona que es va encarregar de l'exhumació i estudi de la tomba.

Tenim constància que Guillem Ramon, era fill de Ramon d'Iborra i nét de Dalmau d'Iborra, i que quan va atorgar testament, el febrer e 1704, va ordenar que el seu cos fos soterrat *"en la iglesia parroquial de St. Vicens de Cervelló dit dels Horts, al bisbat de Barcelona y vegueria de Barcelona, en lo vas o tomba de mos passats de la casa i llinatge de Iborra en lo qual estan enterrats los cossos dels que foren mon pare i avi i altres predecessors nostres, la qual sepultura ordeno que sigui el mon obit per salut i repós de la mia anima⁶⁰".*

Guillem Ramon, era baró de Cervelló i senyor d'altres viles, i per tant, pertanyia a l'alta noblesa del país, ara bé, la seva baronia vivia un període de certa decadència⁶¹, fruit de la situació política i militar del país. El Baró vivia de les rendes i delmes que li donaven les seves moltes terres, la més important era la baronia de Cervelló, on hi tenia jurisdicció civil i militar. Posseïa un palau a Barcelona, al costat de la Plaça del Born⁶², entre el carrer dels Calders i Esparteria, i sis cases més dins la ciutat, un palau a la Bisbal del Penedès (que és on segurament va morir), una casa a Sant Vicenç, una altra a Alella, una altra a Montcada i dues a Vilafranca.

L'estret vincle entre la vila de Sant Vicenç dels Horts i la baronia de Cervelló era ja conegut en l'àmplia documentació que tenim al respecte des de ben antic, tot i això, la troballa de la tomba del baró Guillem Ramon, va confirmar el relleu que ha tingut al llarg del temps. És una temàtica digne d'estudis en el futur.

---

de la Mercè, fet que ens indica que l'individu de la tomba va ser enterrat vestit amb l'escapulari de la Mercè. La fotografia d'aquesta pàgina mostra aquest símbol mercedari trobat a la tomba.

⁶⁰ Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Testaments, vol II, foli 160-169.

⁶¹ A principis del segle XVIII, la família dels Cervelló no pertanyia a una classe social en ascens, més aviat el contrari. Tot això ho sabem gràcies a l'inventari *postmortem* del baró. Es pot veure a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Inventaris, any 1707, vol. II 297-317

⁶² Que va ser enderrocat després de la Guerra de Successió, juntament amb molts d'altres edificis del Barri del Born, per la construcció de la Ciutadella.

4

El temple de Sant Vicenç màrtir

4.1. El continent

4.1.1. Topografia de l'espai de culte

La topografia de l'espai de culte ens mostra l'empremta cristiana (la importància geogràfica i històrica del cristianisme) en un territori concret, en aquest cas, l'actual Sant Vicenç dels Horts. Aquesta dimensió geogràfica es pot contemplar des de diverses perspectives: una perspectiva dinàmica (que contempla la difusió de l'evangeli sobre l'espai), una perspectiva territorial (que contempla l'ordenació, desenvolupament i gestió del territori) i una perspectiva simbòlica (que contempla tots els espais sagrats que irradien la sacralitat al terreny i les persones).

El nucli antic format a redós de l'església parroquial és l'embrió del municipi. Es tracta d'un nucli reduït en el que només hi havia quatre carrers principals: el carrer de Barcelona o camí Ral, el carrer de Baix o carrer del Riu, el camí de Torrelles i el carrer del Solà, format per la distància existent entre la rectoria i l'església parroquial. Aquesta distribució topogràfica en la qual el temple parroquial és el centre, mostra la importància d'aquest espai en el sí del poble⁶³. A més, se sap que a finals del segle XVIII, el poble havia anat creixent cap a la zona est, en direcció al riu, on, a més d'edificacions destinades a habitatges, hi havia l'hospital, la carnisseria i el corral del Baró. A partir del segle XIX, el conjunt d'edificacions va anar creixent en totes direccions. Cal dir però que, és sobretot cap als anys seixanta del segle XX que fruit de l'increment demogràfic d'aquell moment, hi ha la més gran evolució urbana.

En aquest plànol de la dreta podem veure el primer nucli de població de Sant Vicenç (fins a 1800, més o menys) i com aquest estava totalment condicionat pel temple parroquial.

---

⁶³ Com un exercici històric, és interessant imaginar un poble petit com Sant Vicenç (quatre carrers) a mitjans del segle XVIII, amb un temple parroquial de les característiques de l'actual. Llegint la "*Història de la crema i construcció de l'actual temple*" del Dr. Carles Granet (1725), s'entén clarament l'admiració dels veïns i de les persones forasteres vers aquesta edificació.

4.1.2. Toponímia de la vila

Referent a la toponímia del poble de Sant Vicenç cito alguns fragments de l'article del blog "*Orgull de Baix. L'espai interactiu de El pati del darrere*" escrit des de l'Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts⁶⁴.

"De la Vila Garrosa a Horts Comtals i a Sant Vicenç dels Horts. Tant a prop estaven els horts del comte de Barcelona de l'església de Sant Vicenç que en unes quantes dècades del segle X, a la vila, inicialment coneguda per Garrosa o Vila Garrosa, se la identificarà per "Sant Vicenç, la que té a prop els horts comtals" ("in terminio de s. Vicenti, ad ipsos ortos chometales", com assenyala un document del cartulari de Sant Cugat de 986. I poc a poc, al segle XII, adquirirà el nom definitiu: Sant Vicenç dels Horts. És l'única vila del Baix Llobregat que llueix "d'horts" al seu topònim, fins i tot durant la guerra civil que es dirà "Horts del Llobregat".

Per treure l'entrellat sobre l'origen d'un nom que sembla tan encertat pel lligam agrícola, cal viatjar en el temps al 955. L'aleshores vila de Garrosa, pertanyent al castell de Cervelló, apareix esmentada en el cartulari com un terme al costat de l'església sota l'advocació de Sant Vicenç, igual que a l'any 959, quan es precisa que és prop d'un rec i de les terres d'una propietària local, la vescomtessa Riquilda. Al 981 encara se cita Garrosa en els documents del cartulari, precedit del nom de la parròquia. Cinc anys més tard, ja només s'hi parla dels "Horts Comtals", com s'explicava en les primeres línies d'aquest article, "en el terme de Sant Vicenç, a prop dels mateixos horts comtals". El 992, quan el comte Ramon Borrell Ermengol es ven a un magnat (Ènyec Bonfill) el castell de Cervelló i el seu terme, queda exclòs de la venda les parellades de terra, les mujades de vinya i els horts de la família comtal. Una part dels béns es van donar al monestir de Sant Cugat, el qual l'any 1023, confirmant en un document les seves possessions, esmenta aquestes terres "que es diuen Horts Comtals". Vet aquí el nom convertit en topònim amb tota propietat."

Cal dir que la vila de Sant Vicenç es forma i creix a l'entorn de l'església i la sagrera, i depenent de la baronia de Cervelló. Amb el temps, la vila es converteix en la capital del terme on hi ha el castell de Cervelló. I els seus senyors eren anomenats barons de Cervelló i de Sant Vicenç. Durant un temps, Sant Vicenç es va arribar a anomenar "*de Cervelló*", com a Santa Coloma de Cervelló, també se li va dir "*de Montpedrós*"⁶⁵.

---

⁶⁴ L'adreça web d'aquest article es pot trobar a la webgrafia: "*Orgull de Baix. Espai interactiu de El pati del darrere*".

⁶⁵ En referència al castell de Montpedrós que estava al cim de l'actual muntanya de Sant Antoni.

4.1.3. Un primer temple

No se sap quin va ser el temple fundacional de Sant Vicenç dels Horts. És possible que amb anterioritat a l'edifici romànic hi hagués un espai de culte paleocristià, heretat d'un anterior espai de culte romà. Ara bé, ni aquest espai de culte ni el temple romànic han arribat fins als nostres dies.

Les parròquies de les quals en tenim una primera constància al segle X és probable que siguin restauracions d'antigues parròquies visigòtiques⁶⁶. La primera menció que trobem d'una parròquia a Sant Vicenç és de 955, per tant, seria possible constatar que la presència d'un temple en aquest indret és anterior a la invasió musulmana de principis del segle VIII, però no es pot afirmar amb seguretat.

El que és clar, és que en aquest espai, ja hi havia al segle I d.C. un assentament romà, probablement una vil·la; entre les restes localitzades sota de l'actual Biblioteca "*Les Voltes*", cal mencionar la troballa d'un forn romà del segle I d.C., que ja hem esmentat en capítols anteriors, en l'actual casc antic de la vila. Podem dir, per tant, que és molt possible la presència també d'un espai de culte rural que podria haver anat evolucionant fins a l'actual temple.

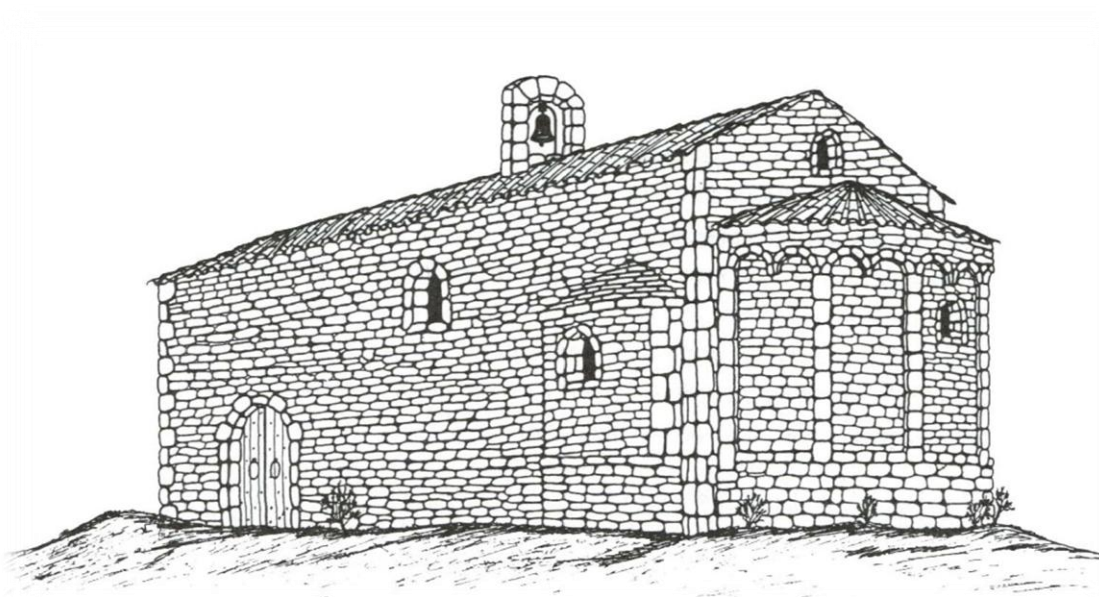
Tot plegat però són suposicions, per arribar a conclusions més concloents, s'hauria de fer una investigació arqueològica a l'interior del temple actual, cosa impossible ara per ara, donat que és un espai de culte que actualment està en funcionament.

---

⁶⁶ Aquesta afirmació es troba a MARTÍ BONET, Josep Maria: "*Novum speculum titulorum ecclesiae barchinonensis. Resum de documents*". Volum 2: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Barcelona, 2018.

4.1.4. Temple Romànic

Tenim ben poques referències a l'església antiga que va ser destruïda en l'incendi de 1717, tan sols algunes referències que ens parlen ben poc de la seva forma i estructura. Els historiadors locals Enric Aymerich i Agustí Caralt però, han intentat forjar-ne una imatge de com havia de ser el temple anterior a l'actual⁶⁷ a partir de les poques notes que han arribat fins a nosaltres: un temple romànic, d'estil llongobard, amb capçalera lobulada de tres absis (un dels quals era la capella de la Mare de Déu del Roser) i la clàssica porta lateral amb espadanya. L'estil d'aquest temple permet situar la seva construcció entorn del segle X-XI.

L'interior era força petit, fosc i fred. També tenia una dependència, afegida posteriorment a la seva construcció, que feia les funcions de sagristia. Al sòl d'aquest temple hi devia haver diversos vasos funeraris i el panteó medieval dels senyors de Cervelló, del qual es té constància des del segle XII. Era perpendicular a l'actual amb la façana al sud.

---

⁶⁷ Vegis CARALT MUNNÉ, Agustí: "Arrels mil·lenàries", Sant Vicenç dels Horts 1997, el capítol "La construcció de l'església parroquial", pàgina 153. El dibuix d'aquest temple és imaginat a partir de les notes dels historiadors locals. L'autor del dibuix és Joan Sagristà segons indicacions d'Enric Aymerich.

4.1.5. El temple actual

4.1.5.1. Fitxa bàsica de l'edifici

Nom de l'edifici: Església de Sant Vicenç màrtir

Localització: Sant Vicenç dels Horts, Baix Llobregat, Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, Catalunya.

Coordenades: N41°23'34.73" E1°59'57.41"

Arquitectes originals desconeguts (projecte de finals del segle XVII refet entorn 1718). És possible, donada la semblança, que l'arquitecte fos Pere Bertran, el mateix arquitecte que després va dissenyar i construir el temple de Sant Felip Neri de Barcelona (donada la semblança dels dos edificis).

Arquitectes i constructors que han realitzat les restauracions: Francesc Folguera l'any 1939 i Francesc Jornet l'any 1997.

Cronologia: Construcció 1718-1725; Restauració després de la Guerra Civil 1939-1940; Restauració i Rehabilitació 1997-1998.

Estil arquitectònic: Temple d'estil barroc i neoclàssic.

Precedents arquitectònics: Temple de Sant Felip Neri de Barcelona (1721-1752) en la distribució interior i l'Església Castrense de la Ciutadella (1717-1729) per la façana.

Conseqüents arquitectònics: Església de Sant Baldiri de Sant Boi de Llobregat (1725-1752), Església de Sant Corneli de Collbató (segle XVIII) i Església de la Santa Creu de Calafell (1800).

Materials: Pedra i calç. Les pedres procedien en el seu origen de pedreres locals), les pedres usades per la restauració són del Montseny, concretament pedra arenosa de tipus "floresta".

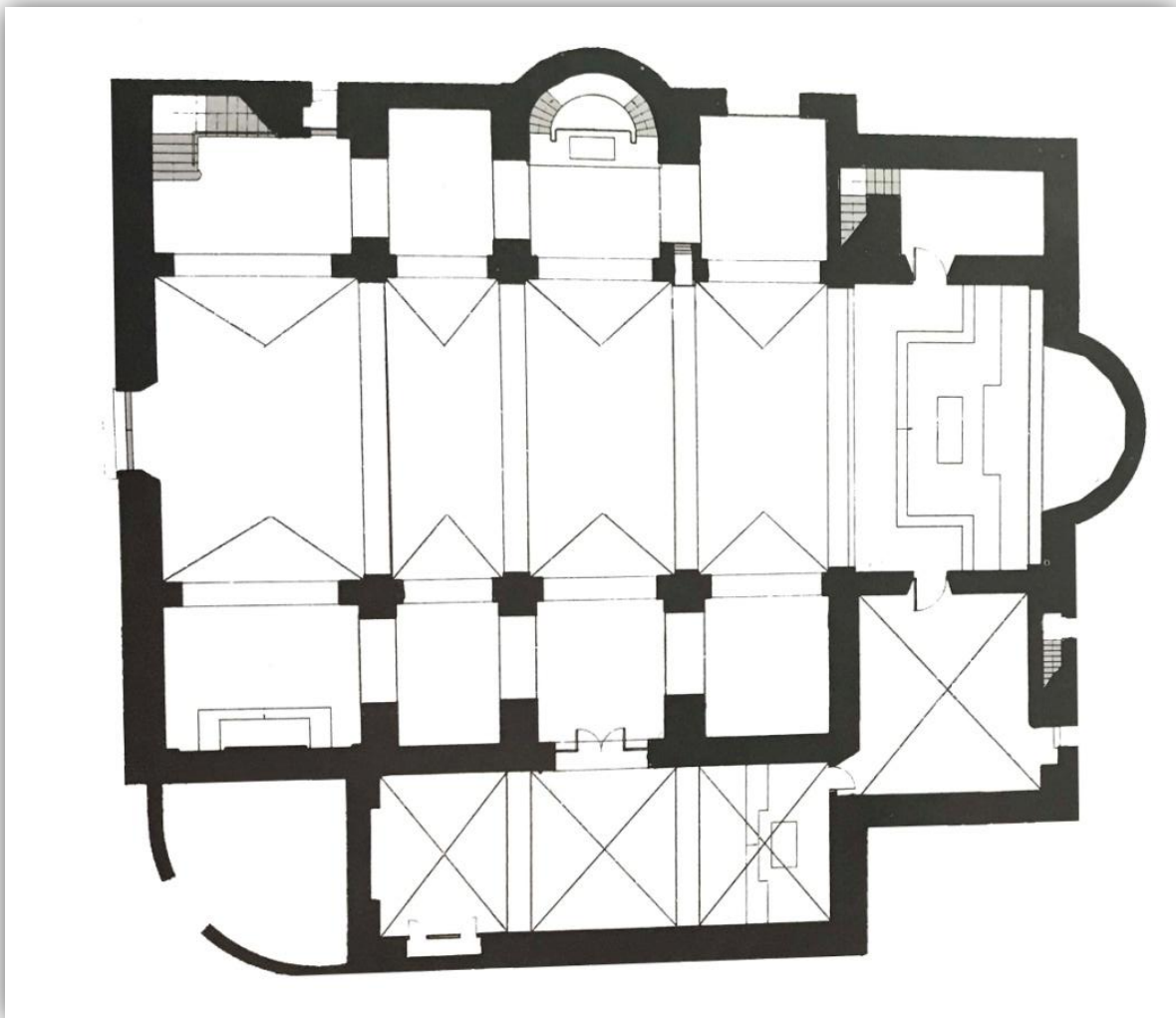
4.1.5.2. El temple: descripció de l'edifici

L'església de Sant Vicenç màrtir és un temple occidentat, és a dir, orientat a l'inrevés, amb la capçalera a ponent, construït d'aquesta manera per poder així obrir la façana en direcció al riu i a la plaça.

Es tracta d'un edifici d'una sola nau, malgrat aparenta tres naus (que són el conjunt de capelles laterals de menys alçada): una de principal i dues secundàries amb un presbiteri elevat i absis destacat.

La nau s'aixeca a través de grans pilastres i està coberta per una volta cilíndrica dividida en cinc naus. L'interior per tant, simula una volta de canó amb llunetes d'il·luminació sota l'embigat i amb arcs faixons que delimiten l'altar i cinc tramades on a cada costat s'obre una de les capelles.

Trobem una planta desigual rectangular i congregacional que permet la participació d'un gran nombre de fidels en les celebracions religioses. La planta mostra una disposició longitudinal amb una pronunciada integració espacial.

4.1.5.3. L'exterior

La Façana Principal

La façana principal es presenta com si es tractés d'un parament que cobreix l'interior del temple. És llisa, amb un coronament ondular amb pinacles als extrems i al centre. Té una rosassa central sobre la porta d'accés principal, que està centrada sota d'un frontó triangular trencat, emmarcat per pilastres adossades i un frontó més petit corbat. Entre la rosassa i la porta hi ha una fornícula amb la imatge de Sant Vicenç. La pedra de la façana es pedra arenosa tipus "floresta".

El conjunt de la portalada de l'entrada de l'església és format per dos brancals, una llinda mitjançant peces rebaixades per darrere, dues polseres frontals, cada una d'elles formada de basament de

canya i capitell, amb motllura cornisa sobre llinda composta per peça superior i peça inferior, totes elles emmotllurades i ajustades entre si on hi ha la inscripció "1725 – SANT VICENÇ MÀRTIR – 1998".

La posella o fornícula està composta de dues peces de suport i un ampit, tot plegat emmotllurat, dues polseres de basament de canya i capitell amb la motllura corresponent, dos brancals i peça llinda rebaixats per darrere amb un pany interior de peces corbes rebaixades i una cornisa recta sobre llinda formada de peça superior i per la inferior de diferent gruix.

La imatge de Sant Vicenç de la façana és obra de Joan Puigdollers. Aquesta imatge va ser pagada per 130 persones del poble que portaven el nom del patró, els seus noms van ser posats en un tub de vidre sota la imatge del sant⁶⁸.

La porta principal actual es va col·locar al juliol de 1998 i és obra de Josep Borrell i Francesc Garcia.

S'accedeix a l'interior del temple per tres esglaons i una rampa.

Façanes laterals

El temple consta de dues façanes laterals, la façana dreta, que està en molt bon estat, dona al carrer de Francesc Moragas és sobria amb finestres en òscul i contraforts vistos, la façana esquerra és la que està més deteriorada, resta coberta en la seva major part per l'edifici de la rectoria.

⁶⁸ Cf. "Hoja parroquial de San Vicente dels Horts", 21 de setembre de 1958; "Vida Parroquial de Sant Vicenç dels Horts", 5 d'abril de 1998.

El campanar

El campanar és de planta quadrada que es transforma en octogonal, de poca alçada i amb façanes en tres nivells, malgrat estar compost de quatre cossos.

El primer nivell, de planta quadrada es transforma en un cos octogonal a partir del segon pis fins a la resta mitjançant un gir de 45 graus de la planta que serveix de base. El segon cos és massís mentre que al tercer, que és el nivell central, hi trobem l'espai destinat a les campanes, amb algunes finestres d'arc cegues i d'altres obertes que sostenen les campanes, i en el nivell superior, hi ha els quatre discs del rellotge. L'últim cos, que és al capdamunt, recula lleugerament i resta coronat amb barana de balustres.

Aquest campanar segueix l'esquema que Fra Josep de la Concepció havia utilitzat el 1670 a Vilanova⁶⁹ aixecant-se per damunt d'una de les capelles de la banda esquerra.

El pas del temps va deixar en molt mal estat el campanar; de tal manera que en el moment de la restauració, durant les obres de 1997-1998, es van gastar entorn de 20.000 kg de material només per l'arranjament del campanar.

Al capdamunt del campanar trobem una estructura de ferro que sosté les dues campanes del rellotge, el penell del campanar⁷⁰ (renovat el mes de juliol de 1997 obra de Manel Torras) i el parallamps.

⁶⁹ Vegis TRIADÓ, J.R.: "*Història de l'art català*". Edicions 62, Barcelona, 1983.

⁷⁰ El Penell és la peça lleugera de metall, en forma de sageta, que gira a l'entorn d'un eix vertical empesa pel vent i serveix per assenyalar la direcció d'aquest.

El rellotge actual és de 1957, i està situat en una habitació sota el nivell de les campanes religioses. Actualment està electrificat. Va ser construït per “Manufacturas Blasco de relojes públicos” a Roquetes (Tarragona) i depèn de l’Ajuntament, com també les dues campanes del capdamunt del campanar

Les campanes⁷¹

Actualment al campanar hi ha cinc campanes, dues en la part superior que són les anomenades “del rellotge” ja que s’encarreguen de tocar les hores i dues al nivell central, que són les anomenades “religioses”.

Sobre les dues campanes superiors cal destacar que són les més antigues i que van ser les úniques que, per la seva funció, van sobreviure a la Guerra Civil. Segurament la campana superior, que toca les hores, és la més antiga. Aquesta campana té una inscripció il·legible al coll i als quatre costats hi apareix l’escut de la Baronia de Cervelló, senyal inequívoc que va ser aquesta família la qui va pagar-la. A la campana inferior, que toca els quarts, s’hi pot llegir la data de construcció “1860” i també el constructor: “Isidro Pallés en Barcelona”.

Referent a les campanes religioses o litúrgiques, que estan situades al nivell central del campanar, cal dir que la més petita és la primera campana que es va col·locar al campanar després de la Guerra Civil, el seu nom és “Exuperància, Francisca,

⁷¹ A l’Annex IV, de la pàgina 168, es pot llegir un testimoni que ens parla de les campanes i els seus tocs abans de la guerra civil.

Agustina⁷²” i va ser col·locada el 30 de juliol de 1941, apadrinada per Francesc Casasampere i la seva esposa Francesca Vidal.

A la campana mitjana hi ha la inscripció:

“NOMEN MEUM EST MARIA MONTSERRAT. Els padrins d’aquesta campana són Maria Montserrat Forn i el seu fill Pau Cazeneuve. Parròquia de Sant Vicenç dels Horts. Essent el rector de la mateixa es Rv. Jaume Casas Casas, pvre. Novembre de 1964. Aquesta campana ha estat costejada per tot el poble.

Fundicion de Salvador Manclús - C. Indústria 27 – Valencia”

A la campana gran hi ha la inscripció:

“NOMEN MEUM EST MARIA CONCEPTIONIS. Els padrins d’aquesta campana foren Frederic L. Tabar Cusí i la seva esposa Ramona Prats Roget. Parròquia de Sant Vicenç dels Horts, desembre de 1962. El titular de la parròquia és sant Vicenç màrtir, essent rector de la mateixa el Rnd. Jaume Casas Casas, fou costejada per tot el poble.

Fundicion de Salvador Manclús - C. Indústria 27 – Valencia”

Actualment les dues campanes grans estan electrificades i per mitjà d’un sistema electrònic, es realitzen els diferents tocs de campana.

En els darrers anys s’ha instal·lat un sistema de difusió de telefonia mòbil al capdamunt del campanar que, malgrat suposa un benefici econòmic per la parròquia, enterboleix la solemnitat del campanar amb tot un conjunt d’aparells electrònics que sobresurten.

---

⁷² És curiós destacar que la inscripció d’aquesta campana va restar equivocada durant molts anys, ja que posava la data de 30 de juliol de MCMXII (quan s’havia fet el 1941); a principis del segle XXI, es va fer una petita marca dessota dels números romans per tal d’esmenar l’error (MCMXLI).

4.1.5.4. L'interior

El temple té un espai interior sense elements perturbadors amb un fort sentit pràctic que facilita que el públic pugui veure l'altar des de qualsevol lloc.

La verticalitat de la nau queda atenuada per una senzilla cornisa al voltant de tota la volta. A l'entorn de la cornisa s'hi troba una inscripció llatina, escrita en cal·ligrafia capital romana:

“INVICTUS VICENTII ANIMUS IESU CHRISTI FIDE SPEQUE MUNITUS VICIT OMNIA; ET IGNIS, FERRI, TORTORUM IMMANITATE SUPERATA VICTOR AD CAELESTEM MARTYRII CORONAM ADVOLAVIT⁷³” que és un fragment d’una de les lectures de l’ofici tridentí de Matines del dia de Sant Vicenç.

Un sòcol de fusta clara d’1’5 metres d’alçària rodeja tot al voltant la nau central amb formes desiguals.

---

⁷³ La traducció d’aquest fragment és “L’ànima indomable de Vicenç, armada de la fe i l’esperança en Crist Jesús, va romandre invicte fins al final, i va triomfar sobre el foc, l’acer i la crueltat dels torturadors, per rebre la corona victoriosa del martiri al cel”.

Al llarg de la nau trobem dibuixades al presbiteri, en les diverses columnes i al fons del temple, les anomenades creus de consagració. Originàriament n'hi havia quatre, tot i que amb el temps se n'ha posat tres més.

També trobem catorze quadres de fusta amb una creu negra i un número romà: són els catorze misteris del *Via Crucis*. Tenim també dos misteris més en dues majòliques a banda i banda de l'altar major: són els misteris del *Via Crucis* que s'inicia i acaba a l'església i que continua pels carrers del poble⁷⁴.

A l'entrada del temple, a banda i banda, just passades les portes d'accés laterals del cancell, hi ha dues grans petxines que se sostenen des la paret.

Al damunt petxina de la dreta hi ha una gran placa feta de marbre negre on es troben diverses inscripcions escrites en lletra romana majúscula de fets importants en la vida la parròquia i del temple:

"Arxiprestat de Sant Vicenç dels Horts. Fou constituït per manament del Sr. Cardenal Dr. Narcís Jubany, el 29 de maig de 1980"

"El presbiteri fou renovat i l'altar major beneït pel bisbe auxiliar, Dr. Ramon Daumal, el 22 de gener de 1983"

"Remodelades: teulades, campanar i façana, el temple ha estat dedicat al Senyor, pel ministeri del Sr. Cardenal Dr. Ricard Maria Carles, essent el rector Mn. Mateu Santacana i batlle de la població: el Sr. Ricard Pérez. 20 setembre 1998"

⁷⁴ Més endavant hi ha un petit apartat que parla d'aquestes majòliques.

Presbiteri

El presbiteri es troba aixecat amb l'altar major al centre. Darrere el presbiteri trobem un absis de forma octogonal cobert amb una volta de quart d'esfera, erigit el 1940, al centre del qual hi ha la imatge del sant patró. La capçalera no ocupa la totalitat de l'amplada que té la nau.

L'absis està decorat amb les pintures que es van fer a mitjans segle XX, consta de 7 aurèoles a la part inferior amb una imatge d'àngel de mig cos cadascuna que sostenen set paraules "IUBE HAEC PERFERRI PER MANUS SANCTI ANGELI TUI⁷⁵", un fragment del Cànon

Romà, l'actual Pregària Eucarística primera. Hi ha també un conjunt de motius florals i al·legòrics fins al centre superior de l'absis on hi ha un anagrama de la Mare de Déu. Al damunt de la paret de l'absis hi ha un gran dibuix de dos àngels sostenint una creu i al damunt d'aquest la data 1722⁷⁶. A la coberta del damunt del presbiteri trobem un gran cercle ricament decorat amb un colom, l'Esperit Sant.

Dessota de l'absis trobem un cadirat de fusta encastat a la paret.

L'Altar Major és fet de marbre negre de Girona amb vuit columnes tornejades que sostenen la mesa d'altar d'una sola peça i va ser inaugurat el 22 de gener de 1950. Al damunt hi ha un baldaquí rodó de ferro forjat, sostingut per quatre cables de les parets laterals, del qual, penja una creu amb un Sant Crist de fusta.

⁷⁵ "La traducció és: ⁷⁵ Feu portar per mans dels vostres sants àngels"

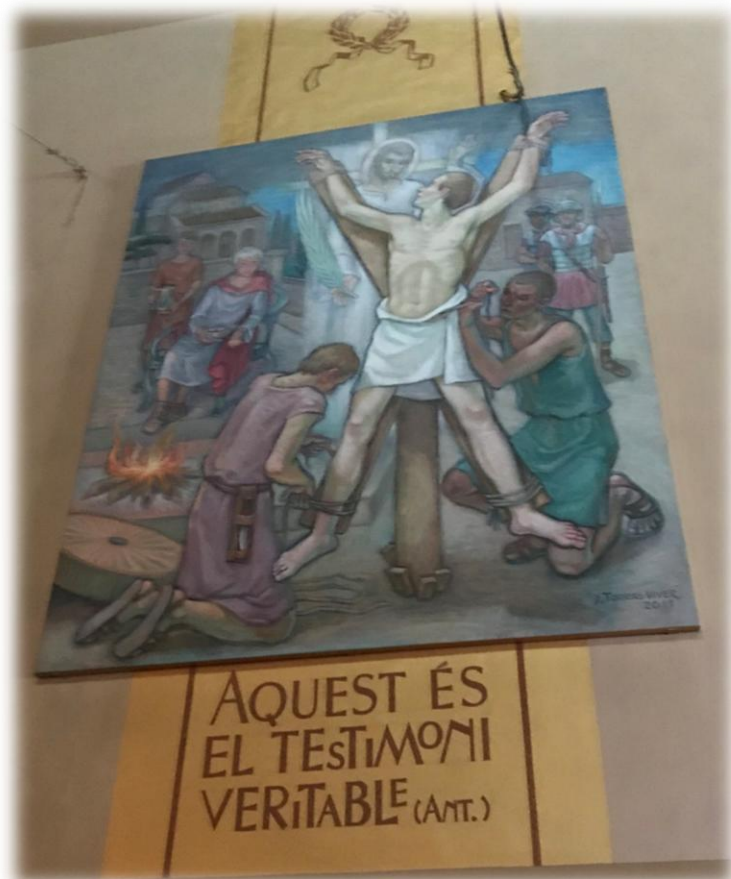
⁷⁶ Segurament es tracta de la data en què es va cobrir la nau durant la seva construcció.

La imatge de Sant Vicenç, de 2'10 metres, col·locada al centre de la paret de l'absis, que va ser beneïda i col·locada a l'altar major el 21 de gener de 1942. Va ser obra de l'escultor Joan Cuyàs de Barcelona, i va costar 7.000 pessetes.

A banda i banda del presbiteri s'obren dues habitacions amb usos diversos: una és usada com a magatzem i l'altra com a sagristia. Aquesta darrera té una sortida a la Capella del Santíssim i una altra al carrer.

Al damunt d'aquestes portes hi trobem dos murals de gran format amb passatges de la vida de Sant Vicenç l'un, i l'altre conté passatges del seu martiri, ambdós són obra del pintor Lluçà Navarro, i van ser pintats l'any 2011.

Capella del Santíssim

La Capella del Santíssim és la capella lateral més àmplia, i juntament amb la capella de la Mare de Déu de Montserrat, estan situades al centre de les capelles laterals de la nau.

S'accedeix a la capella per un lateral a través d'un arc de mig punt on, el mes de desembre de 1978 s'hi va col·locar una

vidriera d'entrada per donar més intimitat i també per a resguardar del fred, aïllant la Capella del Santíssim de la nau central del temple.

Aquesta capella està formada per tres trams coberts amb volta de creueria. Inicialment només n'hi havia dos i el tercer tram es va afegir amb unes reformes realitzades després de la Guerra Civil. Un dels dos trams és ocupat per l'altar.

El sostre d'aquesta capella no presenta cap interès exceptuant la part del presbiteri, al centre del qual trobem una imatge dins d'un gran cercle amb un Anyell que sosté l'estendard de la victòria assegut sobre un document amb set segells, i un crismó d'alt. A la seva dreta, a la paret lateral, trobem novament dins d'un cercle, una imatge de la font de la vida amb dos cérvols bevent-hi aigua.

Darrere l'altar (que és un bloc de marbre blanc de la cantera romana del Travertí, de 1300 kg) trobem un sagrari daurat en un espai dins la paret envoltat de dues làmpades que pengen de la paret, i al damunt, una imatge d'un Sant Crist situada dins d'un edicle.

A la paret lateral de la capella trobem el retaule de Sant Josep i la Sagrada Família que juntament amb les escultures de Sant Pere i Sant Pau de l'entrada de la capella, són obra de l'escultor Joan Mayné i Torras, catedràtic d'escultura a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Al fons es poden veure dues portes que són un confessionalari. Al damunt d'aquestes portes es pot contemplar la reproducció de la Taula de Sant Vicenç, del Mestre de Rubió, l'original de la qual, és al Museu Diocesà de Barcelona.

El terra d'aquest espai és de parquet i resta il·luminat per quatre senzills rosetons: dos sense decoració i dos amb imatges eucarístiques, el pelicà que alimenta les seves cries i l'hòstia i el calze.

Capelles laterals

Les capelles laterals, tres per banda, construïdes entre les sis pilastres estan cobertes amb voltes d'aresta i connectades entre sí per arcs de mig punt, arcs usats també per connectar amb la nau central les sis capelles. La més àmplia, com ja ho hem explicat en el punt anterior, és la Capella del Santíssim.

Capella del Sant Crist

La imatge del Sant Crist posterior a la Guerra Civil presideix aquesta capella situada a l'entrada del temple a la dreta. La imatge està sostinguda sobre un fons rectangular format de diverses plaques de marbre negre rectangulars més petites. S'accedeix a la imatge per mitjà de dos esglaons.

Aquesta capella es va embellir en motiu del 50è aniversari del Cos de Portants del Sant Crist i es va inaugurar el setembre de 1979.

A més, en aquest espai hi ha una escultura de bronze en forma de làpida (100 cm x 50 cm x 4 cm) obra de l'escultor Joan Puigdollers en memòria del Beat Alexandre Planas, *el Sord*, pagada amb una donació particular i que va costar 500.000 pessetes.

Hi ha també un quadre amb la imatge de Sant Joan Pau II i dues làmpades decoratives de ferro forjat a banda i banda.

Cal dir que aquesta capella, en el seu origen, era el Baptisteri del temple.

Capella de la Mare de Déu dels Dolors

Aquesta capella està situada a la banda dreta del temple, entre la Capella del Sant Crist i l'entrada a la Capella del Santíssim. Consta d'un retaule amb un edicle central protegit per un vidre on hi ha la imatge de la Mare de Déu, i al davant hi ha un altar de marbre blanc.

Aquest altar va ser pagat per la parròquia i inaugurat el març de 1940, restaurat poc després, l'any 1953. La imatge de la Mare de Déu fou obra de Josep Maria Camp, i l'actual corona i cor amb espases de plata, són obra de l'orfebre Manel Tena de Barcelona.

Capella del Sagrat Cor de Jesús

Aquesta capella està situada entre l'entrada de la Capella del Santíssim i el presbiteri. En ella, trobem un retaule de fusta, inaugurat el 24 de juny de 1945, que té un espai central amb una imatge del Sagrat Cor i una inscripció a la part superior on hi consta la data de 1945.

La imatge del Sagrat Cor és de dos metres d'alçària i és la imatge clàssica de Crist coronat, ornat amb una mena de casulla, beneint amb la mà dreta mentre la mà esquerra reposa sobre el pit (on també hi ha una al·legoria del Sagrat Cor).

El retaule mostra un senzill però sumptuós treball amb la fusta amb motius al·legòrics i florals daurats.

Al davant de la imatge, als peus del retaule, trobem una mesa d'altar restaurada modernament al damunt de la qual hi apareix una imatge simbòlica dels cors de Jesús i Maria. Dessota l'altar, en el frontal pintat per aparentar marbre, hi apareix l'anagrama de Crist amb una creu al centre.

En aquest mateix espai, passat l'angle de la paret de la capella, a la banda esquerra del retaule, trobem una petita imatge de la Mare de Déu del Carme i un infant Jesús, situada sobre una peanya de fusta. La Mare de Déu va vestida amb l'hàbit de l'orde del Carme i està coronada, l'infant Jesús i ella, a més, porten una aurèola.

Capella de la Sagrada Família o de Sant Josep

La Capella de la Sagrada Família o de Sant Josep està situada a l'esquerra de l'Altar Major, entre aquest i la Capella de la Mare de Déu de Montserrat.

En aquesta capella trobem una imatge de fusta de Sant Josep sostenint l'infant Jesús situada sobre un pedestal, envoltat d'un marc de fusta de dos colors. La imatge de l'espòs de Maria porta una aurèola i amb una mà sosté l'infant mentre amb l'altra li agafa la mà mentre aquest la té en l'acció de beneir. Al damunt del pit del Sant hi ha tres flors de sant Josep.

Al costat de la imatge del sant, hi ha també un carilló compost de petites campanes, obsequi que el Consell Pastoral de la parròquia va fer a Mn. Mateu Santacana el setembre de 2005. Són dotze campanes de bronze construïdes a la foneria Montehermoso de Càceres.

Fruit d'unes obres realitzades al terra d'aquesta capella a principis de 2007, es va fer la troballa de la tomba d'un Baró de Cervelló al centre d'aquest espai, després d'una investigació es va decidir deixar la làpida al centre del terra de la capella. Les restes del baró de Cervelló però, estan col·locades en una petita arqueta de marbre negre on hi consta la inscripció "El Baró de Cervelló" a la paret, a la dreta de la imatge de Sant Josep.

Finalment, d'aquesta capella cal destacar el gran vitrall de la Sagrada Família.

Capella de la Mare de Déu de Montserrat

Està situada davant de l'entrada de la Capella del Santíssim, al centre de la nau, entre les capelles de la Sagrada Família i de Sant Antoni, Santa Llúcia i Sant Isidre.

Aquesta capella forma un cambril de fusta al qual s'hi accedeix per unes escales a banda i banda, per darrere l'altar exempt. A l'edicle central de l'altar trobem una imatge de la Mare de Déu de Montserrat en un absis en forma de petxina, tot plegat envoltat per un conjunt de motius al·legòrics i florals, al capdamunt del qual hi ha dos angelets que sostenen un escut de Montserrat amb la muntanya i la serra al damunt.

La mesa d'altar és de marbre blanc i està sostinguda per dues columnes.

A l'interior d'aquest retaule, en les escales del cambril, es troben vuit majòliques a la paret on hi ha les vuit invocacions de la Visita Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat del bisbe Josep Torras i Bages.

Aquest altar fou obra de l'arquitecte Francesc Folguera, l'any 1942, i va ser beneït per l'abat de Montserrat Antoni Maria Marcet. Al llarg dels anys s'ha anat restaurant i renovant fruit del deteriorament propi del temps.

Capella de Sant Antoni, Santa Llúcia i Sant Isidre

La darrera capella del temple es troba situada entrant al temple a l'esquerra, entre les escales del cor i l'entrada a la casa rectoral i la Capella de la Mare de Déu de Montserrat.

Es tracta d'una senzilla capella amb un marc de fusta en forma de podi a la paret i tres imatges posades en peanyes. Al centre trobem una imatge un xic més gran que les altres de Sant Antoni de Abat amb aurèola i els

atributs propis d'aquest sant: un ancià abillat amb hàbit marró i una lletra tau (τ) al pit, amb un bàcul a una mà i un llibre a l'altra, i un porquet als seus peus.

A la seva dreta trobem una imatge més petita de Santa Llúcia també amb aurèola sostenint una safateta amb els ulls a la mà dreta i la palma del martiri a l'esquerra. I a l'esquerra la imatge de Sant Isidre Llaurador, també amb els atributs propis d'aquest sant d'entre els quals destaca l'arada.

Altres espais

El Cancell

A l'entrada del temple trobem el cancell, una estructura de fusta i vidriat amb una porta corredora principal al centre i dues portes laterals. És una construcció de 1998.

La funció del cancell és simbòlica i pràctica, per una banda és aquest lloc que separa l'espai profà del sagrat, el carrer de l'interior del temple; d'altra banda és també aquest espai tancat que comunica amb l'entrada de l'edifici i evita que l'aire o el fred de fora entrin directament a l'edifici quan s'obre la porta.

El Cor

El cor del temple és l'espai que és al capdamunt de l'entrada i que anava destinat al cor de cantaires, tot i que amb el temps se li han donat molts d'altres usos. El cor es troba a l'alçada del rosetó i té una balconada que dona a la nau central.

Just sota el cor, al sostre de passat el cancell, trobem una inscripció on hi consten les dates dels diferents treballs de pintura que s'ha realitzat al temple en els darrers anys (1889, 1945, 1985 i 2011).

La trona

És de fusta i està situada a la banda esquerra de la nau, a la qual s'hi accedeix a través d'una escala per darrere d'una de les pilastres que separa la nau amb les capelles laterals. Hi ha la inscripció de l'any 1719, segurament es deu al fet del moment en què es van començar a aixecar les columnes del temple.

Vitralls

La il·luminació exterior del temple s'esdevé a través dels diferents vitralls: el rosetó de la façana principal, els vitralls de l'absis, el vitrall de la Sagrada Família i els òculs laterals del capdamunt de la nau.

La rosassa central de la façana del temple és un gran vitrall de 3'10 metres de diàmetre amb la imatge de Sant Vicenç màrtir al centre. El sant, amb aurèola, va abillat amb les vestidures pròpies de l'orde dels diaques: una túnica i una dalmàtica vermella amb una mena d'avit i un maniple, amb la mà dreta sosté la palma del martiri i amb l'esquerra la

tradicional roda de molí. Als seus peus té un corb negre. De fons un paisatge natural amb xiprers, amb el riu i el pont del Diable de Martorell sota una imatge de la muntanya de Montserrat, amb un cel canviant que simbolitza la sortida del sol en la figura del sant. Al dessota hi ha la inscripció "Snt. VICENÇ Màrtir" i una creu. Se sap que va costat 122.000 pessetes.

Les imatges dels vitralls de l'absis central són les de Sant Josep i Sant Joan, i van ser projectades per l'arquitecte senyor Tintoré l'any 1943 (en record i homenatge de Mn. Josep Duran, màrtir de 1936, i de Mn. Joan Tous, el rector de la parròquia en aquell moment). Es tracta de dues imatges classicistes dels dos sants drets dins d'un edicle amb una cortina al fons i el cel al damunt del cap.

El vitrall de la Sagrada Família que cobreix el finestral de la paret de la Capella de la Sagrada Família o Sant Josep va ser realitzat per Francesc Sabanès i dibuixat per Lluçia Navarro.

Òculs laterals estan situats al damunt de la cornisa superior de la nau central. Són quatre vitralls rodons dedicats als quatre evangelistes (home, lleó, bou i àguila), a més d'una finestra.

Finalment cal destacar els dos òculs de la Capella del Santíssim. Com ja hem dir, n'hi ha quatre: tres de laterals i un al fons de la nau. El de l'altar major té una imatge d'un pelicà i el darrer una al·legoria eucarística amb un calze i una hòstia al damunt; els altres dos òculs no estan decorats.

Les tombes de l'interior del temple

Al subsòl de l'altar de la Sagrada Família hi ha la tomba de la família dels barons de Cervelló. La tomba actual és de 1750, tot i que se sap que els avantpassats dels barons de Cervelló, senyors de la vila, tenien un mausoleu d'origen medieval a l'antic temple. El mateix baró que estigué enterrat en aquesta tomba, just després de la seva mort, va ser enterrat primer a l'antiga església i a causa de la destrucció de 1717, les seves restes van ser remogudes i retornades a lloc anys després.

En la làpida funerària, sota de l'escut de la baronia de Cervelló, hi apareix aquesta inscripció:

**"D.O.M.
NOB. D.D. GUILIELMU
RAYMUNDUS DE IVORRA
ET CALVA ANCA
BARO DE CERVELLO
DE BELLERA
DOMIN. VILAE SANCI
VICENTII DELS HORTS
OBIIT
DIE 31 AUGUSTI 1707
3 DE JUNY DE 1750 ES FEU⁷⁷"**

Fruit de la troballa de la tomba del Baró de Cervelló, es va realitzar, una prospecció en georadar al subsòl de la part central de la nau que va permetre localitzar un ampli conjunt d'estructures d'enterrament i restes constructives en diversos grups superposats l'un sobre l'altre.

Es va decidir però, col·locar el nou paviment del temple, i per tant, no es van obrir mai. El resultat és que no sabem amb exactitud a qui pertanyen aquests grups de tombes.

⁷⁷ La traducció és "D. O. M. (*Deo Optimo Maximo*) Per a Déu, el millor i el més gran. El noble senyor, senyor Guillem Raimon d'Ivorra i Calva Anca, Baró de Cervelló, de Bellera, Senyor de la Vila de Sant Vicenç dels Horts, mort el 31 d'Agost de 1707. Es feu el 3 de juny de 1750"

Malgrat això, tenim dos documents que ens poden fer una aproximació a l'estat d'aquesta qüestió. Ambdós apareixen al Setmanari "*La Festa Santificada*"⁷⁸ entre els anys 1927 i 1928.

El primer és la ja citada "*Història de la crema i renovació de la present Església*" on, en els darrers punts fa constar algunes de les persones que van pagar els altars de la nova església, i per tant, segurament, que van ser enterrats ells i les seves famílies, d'un nivell econòmic més elevat que la resta de la població, en dits altars.

Això queda palès en la següent relació, també apareguda a la "*Festa Santificada*" just després de la relació anterior que diu:

***“Notes de l'arxiu:** Sota l'enrajolat de l'església es troben algunes tombes. Davant del Baptisteri (l'actual Sant Crist) hi ha una llosa que posa: “Vas de Pere Pascual, apotecari, i els seus. Any 1734”.*

Davant l'altar de la Mare de Déu de la Mercè, en un altre indret, un altre diu: “Vas de Miquel Pascual de la muntanya, pagès, i els seus. 2 de gener de 1761. I en llatí diu: “Attende ad me et considera me hoc quod tu es, ego fui et quod ego sum modo, tu eris postea”. La part llatina traduïda al català diu: “Considera i contempla'm, això que tu ets, jo vaig ser i això que jo sóc ara, tu seràs després”.

Al centre de l'església hi ha una tomba amb aquesta inscripció: “Aquesta tomba la féu fer Josep Ros, pagès, lo any 1725 i la mateixa tomba la féu engrandir i fer la ossera Josep Ros, ferrer i Francisco Ros, pagès, a sis de gener de 1777.

Davant l'altar de Sant Miquel se'n troba una altra que diu així: “Vas de Jaume Parellada i dels seus, fet en l'ant 1777”.

Davant l'altar de la Mare de Déu del Roser, una que diu així: “Vas de Carlos Granet, 1710”.

Si es compara per tant, la "*Història de la crema i renovació de la present Església*" i aquestes "*Notes de l'arxiu*", es troben molts noms repetits que ens permeten conèixer els primers propietaris de les tombes que hi ha al subsòl de l'església malgrat aquestes estiguin tapades per diverses capes de pavimentació.

---

⁷⁸ Durant els anys 1927 i 1928, al setmanari catòlic "*La Festa Santificada*", editat pels claretians, a la darrera pàgina que està editada per la Parròquia de Sant Vicenç, hi apareix per fascicles, una relació, que s'ha copiat com una font secundària de l'original escrita durant la dècada de 1720 i que es pot llegir a l'Annex II, i també un petit resum de les tombes que hi havia al temple abans de la Guerra Civil. Aquesta informació va ser escrita per Mn. Josep Duran.

4.1.6. Fases constructives

Referent a les fases constructives del temple, trobem molt ben explicada aquesta qüestió a la *“Història de la crema i construcció de l’actual església”*.

A mode de resum cal destacar que en un primer moment, a principis del segle XVIII, se segueix el procés de la fonamentació del temple, construcció de la Capella del Santíssim i les dues capelles actuals del Sagrat Cor i de la Mare de Déu dels Dolors, després construcció de les columnes i parets de la nau central, coberta i teulada, capelles laterals i façana i finalment campanar. Anys més tard, durant el primer quart del segle XX, cal destacar l’ampliació de la capella del Santíssim i la construcció de l’absis de l’altar major, esdevinguda a principis dels anys quaranta.

A partir d’aquest moment no es poden esmentar més fases constructives, ja que les diferent obres realitzades, malgrat importants, no suposen una ampliació del temple parroquial, sinó la seva rehabilitació i reforma.

4.1.7. Inspiracions

Cal dir que hi ha una gran semblança en molts temples edificats en aquest mateix període, tant pel què fa a la planta, a l’estructura interna o la façana.

L’estructura de la façana principal del temple de Sant Vicenç, per exemple, pren com a punt de partida el temple de la Ciutadella de Barcelona⁷⁹ (1718-1766), tot i ser posterior, és més que provable que el temple barceloní inspirés la majoria de construccions posteriors a la Guerra de Successió. En aquesta estructura es combinen els elements clàssics d’una forma harmònica aconseguint una façana d’una gran senzillesa i alhora dinamisme gràcies al joc de les formes.

Hi ha algunes informacions que ens diuen que donada la semblança entre els dos temples i la proximitat de l’època en què es van edificar, podria ser que l’arquitecte del temple de l’església de Sant Felip Neri de Barcelona fos la mateixa persona que dissenyés el temple de Sant Vicenç, però són conjuntures més o menys fonamentades.

Potser caldria destacar la població veïna de Sant Boi de Llobregat, on trobem l’església de Sant Baldiri, una construcció iniciada l’any 1710 i acabada el 1752. Tradicionalment⁸⁰ es diu que l’arquitecte de les dues construccions era la mateixa persona, però no hi ha cap constància d’aquest fet. El que sí que és cert és que ambdós temples tenen la mateixa distribució interior, tot i que a Sant Boi, la qualitat del

---

⁷⁹ Vegis TRIADÓ, J.R.: *“Història de l’art català”*, Edicions 62, Barcelona, 1983.

⁸⁰ Un apunt simpàtic sobre aquest tema, explica que els arquitectes de Sant Boi (segons els vicentins) van anar a prendre mesures del temple de Sant Vicenç i quan va ser hora de realitzar el seu, van usar les mesures de l’exterior per l’interior del seu temple (per això el temple de Sant Boi és més gran). Tot i que els santboians diuen el mateix, però a l’inversa.

material és diferent. Les dues façanes destaquen per la seva similitud, malgrat que Sant Vicenç, orientada al sud, té el campanar sobre l'esquerra de la nau i en canvi a Sant Boi, orientada cap al nord-est, el campanar s'aixeca a la part dreta de la nau.

Posem ara alguns dels molts exemples d'aquestes estructures semblants al temple de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts, anteriors i posteriors, que mostren com aquest estil arquitectònic propi del segle XVIII es va anar estenent arreu del territori.

Façana del Temple de la Ciutadella de Barcelona (Barcelonès)

Façana de l'església de Sant Felip Neri de Barcelona (Barcelonès)

Façana de la parròquia de Sant Baldiri de Sant Boi de Llobregat (Baix Llobregat)

Façana de la capella de la Mare de Déu dels Dolors de Ponts (Noguera)

Façana del convent de Santa Maria del Pla a Sanaüja (Segarra)

Dues imatges de Interior de la parròquia de la Santa Creu de Calafell (Baix Penedès)

4.2. El contingut

Una gran parròquia com és Sant Vicenç màrtir té una gran quantitat de béns mobles de tot tipus, des d'orfebreria fins a pictòrics passant per tot tipus d'elements culturals. En aquest apartat seria interessant fer un inventari de tots els béns.

Ens hem fixat però en l'element més interessant i més antic que es coneix, que és l'anomenada "*Taula de Sant Vicenç màrtir*" que actualment és a Museu Diocesà de Barcelona i que procedeix de Sant Vicenç dels Horts. Actualment, a la Capella del Santíssim, hi ha una reproducció idèntica d'aquesta taula.

La "*Taula de Sant Vicenç màrtir*" és un compartiment de retaule en suport de fusta de Sant Vicenç màrtir atribuït a Francesc Serra (*Mestre de Rubió*), realitzat en pintura al tremp, daurat i punxonat. Es pot datar d'entre 1375 i 1400 i és d'estil gòtic. Una obra de clara tendència italianitzant, que va ser realitzada amb la tècnica del tremp d'ou sobre camp d'or.

En aquest retaule s'hi representa a Sant Vicenç màrtir dempeus de cos sencer disposat de manera completament frontal. La figura de gran format té un aspecte monumental i noble. El sant vesteix una dalmàtica daurada amb una trama vegetal i detalls de color granat. Amb la mà dreta subjecta la palma del martiri i amb la mà esquerra sosté un llibre tancat; d'aquesta mà també hi penja un escapulari de color blau fosc amb detalls daurats. El seu rostre mostra una gran simetria i hi destaquen el nas prim i les galtes rosades. Porta el cabell curt i ondulat, i està envoltat d'un nimbe ricament treballat amb la tècnica del punxonat. El sant es troba sobre una peanya hexagonal rosada que destaca sobre un terra verd. Al fons hi ha com un mur o arrambador de color rosa clar treballat amb obres com si estigués decorat per un relleu. La resta del fons és completament daurat.

Durant octubre i desembre de 1993 va ser netejat i desinfectat, i posteriorment exposat a la mateixa parròquia de Sant Vicenç en motiu de les festes del Mil·lenari del poble i la parròquia.

5

Espais Parroquials

5.1. Rectories

5.1.1. L'antiga rectoria

L'antiga rectoria era una casa pairal envoltada d'un gran mur que ocupava l'actual Plaça de la Vila. La seva construcció és de principis del segle XVII i el seu enderrocament es va produir l'any 1937.

Una paret baixa encerclava un extens terreny que avui dia, comprendria la quasi totalitat de la Plaça. A l'edifici de l'antiga rectoria, prop de l'eix format per la teulada de dues aigües, hi havia gravada una inscripció en la qual es llegia la data de 1611. El rellotge de sol, situat entre el balcó de la sala principal i la finestra del vicari, era datat de 1652.

Ha arribat a nosaltres una descripció de l'edifici extret de fonts orals⁸¹:

“Traspassat el portal de fusta que donava accés a la finca, voltat a banda i banda per un jardí, un caminet conduïa a la casa del rector. A la part esquerra, es trobaven un bon nombre d'ametllers i, a la dreta, un hort que era regat per l'aigua d'un safareig. La residència ofería la imatge d'haver estat, amb anterioritat una antiga casa pairal. El cos central es composava de rebedor, escales i celler; a la part occidental, hi havia un espai per al menjador i la cuina, i l'est de la masia era ocupat pel despatx parroquial i altres habitacions. A la casa, hi vivien el rector, els seus familiars propers, el vicari i la majordoma. L'extens

---

⁸¹ CAMPDERRÓS FIGUERES, Jaume (dir.): “L'Abans. Recull Gràfic de Sant Vicenç dels Horts (1890-1965)”. Efadós Editorial, El Papiol 1999.

terreny ocupat per la rectoria era aprofitat per a diferents usos. Darrere de la casa hi havia lloc per a les corts i el galliner. El cup era proper a la porta d'accés a la propietat. La disponibilitat d'aigua s'assegurava amb la presència d'un pou al costat del safareig. Quant a l'edifici, les habitacions servien com a puntuals aules de formació catequètica i per al rebost. Al despatx del rector era on es guardaven els llibres que recollien el moviment de la feligresia. Dos armaris de paret contenien tot l'arxiu parroquial on hi constaven els diferents registres sacramentals i el llibre grana que contenia la descripció de la construcció de l'actual edifici de l'església de Sant Vicenç després de l'incendi del segle XVIII"

Va ser important el paper que va tenir aquest edifici en l'època de l'incendi que va destruir l'església parroquial (1717) ja que durant els primers mesos va ser des de la rectoria el lloc des d'on se celebraven els sacraments.

5.1.2. La nova rectoria

La nova rectoria es va començar a construir just després de la Guerra Civil i es va inaugurar el 1946. És un edifici adossat al temple parroquial de tres pisos, amb una mitgera i tres façanes vistes: una a carrer, i dues al pati lateral i posterior. Format per planta baixa, pis i golfes amb coberta a dues vessants. La tanca del pati segueix la mateixa alineació que la rectoria, conformant part de la plaça.

L'edifici presenta a plaça, façana de composició simètrica amb portal centrat, tres balcones al pis i finestra en arc de mig punt a golfes. Llindes i brancals remarcats. Façanes lateral i posterior amb obertures d'esquema vertical, llevat de les finestres de la planta segona, en arc de mig punt, que formen una mena de galeria.

Destaca la barbacana ceràmica de la coberta, a tot el vol de les façanes. L'edifici està concebut a la manera de l'arquitectura tradicional urbano-rural, en un llenguatge d'arrel noucentista.

Malgrat ser una obra del segle XX, s'integra en el nucli antic del poble i forma un conjunt important de la plaça de Sant Jordi, juntament amb l'església i les altres edificacions antigues.

El gener de 1945, el Sr. Bisbe va comprar els patis del carrer sant Vicenç (units a l'antic cementiri, allí, Mn. Joan Tous va sol·licitar la llicència d'obres per construir la nova rectoria en un solar que es trobava al costat de l'església. Mossèn Tous, l'any 1944, va oferir a l'Ajuntament una

part dels terrenys on estava ubicada l'antiga rectoria a l'alcalde, José Mallol Casanovas, va adquirir, en representació de l'Ajuntament, uns 1.781 m² de terreny, que es destinarien a la construcció de l'actual plaça de la Vila. La parròquia va destinar els diners de la venda, 27.850 pessetes, a la construcció de la nova rectoria i a les reformes de l'església parroquial. El mestre d'obres va ser Baldiri Boloix. Malgrat que la llicència d'obres se sol·licità l'any 1945, l'edifici es va començar a edificar un any abans.

5.2. Esglésies i Capelles

5.2.1. Parròquia de Sant Josep

Aquesta parròquia fou erigida canònicament per l'arquebisbe Marcelo González el 12 d'abril de 1969.

Es tracta d'una església de petites dimensions, integrada a la planta baixa d'un edifici d'habitatges. Destaca el tractament de les façanes, amb un traçat en dent de serra que permet ubicar grans paraments de vitralls per augmentar la llum interior. L'element escultural del tester, de línies trencades, adopta el valor simbòlic dels campanars, per les seves alçades i esveltesa. L'accés a l'església es produeix pel porxo sota l'edifici d'habitatges.

5.2.2. Parròquia de Sant Antoni de Pàdua

Aquesta parròquia, com la parròquia de Sant Josep, fou erigida canònicament per l'arquebisbe Marcelo González el 12 d'abril de 1969.

Es tracta d'un senzill edifici construït als anys setanta. El temple d'obra vista té planta rectangular. La porta principal d'accés és al lateral i consta d'un frontal triangular sostingut per quatre columnes de ciment armat, i coronat amb una creu de ferro i una majòlica de sant Antoni de Pàdua, a més d'un rètol que indica el nom de la parròquia.

Dins la sala de culte, trobem un altar quadrat de grans dimensions al centre, i al fons la seu. No hi ha bancs, tot són cadires col·locades a l'entorn de l'altar.

A més, també hi ha diversos despatxos i espais parroquials al voltant de la sala de culte. Aquesta parròquia, des de la seva fundació, ha estat portada per la comunitat salesiana de Sant Vicenç i actualment acull les Comunitats Neocatecumenals.

5.2.3. Capella de Sant Roc

L'ermita de Sant Roc té el seu origen en una epidèmia de pesta de l'any 1945, que va causar la mort de 33 persones al municipi de Sant Vicenç dels Horts. El poble de Sant Vicenç va decidir fer un vot a sant Roc, protector de les epidèmies.

Una comissió de vicentins, nomenada pel rector, mossèn Joan Tous, es va encarregar de trobar el lloc adient per a la construcció de l'ermita. Van triar la zona de Can Mallol de la Muntanya, en uns terrenys que va cedir Josep Mallol. Les despeses de l'edificació

es van costejar amb les donacions del poble.

L'ermita s'inaugurava l'any 1946. Des d'aquell moment, cada any se celebrava un aplec per sant Roc. El 22 d'agost de l'any 1948, l'Ajuntament va decidir celebrar la sessió plenària a

l'ermita, en comptes de fer-ho a la Casa Consistorial, per participar en els actes de l'aplec.

En la dècada dels noranta del segle XX es va fer una reforma de la façana, tapant l'obra original en blanquejar-la.

Actualment, la diada de Sant Roc, 16 d'agost, és la data de la festa major del barri que porta el seu nom i encara se celebra una eucaristia en honor seu.

L'ermita, gairebé aïllada, és de petites dimensions, de planta rectangular, d'una sola nau, amb volta de canó i coberta a dues vessants, amb teula àrab, amb un petit cos afegit, per a fer funcions de sagristia, adossat a oest. Façana principal té una espadanya central d'un arc rodó, òcul i portal amb arc de mig punt. La part posterior fa mitgera amb la masia de Can Mallol.

5.2.4. Capelleta de Sant Roc

Es tracta d'una petita capella o edicle amb fornícula que conté la imatge de sant Roc, i que està integrada a la façana d'un edifici d'habitatges. La fornícula, en arc de mig punt, és tancada amb porta de vidre. Es conserva un petit ràfec de teula, que la cobreix, i una llegenda sobre rajoles esmaltades, que diu: "Aquesta capella que veus és l'agraïment que deus a St. Roc, que ens deslliura del tifus, que feia estralls entre la gent d'aquesta vila la tardor del 1945. 9 desembre 1945. Vot de poble a St. Roc." Fins l'any 1995 la capella era situada a la mitgera lateral de l'habitatge; actualment aquesta es troba a la façana.

De la mateixa manera que l'ermita de Sant Roc de can Mallol de la Muntanya, aquesta capelleta té el seu origen en l'epidèmia de pesta de l'any 1945, que va causar la mort de 33 persones al municipi de Sant Vicenç. La capelleta es va instal·lar en un lateral de la casa nº 36 del carrer de José Antonio, actual de Barcelona, número 48-52. Ha anat passant per diversos propietaris fins a l'actualitat. Aquesta capelleta és l'únic element d'aquest tipus del patrimoni

religiós del municipi de Sant Vicenç.

El juliol de 1991 hi va haver un acte vandàlic a la capelleta de Sant Roc del Carrer Barcelona. La imatge va desaparèixer durant dos mesos i finalment fou retornada. Es va tornar col·locar al seu lloc el desembre d'aquell mateix any.

5.3. Escoles

5.3.1. L'escola de les Germanes de la Doctrina Cristiana

L'única escola parroquial és l'escola La Immaculada. Una escola fundada el 24 de juny de 1882, quan la comunitat de religioses Germanes de la Doctrina Cristiana⁸² s'establí a Sant Vicenç dels Horts. El rector de la parròquia, Mn. Josep Masmitjà, amb l'ajut d'algunes famílies, va edificar una casa on es creà, el 1887, un petit hospital i una escola de pàrvuls (de 3 a 6 anys). Es conserven, encara avui, alguns documents a l'arxiu parroquial referits a aquesta fundació.

Des del 1887 al 1895 a Sant Vicenç dels Horts hi va haver també el noviciat d'aquestes religioses. La Comunitat estava representada per una superiora general, deu novícies i una mestra de novícies. És important d'aquest període la tasca catequètica de les Germanes de l'escola dominical oberta a tots els infants del poble: els diumenges, les germanes obrien les seves portes oferint ensenyament de la Doctrina Cristiana als infants de la parròquia.

A partir de 1921 s'obrí l'escola per alumnes de fins als 12 anys.

En començar la Guerra Civil, les germanes van abandonar el Col·legi per anar cadascuna on pot i el Col·legi, expropiat, passà a ser seu del Comitè de Sant Vicenç. No fou fins el 1945 que no es refundà l'escola i retornaren les religioses: les germanes tenien una guarderia i nenes a les que ensenyaven a resar, cosir i matèria elemental de càlcul i geometria.

L'any 1954 s'autoritza el Centre Docent La Immaculada, i a partir de 1963, s'impartiren els estudis des de parvulari fins als estudis superiors. L'any 1980 començà l'educació mixta, i poc després, l'any 1982, es va celebrar la gran festa del centenari de l'escola.

L'edifici actual està situat al centre del poble, prop l'Ajuntament, i té dues façanes, una pel carrer de sant Miquel i un altre pel carrer de Rafael de Casanova. Actualment és escola diocesana.

---

⁸² Les Germanes de la Doctrina Cristiana van ser fundades per la barcelonina Micaela Grau l'any 1880 a Molins de Rei, una congregació religiosa nascuda amb el desig d'ensenyar la doctrina cristiana per mitjà de la catequesi, l'educació i les obres socials.

5.4. Altres espais

5.4.1. El Cementiri Parroquial

La construcció del cementiri municipal s'inicià el 1873 i que es va inaugurar el 1881. La seva construcció fou fruit de les noves lleis d'higiene i sanitat de finals del segle XIX, i l'increment de població del municipi, que ja no permetien mantenir l'antic cementiri parroquial a l'entorn de l'església.

El lloc on se situà el nou cementiri era una zona allunyada del nucli antic, coneguda per la Roureda, al barri de la Guàrdia. Una part d'aquells terrenys, de 2565 m² estaven ocupats per una vinya propietat de

Gabriel Llopart Aragall. El 4 de desembre de l'any 1873, l'alcalde, Joan Peral Romagosa, proposà la constitució d'una junta que s'encarregués de la construcció del cementiri. Se li donà el nom de "*Junta directiva y administrativa del cementerio de Sant Vicenç dels Horts*" i quedaria formada per dos consellers de l'Ajuntament (Pau Boloix i Miquel Marcè); el rector de la parròquia, Jaume Llopart, i un obrer de la mateixa, Manuel Borràs; el metge local, Ramón Miró, i dos ciutadans del poble (Andreu Duran Vives i Pere Rovira Badosa).

Al pressupost municipal per a l'any 1874 es van destinar 600 pessetes per tal d'iniciar les obres. L'any 1875, essent alcalde Joan Valls, s'acordà rebaixar en 250 pessetes la consignació per a la nova obra del cementiri, quantitat que es tornà a incrementar l'any 1881 amb el nou alcalde, Jaume Serra Canals. Les obres de millora del nou camí del cementiri es van fer amb el treball dels jornalers més necessitats del municipi.

El 6 de novembre de 1881 es va beneir i inaugurar el cementiri per Mn. Josep Masmitjà. Són curioses les actes de l'Ajuntament del 14 de desembre, quan el consistori va acordar cedir el terreny per construir un panteó a Federico de Llinàs i de Esteva, propietari de la casa Fornaguera i veí de Barcelona. La cessió es va fer en agraïment per haver donat la pedra i l'aigua necessàries per aixecar les parets del cementiri. A la mateixa acta es recull que van quedar sense beneir els espais dedicats

als treballs (zona d'autòpsies, local destinat a guardar les eines) i la zona destinada a l'enterrament dels infants no batejats.

Entre les modificacions efectuades al recinte del cementiri està documentat l'enderrocament del fossar civil l'any 1934, en compliment de la llei de secularització dels fossars. L'any 1938, l'Ajuntament va ampliar el cementiri en 10 o 12 nínxols, i l'any 1939, es reconstruí una paret divisòria del cementiri civil i l'eclesiàstic. El 19 de febrer de l'any 1939, l'Ajuntament va acordar la devolució del cementiri catòlic a les autoritats eclesiàstiques.

L'any 1974, l'arquitecte municipal Miguel Contijoch Alemany redactà un projecte per adequar una sala per a les autòpsies, ja que en aquell moment s'havien de practicar a la Capella. L'any 1985 es va fer una de les primeres ampliacions importants del cementiri, amb la construcció de 105 nínxols. També es va reconstruir part del mur, que havia quedat malmès a causa de les inundacions de l'any 1983. Posteriorment s'hi van fer altres ampliacions (l'any 1990, amb 191 nínxols, i l'any 1993, amb 165).

Els canvis polítics i de socials del segle XX van comportar també canvis en la titularitat del recinte funerari, que va passar a ser propietat de la parròquia i de l'ajuntament indistintament. La darrera cessió del cementiri, aleshores parroquial, al municipi, es va fer el 7 de maig de l'any 1981.

Referent a l'arquitectura del cementiri, destaca el conjunt del portal d'entrada i les dues construccions annexes. L'entrada és formada per portal rodó amb reixat i per capcer d'obra. Les illes s'estructuren en camí central i una pinta a cada costat. Del conjunt de panteons en destaca el de la família Jorba, amb profusa decoració amb elements vegetals a la manera modernista. Als interiors destaca el tractament cromàtic dels paraments i els envidrats acolorits dels tancaments.

5.4.3. Les creus de terme

Dues foren les creus de terme que hi hagué a Sant Vicenç dels Horts: la Creu de Terme de Can Ros (que encara perdura avui) i la del Turó. Aquestes creus, assenyalaven l'entrada i la sortida del poble i constituïen un lloc de referència per a les processons.

La creu de terme de Can Ros té un origen desconegut, tot i que se sap que el 1910, un propietari de diversos terrenys a l'entorn de Can Ros, va demanar permís a l'ajuntament per canviar la creu de terme de ferro del camí que anava a Molins de Rei per una de pedra. Aquesta creu, va ser malmesa durant la Guerra Civil, fou tornada a col·locar el 2 de maig de 1948. S'organitzà una processó amb la participació del Cos de Portants del Sant Crist, i el poeta local Narcís Lluís compongué un poema que ell mateix va llegir un cop la processó ja havia arribat al peu de la creu.

Aquesta mateixa creu va ser tretta del seu lloc original en motiu de les obres de l'església de Sant Josep, l'any 1974 (actual Barri del Trèbol) i restituïda al seu lloc el març de 1981.

La creu del Turó es fruit de la Santa Missió de 1918 que van realitzar al poble una missioners claretians i estava col·locada a l'àrea de l'actual barri del Turó. Era una creu de fusta molt senzilla en la qual s'hi podia llegir "Santa Missió 1918". Després de la Guerra Civil es va col·locar una creu de ferro que amb el temps s'ha perdut. Cal destacar que des de la col·locació de la creu fins a finals dels anys seixanta, amb l'interval de la Guerra per entremig, es va celebrar cada 3 de maig, festa de la Invenció de la Santa Creu, una processó des de l'església fins aquesta creu, on s'hi dipositaven flors i es feia una benedicció del terme parroquial: era l'anomenada processó de les Lloques. Aquesta processó va acabar quan la salut del rector,

Mn. Jaume Casas, va impedir que aquest pogués arribar fins dalt del Turó. A partir d'aquell moment es va fer únicament una missa en honor de la creu al temple parroquial.

Finalment, cal destacar que a la intersecció del carrer Nou i el carrer del Riu hi ha la Plaça de la Creu. El nom d'aquesta plaça es deu al fet que al costat de l'abeurador hi havia una creu

de ferro. Actualment, el nom de la creu perdura, però la creu ja no hi és. *En aquesta fotografia de la Plaça de la Creu dels anys vint, és interessant veure el mur que hi ha a la dreta, al carrer del Riu: era el mur de contenció del riu Llobregat per les riudes que es va construir el 1879.*

5.4.4. Els misteris del Via Crucis

Pels carrers de l'entorn del temple parroquial hi ha diverses majòliques amb dels misteris del Viacrucis. L'origen d'aquestes ceràmiques es troba entorn dels anys cinquanta, tot i que no se sap amb exactitud.

Les que encara resten, van resseguint l'antic recorregut per on es feia la pregària del Viacrucis pels carrers del nucli antic del poble el Divendres Sant. El primer i el darrer (I i XIV) es troben a l'interior del temple parroquial.

De tots els catorze misteris se'n conserven sols 5 que estan col·locats en diverses façanes del voltant del temple parroquial.

5.4.5. El Casal Parroquial

El Casal parroquial són les instal·lacions des d'on es realitzen diverses activitats de la pastoral parroquial.

És la seu de l'esplai parroquial (C.E. Flor de Neu) i on hi ha diverses sales de catequesi i formació cristiana. També hi ha un espai destinat a Càritas parroquial i una sala de conferències.

És un edifici de tres plantes construït entre els anys 1986 i 1987, de nova planta, per acollir aquest espai parroquial. Va ser inaugurat per la Festa Major de Sant Vicenç màrtir de l'any 1988 pel Cardenal Narcís Jubany.

6

L'arxiu Parroquial

6.1. Introducció: els arxius parroquials

El terme parròquia es refereix a la institució eclesial que té cura de les ànimes del poble cristià d'un determinat territori anomenat terme parroquial. És la institució més propera a la gent que, en conseqüència, ha generat la documentació fonamental de la història local. L'arxiu parroquial és tant el fons documental produït per la parròquia i custodiat pel rector, com l'espai físic on es conserva.

A Catalunya, les parròquies van rebre un impuls definitiu en els segles IX i X amb la repoblació dels comtats catalans i l'organització eclesiàstica d'aquest territori. Però no va ser fins al segle XII que es va dividir el territori de cada diòcesi i aquestes es dividiren en termes parroquials. Això va ser fruit de la necessitat de definir els límits territorials del delme i la primícia.

El Concili de Trento (1563) donà a les parròquies la seva configuració jurídica definitiva establint els drets i deures del rector, i va generalitzar l'obligació de tenir al dia els anomenats cinc llibres sacramentals, registres de caràcter de fe pública en els quals els rectors inscrivien els batejats, confirmacions, matrimonis, enterraments i compliment pasqual. A

Catalunya, la nova normativa arribarà via Concili Provincial Tarraconense (1544-1546). La difusió completa la imposarà el Ritual Romà del Papa Pau V (1614), fet que comportà la obligació d'enregistrar baptismes, confirmacions, òbits, matrimonis i compliment pasqual arreu.

Seguint la normativa del Concili de Trento totes les parròquies van iniciar el seu propi registre sacramental, on eren inscrites totes les persones que rebien un sacrament. Aquests arxius, constitueixen per tant, la font fonamental de l'estudi demogràfic abans de la creació dels registres civils (1857).

Al Baix Llobregat els arxius es conserven en parròquies o són custodiats a l'Arxiu Diocesà. Malauradament, també tenim constància de molts arxius que van ser

destruïts en diverses etapes de la història, sobretot als fets de l'octubre de 1934 i la persecució religiosa en l'esclat de la Guerra Civil Espanyola l'any 1936.

6.2. L'arxiu parroquial de Sant Vicenç dels Horts l'any 1921

Sabem el contingut de l'arxiu de la parròquia de Sant Vicenç dels Horts anterior a la Guerra Civil Espanyola gràcies a l'Elenc que va fer Mn. Rossend Sàbat el gener de 1921⁸³.

“XXIX. Archivo parroquial.

En la casa rectoral.

El párroco tiene la llave.

El libro 1º de bautismo empieza de 1617 a 1654; 2º de 1654 a 1693, de este a 1720, de este a 1751, de este a 1771, de este a 1787, de este a 1823, de este a 1849, de este a 1858, de este a 1868, de este a 1884, de este a 1902, de este a 1920 y sigue el actual.

De difuntos: el primero empieza de 1655 a 1688, de este a 1707, de este a 1727, de este a 1761, de este a 1780, de este a 1828, de este a 1859, de este a 1871, de este a 1881, de este a 1898, de este a 1921 y sigue.

De matrimonios: el 1º empieza de 1654 a 1712, de este a 1769, de este a 1794, de este a 1831, de este a 1859, de este a 1873, de este a 1902 y sigue.

Luego 4 libros de Confirmaciones. Libros de visitas. El de la Coronación de Nª Sª de las Mercedes. Constituciones Sinodales. Código canónico. Amás 2 de documentos varios. 2 de fundaciones. 2 de licencias matrimoniales. 12 de testamentos, libro de censos. 1 de consentimientos y otros varios.

XXX. Libros parroquiales

Se llevan y conservan todos con el cuidado necesario”

És l'únic que es pot dir de tota la documentació anterior al 21 de juliol de 1936, quan l'arxiu parroquial va ser totalment cremat, juntament amb la casa rectoral.

6.3. L'arxiu parroquial actual de Sant Vicenç dels Horts

Actualment, la quasi totalitat del contingut de l'arxiu parroquial és posterior a 1939. Malgrat això, hi ha encara algun document anterior que per la raó que fos, no era amb la resta de l'arxiu en el moment de la crema i més tard es va afegir a l'arxiu actual.

Essent un arxiu eclesiàstic, es tracta d'un arxiu públic a disposició de tothom qui hi estigui interessat.

---

⁸³ Extret de ADB: VP. *Elencos arciprestazgo*, Volum 2. Año 1921.

6.4. Contingut de l'Arxiu Parroquial – Classificació del fons

---

SÈRIE REGISTRES SAGRAMENTALS

Subsèrie Borradors

Borradors d'ÒBITS

de 1939 a 1962

de 1962 fins 1977

Borradors de Baptismes

des de 1953 fins 1965

des de 1965 fins 1971

des del 1971 fins el 1977

des de 1977 fins 1978

Borradors de Matrimonis (1974 fins 1977)

Subsèrie documentació jurada de 1940 d'alguns baptismes, matrimonis i confirmacions des de 1796 fins 1937)

Subsèrie registre de BAPTISMES

Volum I (1924-1937) – Molt incomplet-

Volum IB (1939-1954)

Volum II (1954-1965)

Volum III (1966-1969)

Volum IV (1969-1975)

Volum V (1975-1981)

Volum VI (1981-1986)

Volum VII (1986-1993)

Volum VIII (1993-1999)

Volum IX (1999-2003)

Volum X (2003-2008)

Volum XI (2008-2011)

Volum XII (2011-2015)

Volum XIII (2015-actualitat)

Subsèrie registre de MATRIMONIS

Volum I (1939-1959)

Volum II (1959-1970)

Volum III (1970-1975)

Volum IV (1975-1989)

Volum V (1989-1995)

Volum VI (1995-2003)

Volum VII (2003-actualitat)

Subsèrie registre de DEFUNCIONS

Volum I (1939-1967)

Volum II (1967-1975)

Volum III (1975-1996)

Volum IV (1996-2008)

Volum V (2008-2016)

Volum VI (2016-actualitat)

Subsèrie registre de CONFIRMACIONS

Volum I (1941-1976). És el mateix llibre que el de les Visites Pastorals

Volum II (1976-2002)

Volum III (2003-actualitat)

Subsèrie Llibre de les Visites Pastorals (1939-2019)

Volum I (1941-2008)

Subsèrie expedients Matrimonials (36 carpetes des de 1939 fins l'actualitat)

SÈRIE BUTLLETINS OFICIALS

Butlletí Oficial de l'Arquebisbat de Barcelona

Boletín del obispado de Barcelona: 1939-1964

Boletín del arzobispado de Barcelona: 1965-1983

Butlletí de l'arquebisbat de Barcelona:1984-2004

Butlletí Oficial del Bisbat de Sant Feliu:

Butlletí Oficial del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat: 2004-actualitat

GRUP DE SÈRIES PARROQUIALS

SUBSÈRIE TEMPLE PARROQUIAL

Restauració Església (1997-1998)

Carpeta I

Carpeta II

Projecte de Rehabilitació de la Façana de l'Església Parroquial

Projecte bàsic i d'execució per a la pavimentació de l'església de Sant Vicenç màrtir

Projecte de rehabilitació de les dues sagristies

Projecte de Construcció de l'ambó de la Paraula de Déu

SUBSÈRIE ESPAIS PARROQUIALS

Carpeta Construcció Casal Parroquial

SUBSÈRIE REVISTES I FULLS PARROQUIALS

Butlletí setmanal "*La Festa Santificada*": juny de 1927-desembre de 1934

"*Hoja diocesana*": 1942-1963

"*Revista MES*" (1963-1967)

"*Revista PAU i TREBALL*" (de 1967 a 1969)

"*Hoja Dominical*": 1967-1977

"*Vida Parroquial*", full parroquial de la Parròquia de Sant Vicenç màrtir: 1978-actualitat

SUBSÈRIE ERMITES

Documentació referent als aplecs de Sant Roc de la primera etapa (1947-1973)

Documentació referent a l'ermita del REMEI

Notes històriques de l'ermita de la Mare de Déu del Remei del "*Mas Vila*", Mn. Jaume Armengol, 1948.

SUBSÈRIE ACTAS

Consell Pastoral Parroquial

Carpeta I

Carpeta II

Carpeta III

SUBSÈRIE ENTITATS I ASSOCIACIONS

Reglament i primers socis del Centre Catòlic de Sant Vicenç dels Horts (1881)

Llibre d'actes de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Grup Montserrat, número 12 (1931-1936)

Llibre de registre del "*Servicio del soldado*" (tots els joves del poble que feien el servei militar de 1942 fins a 1946).

Carpeta documentació referent al COS DE PORTANTS DEL SANT CRIST

Fraternitat Cristiana de Malalts i minusvàlids

Llibre de comptabilitat de la "*Fraternitat cristiana de malalts i minusvàlids*" (1991-1995)

Llibres d'actes de la "*Fraternitat Cristiana de malalts i minusvàlids*" (1987-1994)

Centre Esplai Flor de Neu

Llibre de comptabilitat del C.E. Flor de Neu (1986-1987)

SUBSÈRIE ESCOLA PARROQUIAL

Carpeta de documentació referent al convent, hospital i escola de les Germanes de la Doctrina Cristiana (el document més antic és de 1892).

Documentació referent al Col·legi Sant Vicenç

SUBSÈRIE INVENTARIS

Consueta "*Historia e inventario*". Libro único que trata de los censales, de los beneficios y de las Pías fundaciones de la Parroquia de San Vicente dels Horts (1939-1948). Mn. Tous

Inventari de la Parròquia de Sant Vicenç dels Horts per les Visites Pastorals de 1950 i 1957

Inventari de béns immobles de la Parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts.

SUBSÈRIE ADMINISTRACIÓ ECONÒMICA

Llibre de comptes de la construcció de la Casa Parroquial (1945)

Llibre de comptabilitat de l'Administració del Sant Crist
(1941-1942)

De 1943 fins 1976

Llibre de comptabilitat de la Associació de Sant Isidre (1957-1973)

Llibre de comptabilitat de la *“Juventud de Acción Católica Española, Centro Parroquial de San Vicente dels Horts”* (1945-1956)

Llibres de comptabilitat parroquial

1984-87

1987-1989

Llibre de comptes de *“Administració de la Caixeta de les Ànimes”* (1939-1972)

Llibre de comptabilitat i altres de la *“Rifa infantil de la parròquia”* (1946-1947)

Llibre de comptabilitat de l'Administració de la Capella de la Mare de Déu de Montserrat

(1940-1944)

1948-1976

Llibre de comptabilitat de les Conferències de Sant Vicenç de Paul per a senyores

1942-1954

1954-1976

Llibre de comptabilitat de l'obra parroquial

des de 1982 fins 1983

des de 1990 fins 1992

des de 1992 fins 1994

Llibre de comptabilitat de Càritas

Febrer 1994 fins maig 1997

Llibre de comptabilitat de les *“Misses de binació i trinació pro-seminari”* (1971-1977)

Llibre de comptabilitat de les *“Misses manuals”* (1975-1977)

Llibre de comptabilitat Parroquial *“Exercicis”* (1944-1973)

Llibre de comptabilitat de l'Administració de la Capella de la Mare de Déu dels Dolors (1947-1976)

Llibre de *“Beneficència”* (entrades i sortdes econòmiques en concepte de beneficència) (1948-1976)

Llibre de comptabilitat de l'associació de devots del Sagrat Cor

1941-1973

Llibre d'administració de la OBRA de la Parròquia

1942

De 1979 fins 1982

Extractes bancaris i comptabilitat (15 volums) des de 2009

Llibres de llistes de misses per entregar (intencions de misses i estipendis) (1975)

Llibre "*Obra y clero*" amb estat de comptes de donatius per la parròquia i Reglament de l'escolania parroquial (1945)

Llibre de culte i fàbrica de la Parròquia (1939-1976)

"Llibreta particular" (1960-1974)

SUBSÈRIE FUNDACIONS PARROQUIALS

Carpeta dels estatuts de les fundacions parroquials.

Llibres de comptes

Llibre de comptes de la Minerva (f. 1009) (1949-1977)

Llibre de comptes del Novenari de les Primícies (f. 2682) (1949-1976)

Llibre de comptes per la fundació de l'Hospital de Sant Vicenç dels Horts (f. 4209) (1950-1976)

Llibre de comptes per les fundacions Pau Munné (f. 629) i Remei Madam (f. 797) (1950-1976)

Llibre de comptes de les fundacions "*Aniversaris possibles avantpassats Dolors Munné*" (f. 2695) i Rv. Josep Coll Vilaplana (f.1296) - (1949-1976)

Llibre de comptes de la fundació P. Albareda (f. 2713) - (1950-1976)

Llibre de comptes de la fundació Mn Josep Duran (f. 3388) i de la fundació 40 hores (f.1880) - (1949-1976)

Llibre de comptes de la Fundació Martí (f.1987) - (1949-1976)

Llibre de comptes de la Fundació Maria Casellas Lunes (f.3482) - (1949-1976)

Llibre de comptes de la Fundació (f.2011) - (1949-1976)

Llibre de comptabilitat de "*Acerbo Común de les 7 fundacions*" (1976-2004). Misses "*Pro quibus spectet*"

SUBSÈRIE ALTRES

Carpeta de correspondència parroquial des de 1939 fins a 1977.

SÈRIE CEMENTIRI PARROQUIAL

Subsèrie referent a l'administració del Cementiri Municipal (10 Volums)

SÈRIE ARXIPRESTAT DE SANT VICENÇ

Subsèrie de documentació referent a l'arxiprestat de Sant Vicenç dels Horts (des de 1978 -any de la creació- fins l'actualitat)

Llibres d'actes de les reunions d'arxiprestat

Llibres de comptabilitat de l'arxiprestat

SÈRIE ACCIÓ PASTORAL

Subsèrie Celebracions Penitencials

Carpeta I (de 1974-1989)

Carpeta II (des de 1989)

Subsèrie Catequesi

Documentació sobre confirmacions de l'arxiprestat, 1983 fins l'actualitat

Subsèrie Via Crucis

Subsèrie Pregàries

Subsèrie Equips PreMatrimonials

Subsèrie Càritas

Subsèrie Pastoral de la Salut

SÈRIE ACTIVITATS PARROQUIALS

Subsèrie documentació referent als peregrinatges i viatges parroquials

Carpeta Viatges I (1976-1990)

Carpeta Viatges II (des de 1990)

Subsèrie documentació referent als Romiatges a Montserrat

Romeria I (1929-1985)

Romeria II (1986-1994)

Romeria III (1995-1998)

Romeria IV (1999-2000)

Romeria V (2001-2008)

Romeria VI (2009-actualitat)

Subsèrie Pelegrinatges Lourdes

Subsèrie referent als actes de Setmana Santa

Recull d'història de l'Auto Sacramental, la Processó de Penitència i el Cos de Portants del Sant Crist de Sant Vicenç dels Horts

SÈRIE SANTS I SANTES

Subsèrie Goigs

Carpeta I

Carpeta II

Carpeta Dolors

Carpeta Sant Isidre

Carpeta Sant Roc

Subsèrie Documentació sobre Sant Vicenç

Documentació sobre el màrtir Sant Vicenç de València

SÈRIE BARÓ DE CERVELLÓ

Carpeta de Documentació

Memòria de l'excavació de la tomba del BARÓ DE CERVELLÓ (febrer de 2008)

SÈRIE ARXIU FOTOGRÀFIC

SÈRIE ALTRES

Catàleg de la "*Biblioteca Municipal*" any 1934.

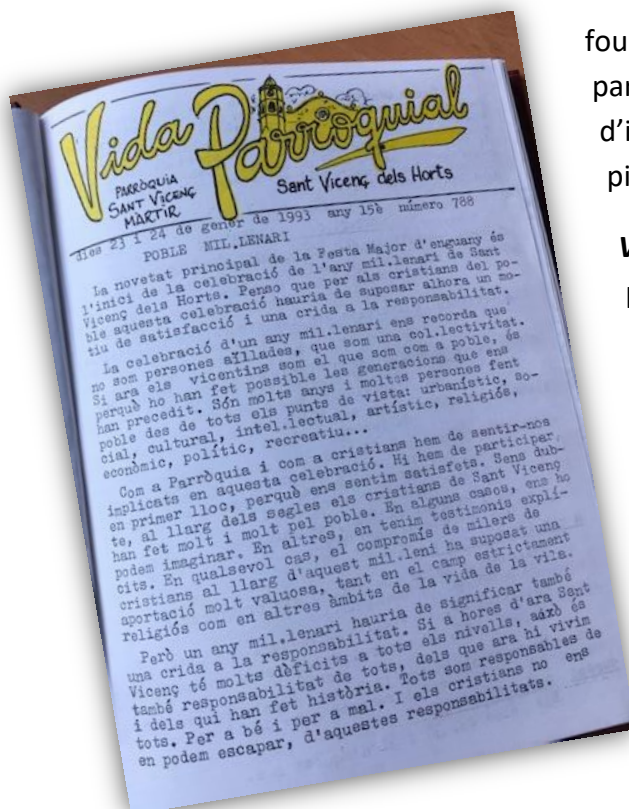
6.5. Publicacions parroquials

Com a darrer punt de l'apartat dedicat a l'arxiu parroquial, esmentem les diverses publicacions pròpies de la parròquia de Sant Vicenç màrtir, en les quals podem trobar un pèssic de la història de la parròquia, veure-hi les diverses celebracions, horaris, problemes, etc. Cal destacar-ne les següents:

La **Festa Santificada**: des de 1928 fins 1936 es va realitzar aquesta publicació. Es tractava d'un fulletó editat pels Claretians que tenia la darrera pàgina en blanc per a posar-hi els diferents avisos parroquials. Va estar editada en aquesta parròquia durant l'època de Mn. Josep Duran.

"Juventud Catòlica Vicentina": des de 1947 fins 1948: Fou una publicació quinzenal d'índole catòlica adreçada a la joventut.

MES: des de 1948 fins al 1967 (des de 1967 fins 1969 passà a anomenar-se **Pau i Treball**) fou una revista mensual que

fou editat com a suplement del full parroquial on hi apareixien diversos articles d'interès parroquial, litúrgics, històrics, piadosos...

Vida Parroquial és el full propi de la parròquia des de 1978, on hi apareixen les informacions setmanals. Acostuma a tenir un o dos articles d'opinió cristiana i les diverses informacions.

7

Béns immaterials

7.1. Festes i Tradicions

Hem pogut veure que els patrimoni històric i artístic de Sant Vicenç és ben ampli. Ara bé, una de les riqueses més importants de la parròquia de Sant Vicenç rau en el seu patrimoni immaterial, totes aquelles tradicions que s'han mantingut al llarg del temps i que mostren, malgrat la seva senzillesa, la fe d'un poble creient en un indret concret.

7.1.1. Setmana Santa

De totes les tradicions, la més arrelada al poble de Sant Vicenç dels Horts, són les celebracions que es realitzen entorn de la Setmana Santa: Processó de Penitència i l'Auto Sacramental.

L'Auto Sacramental

El tradicional Auto Sacramental i processó daten del segle XVI. Ens ho acrediten diversos documents diocesans i municipals, i d'altres que van ser destruïts durant la Guerra Civil Espanyola. Es comprèn que haurien hagut d'influir en la celebració d'aquesta *Passio* i processó els monjos benedictins que en el carrer de Barcelona tenien un convent així com també l'anomenat "*Molí dels frares*".

Al segle XVI es van escriure i editar algunes obres de la Passió que van tenir molta acceptació a Barcelona i algunes poblacions importants de Catalunya. El Baró de Cervelló, senyor de la vila, es va interessar en què es representés aquí, per ser la població més important de la baronia.

Se sap que es va celebrar en un principi i durant molts anys la Passió a l'interior de l'església i que fou tanta l'acceptació, que anys després ja es va

haver de representar a la plaça de l'església per donar més cabuda al gran nombre d'assistents locals i públic en general de tota la comarca.

A través de documents, ens consta que l'any 1770 es van adquirir els diferents Misteris o Passos. Un punt important és l'any 1793, quan un tal Fra Antoni de sant Jeroni, monjo pertanyent a l'orde dels Trinitaris de Barcelona, va donar forma literària als

diferents personatges de la Passió que amb el temps es van adaptar per donar més relleu i perfecció escènica. Al llarg del temps, la representació va tenir els seus alts i baixos.

L'any 1947, el Cos de Portants del Sant Crist, va emprendre la tasca de reorganitzar la tradicional Processó i Auto Sacramental.

L'adquisició dels diferents Passos amb les seves imatges, trofeus, i altres objectes destruïts durant la guerra van ser possibles gràcies a la voluntat popular del poble. Així, l'any 1947, l'antiquíssim Auto Sacramental es va representar com en l'antigor en el portal del temple parroquial, i seguidament la Processó, que va recórrer, com en anys anteriors, els principals carrers del municipi. Amb la col·laboració del poeta Narcís Lluís es va escenificar el guió intercalant amb cants del compositor local Antoni Casasampere.

Des de l'any 1964 l'Auto Sacramental es va representar a la Plaça de l'Ajuntament per ser insuficient la Plaça de l'Església (tot i que després d'haver-se fet la reforma a la plaça es va tornar a traslladar la representació a aquesta plaça). I l'any 1976, a causa de les inclemències del temps en anys anteriors, va tornar a celebrar-se a l'interior del temple parroquial, transformat en guió bíblic de la Passió. Des d'aquell moment, ininterrompudament, s'ha celebrat a l'interior del temple.

Aquest tipus de representació, lligat íntimament a la processó posterior, d'un origen tan antic, no es realitza en cap lloc més de Catalunya.

Processó de penitència

Com ja hem dit, la primera constància que es té d'un processó de penitència a Sant Vicenç dels Horts és de 1585, que consistia un seguici posterior a la representació de l'Auto Sacramental.

A principis del segle XVII es van anar introduint els trofeus (símbols de la passió de Crist) i els armats, i més tard els "deixuplinats" i els estaferms. Al segle XVIII es van anar adquirint diferents misteris i passos, després s'hi van incorporar personatges evangèlics com ara el centurió i l'apostolat, després les cucurulles dels

penitents per portar els trofeus... La senzillesa d'aquesta processó va fer que durant un temps s'anomenés la "processó dels pobres".

Al setmanari El Patufet⁸⁴, el vicentí Pere Ferrés i Costa explicava:

"Remembrant lo passat

Quatre centúries enrere la solemnitat aquella ja era coneguda i venerada per tots els pobles de la rodalia. Si se n'hi aplegava de generació! A mitja tarda els carrers de la Vila ja es trobaven atapeïts de forasters que passejant-se amunt i avall visitaven el monument i seguien els misteris que ornats de flors i coloraines estaven exposats per les cases.

La processó eixia de l'església a l'entrada del fosc. La plaça s'omplia de

gom a gom de gent, desitjosa de sentir els Apòstols i la serventa i el sermó que es deia. Quan els veien eixir, tothom callava regnant un sepulcral silenci (...). El majestuós Sant Crist, que impregnava amb la seva presència l'amor fins a les ànimes més eixarreïdes, era portat amb reserva per homes braus, i acompanyat per l'orquestra que destiava seguidament la cadència de solemniais i plàtiques passades. Per últim i après del Misteri dels Dolors, seguia de sota tàlem el de la Soledat, acompanyat pels sacerdots i els més principals de la població, com l'alcalde, el jutge de pau, consellers i altres."

També Joan Amades, al Butlletí Centre Excursionista de Catalunya⁸⁵ explica:

"Els qui surten a la processó

del

⁸⁴ Setmanari El Patufet, 21 d'abril de 1906

⁸⁵ Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, desembre de 1925.

Dijous Sant de Sant Vicenç dels Horts són gent humil els que hi prenen part i els qui l'organitzen, i es diferencia així de la processó de Corpus, que sol ésser intervinguda per gent rica.

Aquesta processó es celebra al caure la tarda del Dijous Sant. No surt mai abans de la posta de sol, puix hi ha per part del poble un especial interès en què tot el seu curs sigui fet a la llum de les atxes dels assistents: així creu el poble que llueix molt més. (...). La processó dels pobres va passar durant alguns anys una

seriosa crisi i caigué en un xic d'abandó, foren objecte de grans burles i befes els que hi concorrien, no per part de la gent del poble, que sempre han vist la processó amb gran respecte, sinó per part del jovent foraster deliberat per fer-ne escarni. Fa alguns anys però, que els veïns de Sant Vicenç es feren el propòsit de tornar la processó al lloc que es mereix, i de restaurar-la de manera adequada. Per voluntat del clergues de Sant Vicenç, ja faria anys que la processó hauria deixat d'organitzar-se; més el poble ha tingut viu interès en conservar-la, emprenent pel seu compte l'organització i arranjament de la mateixa, sense que hagi de costar cap preocupació ni despesa per l'església: tota aquesta organització és intervinguda per la gent humil, i és molt d'alabar l'interès demostrat pels habitats de Sant Vicenç dels Horts per conservar en aquests darrers temps un costum tan venerable, i castigar amb mà ferma i dura els forasters que n'anaven a fer befa."

L'any 1927, Mn. Josep Duran no va estar d'acord amb l'organització i la manera com

transcorria la processó, ja que era motiu d'irreverències i mofes, i s'apartava de la litúrgia, i va suspendre-la durant dos anys. Va substituir la processó per una representació teatral al Centre Catòlic, amb l'ajut de Ramon Camps Miró. Amb la fundació del

Cos de Portants del Sant Crist, va tornar a reprendre l'antiga tradició que, amb l'aturada del temps de guerra, tindria un paper fonamental en la reorganització de la processó i fins a dia d'avui, 2019.

Passada la Guerra Civil, l'any 1945, Mn. Joan Tous, va decidir tornar a fer la processó⁸⁶. L'any 1947, s'aconsella als veïns de netejar les façanes de les cases per on ha de passar la processó (l'entusiasme va ser tan gran que van ser 107 cases que ho van fer!). Mica en mica es van anar comprant els misteris, els vestits i els trofeus i la processó perduda durant alguns anys, va retornar a la seva plenitud.

La processó es va celebrar sempre el Dijous Sant fins que l'any 1956 passa a celebrar-se el Divendres Sant, i l'any 1958 es considera totalment renovada.

Molts anys després, amb l'arribada de Mn. Mateu Santacana, l'any 1978, la processó i en

general tots els actes de la Setmana Santa, tornaven a viure una època de decadència.

Fruit de la intervenció del nou rector amb l'ajut del Cos de Portants del Sant Crist, va tornar a revifar fins a l'actualitat, mantenint les característiques generals que Mn. Joan Tous va donar-li a finals dels anys quaranta.

Els personatges més característics que han aparegut a la processó són:

Els *deixuplinats*: malgrat ser un dels grups de protagonistes més coneguts per la seva antigor, aquest fou suprimit pel seu caràcter

⁸⁶ És curiós com va sorgir la idea: el Dijous Sant d'aquell any, un grup de feligresos, a la porta de l'església, després de la litúrgia, recordaven la vella processó i un d'ells, s'animà a recitar el discurs del centurió, després uns altres van cantar les cançons de l'apostolat, Mn. Joan s'hi va fixar i l'any següent, el 1946, es va iniciar una petita desfilada a l'entorn de l'església.

macabre. Es tractava d'un grup de persones que amb instruments de cuir s'autoinfligien disciplines i flagelacions en públic.

Els *estaferms* simbolitzaven la servitud vers els antics senyor feudals, els barons de Cervelló i senyors de Sant Vicenç, que a peu o a cavall, anaven davant la processó obrint pas. La indumentària d'aquesta guàrdia d'honor recorda les indumentàries dels soldats del segle XVIII.

Els *armats* (soldats romans comandats pel Centurió i dirigits pel capità Manaia).

L'apostolat: el grup dels dotze apòstols amb palmes i Jesús al centre (aquests cantaven petits motets per a domicilis particulars on hi havia els misteris exposats), juntament amb ells, d'altres personatges de l'Auto Sacramental com la Samaritana, la Serventa, els Grans Sacerdots, Ponç Pilat o les tres Maries.

Els diferents *misteris* o *passos*: L'Oració a l'hort, La Flagelació, l'Ecce Homo, el Camí del Calvari, la Mare de Déu dels Dolors, La Pietat i el Sant Sepulcre.

La *imatge del Sant Crist* portada pel Cos de Portants del Sant Crist i acompanyada d'una banda.

Les *cucurulles* que porten els diferents Trofeus de la Passió.

Els *penitents*, que són cucurulles que arrossegueu creus o cadenes en senyal de penitència.

Tot plegat forma un entranyable seguici marcat pel silenci i el so dels tambors i la banda que passeja pels carrers i places la tradició d'uns avantpassats que encara avui, malgrat les diferències, es manté, i que amb els anys, ha esdevingut un encant turístic pel poble⁸⁷.

⁸⁷ Des de l'Ajuntament de Sant Vicenç, sota el lema: "*Passió per Sant Vicenç, Passió per Setmana Santa*" es realitza un ampli treball turístic en aquest sentit amb tota mena d'activitats que giren entorn de les celebracions de Setmana Santa.

7.1.2. Corpus Christi

És interessant també esmentar la Festivitat del Corpus Christi. Abans de la Guerra Civil es té constància d'aquesta processó, es diu que era la "Processó dels rics", mentre que la Processó de Penitència del Dijous Sant era la "Processó dels pobres". Antigament se celebrava el segon dijous després de Pentecosta (segona Pasqua), actualment a Sant Vicenç, se celebra el segon diumenge després de Pasqua Granada.

Als anys quaranta la processó s'obria amb la creu processional i tancava la desfilada el tàlem, portat per homes casats durant el darrer any al poble, que cobria el capellà portador de la custòdia de plata del segle XVIII⁸⁸. El seguici estava format per tot d'homes amb atxes i pels infants que havien fet la primera comunió aquell any

que passejaven els seus vestits nous, i a vegades, anaven vestits de personatges bíblics.

L'itinerari de la processó, que va anar variant al llarg del temps, anava fent parades en els diferents altars erigits pels carrers on es feia una pregària, el sacerdot podia fer un moment de descans i els portadors del tàlem, s'intercanviaven. Els carrers estaven abillats amb cortines, catifes i flors de tot tipus. Els capgrossos i els gegants intervingueren en diferents èpoques i de manera puntual, però compartint carrers amb la custòdia i el tàlem, la seva presència acabà sent considerada com a no representativa de la festa.

Durant els anys setanta, es va perdre la tradició, que va ser tornada a iniciar en una segona època l'any 1992. Des de llavors, després de l'Eucaristia de *Corpus Christi*, el diumenge a la tarda, s'inicia una processó pels carrers del Casc Antic, es fa una parada a la Plaça de l'Ateneu i la benedicció final a la Plaça Sant Jordi, just davant de la rectoria. Diferents grups i entitats, parroquials i de la vila, s'encarreguen d'ornamentar els carrers i fer catifes de flors.

⁸⁸ Aquesta custòdia, juntament amb les relíquies de Sant Vicenç, Venust i Exuperanci, són dels pocs objectes d'orfebreria que van sobreviure a la Guerra Civil.

7.1.3. Festes Patronals

Sant Vicenç màrtir

La celebració de la festa patronal més important de la parròquia és la solemnitat de Sant Vicenç màrtir, el dia 22 de gener. Ja al segle X es té constància de la presència d'un temple dedicat a aquest sant del segle III, amb el temps, i des de llavors, ininterrompudament, el culte en aquest lloc ha estat dedicat a ell. Sant Vicenç màrtir és el patró de la vila i la Festa Major, anomenada d'hivern, se celebra entorn les dates de la seva onomàstica.

Sants Venust i Exuperanci

De temps antics, els copatrons del poble eren els sants patrons de la pagesia, Abdó i Senén, però tot va canviar el 1703. El 3 de desembre d'aquell any, el Rv. Salvador Mas, féu donació a la parròquia, representada pel rector Rv. Jeroni Trueta, de les relíquies dels màrtirs Vicenç, Venust i Exuperanci.

A partir d'aquell moment, se celebrà amb més o menys solemnitat la festa de les relíquies santes. Però durant l'incendi de 1717, que va destruir tota l'església i també

l'altar de Sant Miquel (on es guardaven aquestes relíquies), es va salvar miraculosament el reliquiari amb les relíquies d'aquests sants màrtirs.

El poble vicentí, davant d'aquesta situació, va voler honorar d'una manera més directa els Sants, així que, el papa Pius IX, el 25 de juny de 1862, a petició del rector Mn. Pere Mias, concedí com a gràcia especial, que el 30 de juliol de cada any, la Missa Solemne cantada fos del Comú dels màrtirs: a partir de llavors aquests màrtirs van ser considerats copatrons de la vila, passant a celebrar la seva festa religiosa com una festa de la vila, la Festa Major d'Estiu.

Més endavant, el bisbe de Barcelona, Pantaleó Montserrat, traslladà les relíquies del patró i copatrons de la caixeta on eren dipositades al reliquiari de plata que serveix per exposar i venerar les relíquies el dia de la festa.

7.2. Devocions

Són moltes les devocions que han conviscut i encara conviuen en el sí d'aquesta parròquia, la llista seria molt llarga. N'esmentem dues que considerem interessants:

Sant Nicolau i Santa Llúcia

Després de la Guerra Civil es van recuperar moltes tradicions devocionals que el temps havia perdut. Una d'aquestes tradicions és la festa de Sant Nicolau, pels nois, i de Santa Llúcia, per les noies.

Els infants de Doctrina, anomenats els *nicolaus* i les *llúcies*, amb el seu sant Nicolau i la seva Santa Llúcia, recorrien els carrers recollint el que la gent del poble els donava, i un altre dia, en una excursió, es menjaven allò recollit.

Per Sant Nicolau, el 6 de desembre, una de les cançons que els nens cantaven era:

*"Oh gloriós sant Nicolau
pregau, pregau
i omplin les coixineretes;
pels qui tirin a les caixetes,
protegiu-los, vós, si us plau"*

Per Santa Llúcia, el 13 de desembre, les nenes cantaven:

*"Santa Llúcia gloriosa,
som les noies de Doctrina
deu-nos vista i claredat,
que us invoquen pels carrers,
que la llum de la nostra ànima
i us aclamen amb fe pura,
brilli sempre en bell esclat
amb uns cants tan falaguers"*

Els Goigs

D'entre les moltes devocions que ha viscut el poble creient de Sant Vicenç, una d'elles és el cant dels Goigs. Els Goigs són aquest conjunt de composicions poètiques de caire popular i devocional, que es canten a Crist, la Mare de Déu o els sants. La parròquia de Sant Vicenç, en aquest sentit, ha tingut un ampli ventall de goigs. El més important, lògicament, és el dels sants patrons de la vila, però també n'hi ha d'altres dedicats al Sant Crist, la Mare de Déu o els sants.

**GOIGS EN LLOANÇA DELS GLORIOSOS
SANTS MÀRTIRS VICENÇ, VENUST I EXUPERANCI**
les relíquies dels quals es veneren a l'església parroquial de Sant Vicenç dels Horts

TORNADA

A fi que tothom s'agenci
de Déu glòria celestial:
*Guardeu-nos, Vicenç, de mal,
amb Venust i Exuperanci.*

Exemplars de santa vida
serviren a Jesús-Crist,
i pel seu amor s'han vist
turmentats fora de mida:
Per tal mèrit val, qui pensi,
la clemència divinal.
Guardeu-nos, Vicenç...

No pots, no, cruel Dacià,
llevar de Vicenç la fe;
tot quant ta ràbia vol fer,
sa constància sofrirà:
No esperis mai que es cansi
tan invicte General.
Guardeu-nos, Vicenç...

Que agradable sacrifici
a Venust li han preparat!
A la mort ell no defuig.
Subjecta el coll al suplici
sabent, qui per Crist es llenci,
obtéindrà premi eternal.
Guardeu-nos, Vicenç...

OREMUS

Deus, qui nos annua Sanctorum Martyrum tuorum, Vincentii, Venusti et Exuperantii, solemnitate lætificas, concede propitiis, ut quorum gaudemus meritis, accendamus exemplis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

TORNADA

Per més que la flama avenci
no va cremar joia tal.
Guardeu-nos, Vicenç...

De goig mai no serà escassa
si ens valem del ric tresor,
reclamant-lo amb contrit cor
quan el mal temps amenaça.
Amb afecte encomanant-s'hi
es dissipa el temporal.
Guardeu-nos, Vicenç...

Rendida aquí a vostres plantes
la Vila s'hi manifesta,
celebrant cada any la Festa
de vostres Relíquies santes:
Amb tal protecció descansi
segura de dany fatal.
Guardeu-nos, Vicenç...

Perquè tot devot s'agenci
de Déu glòria celestial:
*Guardeu-nos, Vicenç, de mal,
amb Venust i Exuperanci.*

TORNADA

Quan en mil set-cents disset
altars i Església cremà,
foc que semblava un volcà,
les Relíquies no fongué.

TORNADA

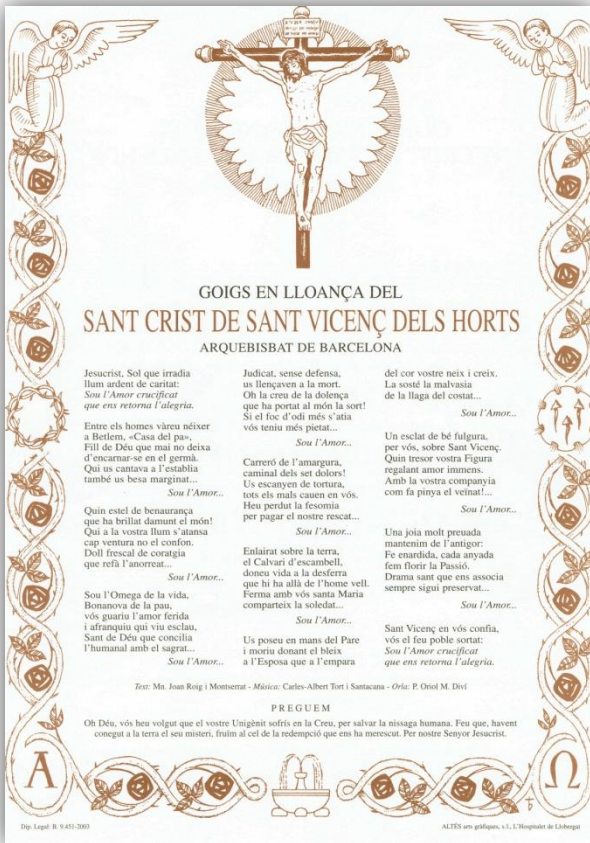
Esforçat sobre manera
Exuperanci amb gran cor,
dels tirans burla el furor.
Segueix, màrtir, la drecera;
que a tal heroi, res el venci,
és d'una fe sens igual.
Guardeu-nos, Vicenç...

Collocats allà en la Glòria
essent del Cel ciutadans,
no oblideu vostres germans,
tingueu-nos sempre en memòria:
Tal valiment ens fianci
nostra Vila en son total.
Guardeu-nos, Vicenç...

Hem trobat, per gran ventura,
part dels seus cossos sagrats,
que en nostres necessitats
són font de gràcies segura.
Que el cor amb fervor s'hi atansi
i els invoqui amb fe com cal.
Guardeu-nos, Vicenç...

TORNADA

Exultabunt Sancti in gloria.
Lætabuntur in cubilibus suis.

GOIGS EN LLOANÇA DEL SANT CRIST DE SANT VICENÇ DELS HORTS ARQUEBISBAT DE BARCELONA

Jesusrist. Sol que irradia llum ardent de caritat: *Sou l'Amor crucificat que ens retorna l'alegria.*

Entre els homes vàreu néixer a Betlem, «Casa del pas», Fill de Déu que mai no deixà d'encarnar-se en el germà. Qui us cantava a l'establia també us besa murginat...

Sou l'Amor...

Quin estel de benaurança que ha brillat damunt el món! Qui a la vostra llum s'atansa cap ventura no el confon. Doll frescal de coratgia que refà l'anorreat...

Sou l'Amor...

Sou l'Òmega de la vida. Bonanova de la pau, vos guaria l'amor ferida i afranqui qui viu esclau. Sant de Déu que concilia l'humana amb el sagrat...

Sou l'Amor...

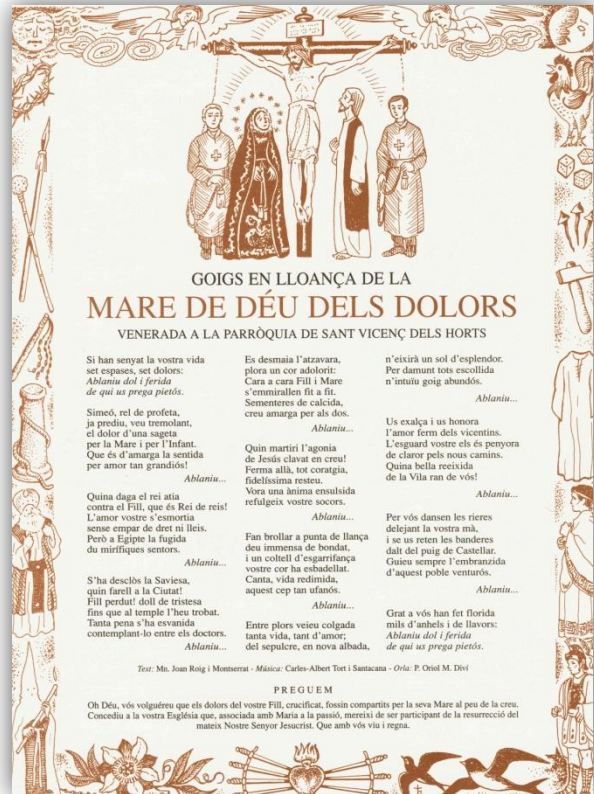
Text: Mn. Joan Roig i Montserrat - Música: Carlos-Albert Tori i Santacana - Orla: P. Oriol M. Dívi

Oh Déu, vos heu volgut que el vostre Unigènit sofrís en la Creu, per salvar la missa humana. Feu que, havent concegut a la terra el seu misteri, fruit al cel de la redempció que em ha intercecut. Per nostre Senyor Jesusrist.

PREGUEM

A

ALTES uns gràfics, s.l. L'Español de L'Hospitalet

GOIGS EN LLOANÇA DE LA MARE DE DÉU DELS DOLORS VENERADA A LA PARRÒQUIA DE SANT VICENÇ DELS HORTS

Si han senyat la vostra vida set espases, set dolors: *Abaniam dol i ferida de qui us prega pietós.*

Simó, rel de profeta, ja produïa, via tremolant, el dolor d'una sageta per la Mare i per l'Infant. Que és d'amarga la sentida per amor tan grandios!

Abaniam...

Quina daga el rei atia contra el Fill, que és Rei de reis! L'amor vostre s'esmorria sense emp de dret ni lleis. Però a Egipte la fugida d'u mirífiques sentors.

Abaniam...

S'ha desclòs la Saviesa, quin farell a la Ciutat! Fill perdut! Doll de tristesa fins que al temple l'heu trobat. Tanta pena s'ha esvanida contemplant-lo entre els doctors.

Abaniam...

Es desmaia l'atzavara, plora un cor adolorit: *Cara a cara Fill i Mare s'emmanilla fill a fill. Sementeres de calçada, creu amarga per als dos.*

Abaniam...

Quin martiri l'agonia de Jesús clavat en creu! Ferma allà, tot coratgia, fidelíssima resteu. Vora una ànima ensovidada refulgesci vostre socors.

Abaniam...

Fan brollar a punta de llança deu immensa de bondat, i un cohell d'escargifança vostre cor a la esbodelletat. Canta, vida redimida, aquest cep tan fanós.

Abaniam...

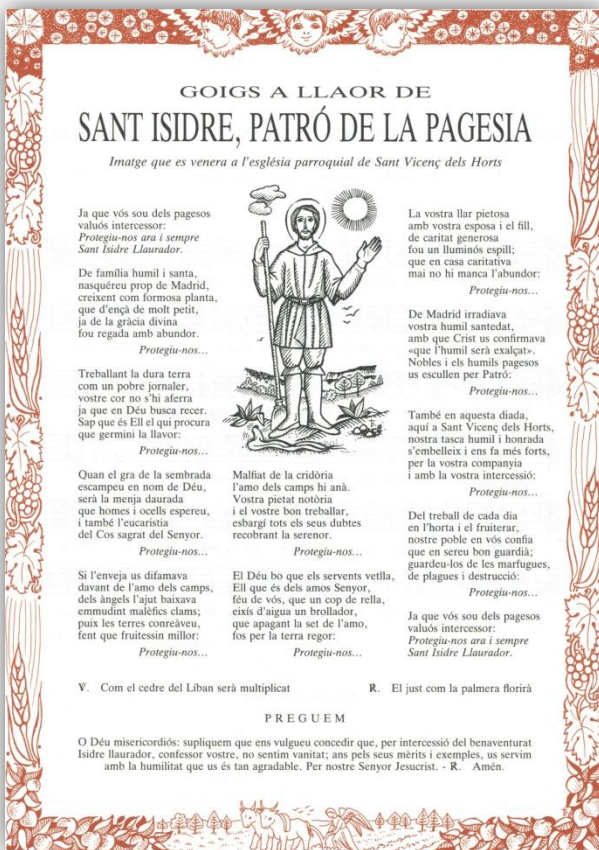
Entre plors veieu colgada tanta vida, tant d'amor: *Abaniam...*

Abaniam...

Text: Mn. Joan Roig i Montserrat - Música: Carlos-Albert Tori i Santacana - Orla: P. Oriol M. Dívi

PREGUEM

Oh Déu, vos volgüreu que els dolors del vostre Fill, crucificat, fossin compartits per la seva Mare al peu de la creu. Concediu a la vostra Església que, associada amb Maria a la passió, mereixi de ser participant de la resurrecció del nuostre Senyor Jesusrist. Que amb vos vis i regni.

GOIGS A LLAOR DE SANT ISIDRE, PATRÓ DE LA PAGESIA Imatge que es venera a l'església parroquial de Sant Vicenç dels Horts

Ja que vos sou dels pagesos valuosos interessor: *Protegiu-nos ara i sempre Sant Isidre Llaurador.*

De família humil i santa, nasquéreu prop de Madrid, creixent com formosa planta, que d'ençà de molt peit, ja de la gràcia divina fou regada amb abundor.

Protegiu-nos...

Treballant la dura terra com un pobre jornalr, vostre cor no s'hi alerra ja que en Déu busca recer. Sap que és Ell el qui procura que germini la llavor.

Protegiu-nos...

Quan el gra de la sembrada escampeu en nom de Déu, serà la menja daurada que homes i ocells espereu, i també l'eucaristia del Cos sagrat del Senyor.

Protegiu-nos...

Si l'envēja us difamava davant de l'amo dels camps, dels àngels l'ajut busaveu emmudit malífics clams; puix les terres conreàveu, fent que fruiessin millor:

Protegiu-nos...

La vostra llar pietosa amb vostra esposa i el fill, de caritat generosa fou un lluminós espil; que en casa caritativa mai no hi manca l'abundor:

Protegiu-nos...

De Madrid irradiava vostra humil santedat, amb que Crist us confirmava «que l'humil serà exalcat». Nobles i els humils pagesos us escullen per Patró:

Protegiu-nos...

També en aquesta diada, aquí a Sant Vicenç dels Horts, nostra tasca humil i honrada s'embeleix i ens fa més forts, per la vostra companyia i amb la vostra intercessió:

Protegiu-nos...

Del treball de cada dia en l'horta i el fruterar, nostre poble en vos confia que en serreu bon guardià; guardeu-los de les marfugues, de plagues i destrucció:

Protegiu-nos...

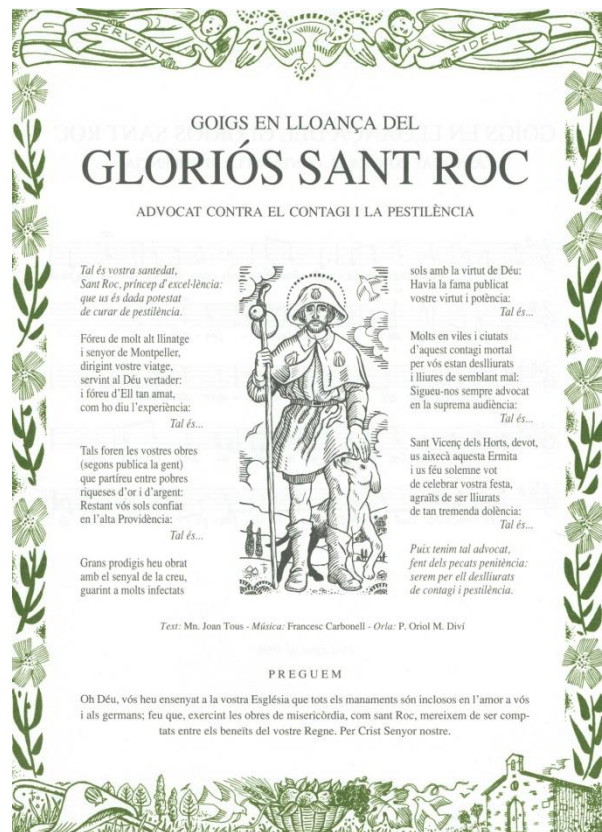
Ja que vos sou dels pagesos valuosos interessor: *Protegiu-nos ara i sempre Sant Isidre Llaurador.*

Protegiu-nos...

V. Com el cedre del Líban serà multiplicat   R. El just com la palmera florirà

PREGUEM

O Déu misericordiós: supliquem que ens vulgueu concedir que, per intercessió del benaventurat Isidre llaurador, confessor vostre, no sentim vanitat; ans pels seus mèrits i exemples, us servim amb la humilitat que us és tan agradable. Per nostre Senyor Jesusrist. - R. Amén.

GOIGS EN LLOANÇA DEL GLORIÓS SANT ROC ADVOCAT CONTRA EL CONTAGI I LA PESTILÈNCIA

Tal és vostra santedat, Sant Roc, princip d'excel·lència: que us és dada potestat de curar de pestilència.

Fóreu de molt alt llinatge i senyor de Montpeller, dirigint vostre viatge, servint al Déu verdatier; i fóreu d'Ell tan amat, com ho diu l'experiència:

Tal és...

Tals foren les vostres obres (segons publica la gent) que partieu entre pobres riqueses d'or i d'argent; Restant vos sols confiat en l'alta Providència:

Tal és...

Grans prodigis heu obrat amb el senyal de la creu, guarint a molts infectats

Tal és...

Molts en vil·les i ciutats d'aquest contagi mortal per vos estan deslliurats i lliures de semblant mal; Sigueu-nos sempre advocat en la suprema dolència:

Tal és...

Sant Vicenç dels Horts, devot, us aixeca aquesta Ermita i us féu solemne vot de celebrar vostra festa, agrats de ser llinats de tan tremenda dolència:

Tal és...

Puix tenim tal advocat, fent dels pecats penitència: serem per ell deslliurats de contagi i pestilència.

Text: Mn. Joan Tous - Música: Francesc Carbonell - Orla: P. Oriol M. Dívi

PREGUEM

Oh Déu, vos heu ensenyat a la vostra Església que tots els manaments són inclosos en l'amor a vos i als germans; feu que, exercint les obres de misericòrdia, com Sant Roc, mereixem de ser comptats entre els beneïts del vostre Regne. Per Crist Senyor nostre.

8

A l'entorn de la parròquia de Sant Vicenç màrtir

8.1. La parròquia en el sí del poble

Al llarg de la història, el temple parroquial i la parròquia de Sant Vicenç, ha tingut un relleu importantíssim en el sí del poble. El nom propi del lloc ho demostra clarament. En aquest punt exposo alguns aspectes interessants que ens mostren d'una manera particular aquesta estreta relació entre la vida del poble i la de la parròquia.

Els personatges importants dins d'un poble

En els cens de població més antics del poble, trobem que, en el moment que se citen els noms dels caps de casa per comptar els focs, els tres primers són el Senyor Baró, el Senyor Batlle i el Senyor Rector. Són les tres personalitats més importants en el sí del poble ja des de ben antic, fet que remarca l'íntima relació entre el poder senyorial, el poder municipal i el poder eclesiàstic en el sí del poble de Sant Vicenç.

Universitat de Sant Vicenç.

Podríem dir que la Universitat de Sant Vicenç era el govern municipal que tenia la característica de que abans de l'adquisició d'un espai municipal, anterior a l'actual edifici de l'Ajuntament, es reunia al temple de Sant Vicenç: durant una època al cementiri i després a la Capella del Roser de l'església.

“La caixa de les tres claus”.

És interessant l'anomenada *“caixa de les tres claus”*. A partir del segon terç del segle XVIII, tenim constància d'aquesta caixa amb els diners de l'erari públic que es guardava a l'anomenada sagristia dels obrers de l'església parroquial. Consistia en un cofre amb tres panys per a tres claus que només es podia obrir en presència del procurador del baró, del caixer del comú i de l'alcalde, cadascun d'ells en possessió d'una de les claus, però que es guardava a l'interior del temple.

Espai d'enterrament del senyor de la vila: el baró de Cervelló

Com ja hem dit anteriorment, és important destacar la figura de la Baronia de Cervelló en el sí del poble al llarg dels segles. La dependència jurídica vers aquest senyor feudal, ha marcat la vida del poble. També és molt important el paper que va tenir aquesta figura nobiliària en la construcció de l'actual temple parroquial.

8.2. Personatges de relleu a l'entorn de la parròquia i el temple

Al llarg de la llarga història de la parròquia hi ha hagut diverses personalitats que han estat batejats o han viscut a l'entorn d'aquest temple de sant Vicenç dels Horts, també personatges de relleu que han vetllat pel creixement cultural.

Carles de Cardona. L'historiador Agustí Caralt, l'indica com a rector de Sant Vicenç el 1545, essent abat comendatari⁸⁹ de Santa Maria de l'Estany. No trobo cap relació entre el monestir de l'Estany i Sant Vicenç dels Horts. Cal dir que l'Estany al segle XVI era un monestir canònica regit per la regla de Sant Agustí. Per tant, Carles Cardona era un prevere que rebia les rendes del monestir com abat designat pel bisbe i confirmat pel papa. En l'època de l'abat Cardona el Monestir de l'Estany ja havia entrat

en la decadència que el portaria a l'extinció de la regularitat i del càrrec abacial el 1595.⁹⁰ Al segle XIV el terme de Sant Andreu de la Barca és sotmès al Monestir de l'Estany. El llarg abadiat de Carles Cardona s'estén del 1542 fins al 1589 i es caracteritza per tota una sèrie d'obres materials.

L'Abat **Antoni Trueta** (1709-1773), nat a Sant Vicenç dels Horts, fou canonge premonstratès i abat del Monestir de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes.

Fra **Pere Parellada** (abat de Poblet des de 1748 fins 1752). Nat a Sant Vicenç dels Horts.

Fra **Antoni de Sant Jeroni**, monjo trinitari de Barcelona que donà forma literària al text de la Passió que es representà el Dijous Sant (1793).

⁸⁹ Un abat comendatari era la persona que rebia en comenda les rendes (o una part d'elles) d'un monestir. Eren nomenats pels papes a partir del Renaixement i per alguns reis, per concessió papal. Sovint eren grans personatges eclesiàstics que, sense residir-hi, acumulaven la comenda de diversos monestirs. Malgrat la reforma del Concili de Trento, continuaren fins al s XVIII. Giuliano della Rovere, el futur papa Juli II, per exemple, fou comendatari, entre d'altres abadies, de Montserrat.

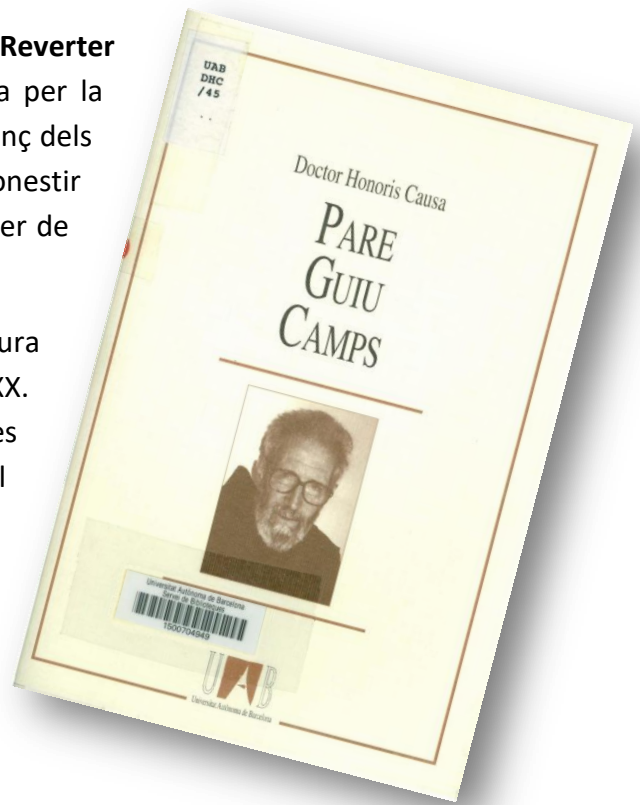
⁹⁰ Carles de Cardona va ser el darrer abat escollit de l'Estany. El 1592 el papa Climent VIII, a instàncies de Felip II, extingeix totes les canòniques agustinianes del país.

Investigació bíblica

Cal destacar la figura del Pare **Guiu Camps Reverter** (1915-2001), biblista, Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona, nascut a Sant Vicenç dels Horts, que va professar solemnement al Monestir de Santa Maria de Montserrat el 17 de gener de 1939.

És una de les figures fonamentals de la cultura catalana de la segona meitat del segle XX. D'una gran formació, expert en antigues llengües bíbliques, com l'hebreu, arameu i el grec. Va formar diverses generacions de biblistes i traductors des de 1950, i una de les seves últimes contribucions més importants en l'àmbit de la Bíblia fou la seva destacada participació en l'edició de la Bíblia Catalana Interconfessional (1993).

Divulgació històrica

Cal destacar en aquest apartat de la divulgació història la important aportació d'**Enric Aymerich** i d'**Agustí Caralt**, dos historiadors amateurs del nostre poble que van vetllar per la conservació i divulgació històrica local durant el segle XX. Les seves publicacions encara avui són una importantíssima font de dades sense les quals aquest estudi no seria possible.

Poesia

En el camp de la poesia cal destacar la figura de **Pere Ferrés i Costa** (1888-1915) com a poeta, pedagog, corresponsal de guerra i soldat català. Durant la seva etapa adolescent, compaginà la feina amb la carrera de magisteri. Va ser premiat en diversos Jocs Florals i treballà com a professor de castellà a l'escola Berlitz

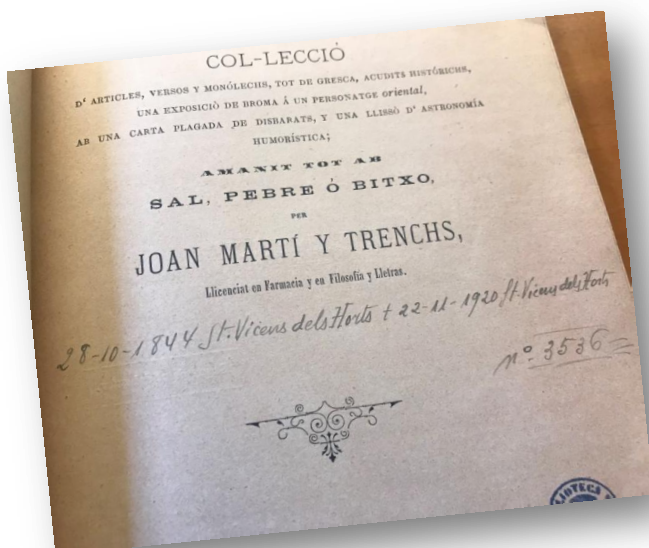
de Moscou l'any 1911. A partir de l'any 1913, va començar a col·laborar amb el diari barceloní *Las Noticias*. En iniciar-se la Primera Guerra Mundial, fou corresponsal de guerra del diari, publicant les cròniques i els esdeveniments de la guerra. Va caure en combat el 9 de maig de 1915 al front d'Artois (França). L'any següent, el 13 de maig de 1916, va organitzar-se a Sant Vicenç dels Horts un acte d'homenatge en commemoració de la seva mort. L'acte tingué lloc al local de la societat La Vicentina i es va presentar el seu llibre de poesies pòstum "*Proeses d'amor i patriotisme*" (1916).

De tots els poetes que s'han forjat a l'entorn de la parròquia de Sant Vicenç màrtir, se'ns dubte que el més important ha estat **Narcís Lunès i Boloix** (1913-1987), mestre en Gai Saber l'any 1967 per l'Acadèmia dels Jocs Florals del Rosselló. La seva obra en prosa, poètica o teatral, malgrat no ha estat massa divulgada, és d'un importància cabdal per entendre la vida local i nacional del segle XX. Encara avui, el certamen literari del poble porta el seu nom. D'entre les seves obres poètiques cal destacar "*Íntimes*" (1952), "*Cançó de tots els temps*" (1978) i "*Ales al vent*" (1987) pel què fa a les obres teatrals cal esmentar "*Dos secrets dins la nit*" (1955) i "*El gran sotrac*" (1956).

També hi ha hagut d'altres poetes locals de relleu com **Joan Nicolau** o **Agustí Caralt**.

Literatura

En el camp literari, cal parlar de **Joan Martí Trenchs**, (1844-1920), Llicenciat en Farmàcia, en Filosofia i Lletres i apologeta. D'aquest autor, que tenia la seva farmàcia a la cantonada del Carrer Barcelona amb el carrer Dr. Fleming, cal destacar l'obra "*Salat, picant y cohent*" de 1896 on hi destaca un seguit d'acudits sobre el senyor rector de Sant Vicenç

dels Horts, Mn. Joseph Masmitjà, durant la seva malaltia. Ell era el farmacèutic del poble i per tant, és una font de primera mà el relat de la seva mort. En aquest mateix llibret hi apareix la *“Necrologia del Rv. D. Joseph Masmitjà, pbr. Rector que fou de Sant Vicenç dels Horts”*: que bàsicament és una descripció laudatòria del rector de Sant Vicenç. És molt interessant. També va escriure *“Fora de la Iglesia Catòlica NO HI HA SALVACIÓ”*, un opúscul premiat amb la ploma de plata en el Certàmen de la Ciutat de Valls de l’any 1886. I *“Fruyta Tarada, errades catalanes molt usuals y regles ortogràfiques pera evitarles. Precedit d’uns records de la meva joventut”*(1916)

Oriol Junqueras Vies (1969), historiador i polític. Que va ser eurodiputat al Parlament Europeu, alcalde de Sant Vicenç dels Horts (2011-2015) i Vice-president de la Generalitat de Catalunya. Actualment pres polític. Ha publicat diverses obres, sobretot d’investigació històrica. Cal destacar però *“Contes des de la presó”* (2019) que són un conjunt de contes pels seus fills on, de tant en tant, es parla del poble de Sant Vicenç.

Cinema

També, a l’entorn de la parròquia hi ha hagut cinema. Un estiuejant de finals dels anys quaranta i principis dels cinquanta, **Santiago Arizón**, director de cinema, va rodar diverses pel·lícules de ficció mudes a Sant Vicenç usant gent del poble⁹¹. Algunes sota les parets del temple parroquial. És molt interessant el documental que va fer l’any 1950 sobre la celebració de la Setmana Santa a Sant Vicenç on es poden veure diverses tradicions que encara avui se celebren.

---

⁹¹ *“Massa tard”* (1947); *“L’oració”* (1948); *“La corona”* (1950) i *“La voluntat dels pares”* (1952).

9

Gestió, conservació i restauració del patrimoni Propostes de promoció i difusió patrimonial

9. 1. Gestió i conservació actual de l'edifici

La gestió actual de l'edifici depèn totalment de la parròquia de Sant Vicenç màrtir i de retruc, al Bisbat de Sant Feliu de Llobregat pel què fa al seu manteniment, conservació i difusió.

Cal dir que l'edifici està actualment en molt bon estat. Les diferents reformes que es van realitzar en l'època del rectorat de Mn. Mateu Santacana han donat gran fortalesa a un edifici fet inicialment amb materials molt senzills.

La part més delicada de tota la restauració va ser la coberta i teulada, obres que es van realitzar entre 1997-1998, també el campanar i la façana principal i lateral.

Cal destacar també les obres de millora de l'interior del temple en tot el què fa referència a la col·locació de calefacció i aire condicionat (2008) i la pavimentació de tot l'interior (març de 2008), com també l'acondicionament segons les normatives actuals de tot el sistema elèctric.

10. 2. Propostes de promoció i difusió

Fins ara, no s'han realitzat gaires propostes de difusió patrimonial. Les poques que hi ha hagut són fruit de la necessitat de recaptar fons per la restauració del temple. És necessari ampliar l'oferta divulgativa amb d'altres activitats que promoguin una coneixença més acurada de tot el que gira entorn de l'edifici, tenint especial cura per l'auge del turisme, fet que permetrà un major recapte de fons i alhora una difusió cultural més àmplia del temple i de la seva història.

10.2.1. La figura del Baró de Cervelló

La figura del Baró de Cervelló ha estat molt important per la història del poble i del temple. És per això que per una proposta de promoció i difusió del patrimoni seria interessant valorar i aprofundir aquest personatge històric.

En aquest sentit es poden donar diversos escenaris que permetin revitalitzar aquesta figura tan important: una opció són les visites teatralitzades, que poden ser una bona manera de presentar els béns del temple i la seva història. Ja s'han realitzat algunes iniciatives al respecte.

10.2.2. Explicació de les capelles i espais diversos

Una acció significativa seria la col·locació a l'interior del temple de cartells explicatius que, des d'una vessant històrica i catequètica, expliquin al visitant el lloc que visita. Aquesta cartells poden anar acompanyats d'una pregària.

10.2.3. Fulletó de promoció turística

De cara al coneixement de la història del temple, és interessant la realització d'un fulletó explicatiu on s'exposi breument la història del temple als visitants.

10.2.4. Obra literària divulgativa

Una bona iniciativa és la realització d'un conte infantil en què un colom i l'estàtua de Sant Vicenç dialoguen sobre el poble i l'església.

10.2.5. Possible espai museïtzat

Moltes obres d'art mobles de les diferents parròquies, resten amagades al públic i poden ser promocionades de manera que la seva promoció sigui també una font d'ingressos parroquials. És molt interessant pensar un espai d'exposició permanent que pot ser una bona manera de divulgar culturalment el temple i el seu contingut (a més de suposar un benefici econòmic).

Annex I

10.1. Rectorologi parroquial

Malgrat els molts buits històrics podem fer una llista força extensa dels rectors que ha tingut aquesta parròquia:

RECTOROLOGI conegut de Sant Vicenç dels Horts

	Anys	Nom del rector
1	1246	Ramon
2	1290	Bernat de Esteve
3	1303	Pere Mestre
4	1313	Dr. Pere Mayor
5	1317	Jaume Ganobart
6	1318	Jaume Mager
7	1324-1326	Pere Mestre
8	1327	Pere Mogrens
9	1327-1344	Galceran de Oms i Grau de Orri (de 1327-1335)
10	1344-1348	Pere de Fontanella
11	1349	Pere de Cabanes
12	1350	Pere de Olibans
13	1362	Galceran de Barcelona
14	1364	Pere de Tasó i Jaume Gombau (vicari)
15	1384	Pere Rossell i Jaume Oller (vicari)
16	1388-1390	Antoni Mercer
17	1393	Francisco Bertomeu
18	1401	Joan Valls
19	1413	Jaume Oller
20	1420	Antonio Portella
21	1422	Guillem Alemany
22	1422	Gabriel Soplana Dacha de Vilamajor i Vicenç Rossell (vicari)

RECTOROLOGI conegut de Sant Vicenç dels Horts

	Anys	Nom del rector
23	1425	Bernabé de Alda
24	1438	Pere Bellver
25	1439	Francisco de Puig, de Sant Climent
26	1442-1462	Joan Valls
27	1483-1491	Pere Noguera de Bonamich
28	1494	Joan Pujol (al cens de 1497 consta com Johan Guiol, rector)
29	1506	Bartomeu Moles
30	1517	Salvador Valldepera
31	1518	Bartomeu Moles
32	1532	Pere Soterias i Guillem Rossell (vicari)
33	1540	Pere Pellicer
34	1541	Vicenç Rossell, Pere Joan Aynós i Francesc Sabater (vicaris)
35	1545	Dr. Carles de Cardona, abat de Santa Maria de l'Estany (de 1542-1589)
36	1553	Joan Gasol
37	1565	Montserrat Conila i Jaume Trias (vicari)
38	1570	Miquel Vidal
39	1592	Salvador Valldeperes
40	1593	Bernat Costa
41	1597	Jeroni Bosch i Simó Lluch (vicari)
42	1618	Miquel Llaudes
43	1622	Sebastià Curtoy
44	1628	Josep Talaví
45	1634	Josep Serra
46	1636	Jeroni Torres i Cristòfor Bohera
47	1642	Jaume Galí
48	1644	Vicenç Jornet

RECTOROLOGI conegut de Sant Vicenç dels Horts

	Anys	Nom del rector
49	1654	Miquel Rossel
50	1700	Fèlix Subirà i Jeroni Trueta
51	1712	Dr. Carles Granet
52	1746	Dr. Ignasi Roig Colomer
53	1760	Felip de Salas Carreras
54	1777	Ignasi Roig i Josep Comas (vicari)
55	1780	Josep Costa Moxeras i Josep Cases (coadjutor)
56	1806	Isidor Clavell
57	1835	Miquel Ràfols Sallent
58	1851	Joan Albareda i Salvador Carreras
59	1857	Pere Joan Miàs, Josep Amich i Ramon Llumà (vicaris)
60	1873	Jaume Llopart
61	1876	Miquel Barba i Joan Serra
62	1877	Josep Masmitjà Mosterós i Joaquim Nadal i Josep Vidal (vicaris)
63	1895	Rosend Sàbat (rector) Eudald Sala, Lluís Vendrell, Alexandre Gallemí, Pere Brugué, Eliseu Cots, Àngel Bros i Moisès Aluges (vicaris)
64	1927	Mn. Josep Duran (ecònom) Josep Esteve, Manuel Torrents, Joan Ferrando, Josep Cucurull, Juli Nájera i Manuel Gaset (vicaris)
65	1939	Josep Cucurull i Francesc Pons (provisionalment)
66	1939	Joan Tous Farell i Francesc Esteve (vicari)
67	1948	Jaume Casas Casas
68	1978	Mateu Santacana Capella (rector) Frederic Esteve Cañameras (vicari)
69	2015	Anton Roca Roig

Annex II

10.2. El llibre vermell de l'antic arxiu parroquial⁹²

El senyor Joan Costa Ubach, a finals de l'any 1997, va fer aquest escrit per a la full de la parròquia "Vida Parroquial". Costa Ubach era de les poques persones vives que havien tingut una estreta relació amb Mn. Josep Duran (ecònom de Sant Vicenç de 1927 a 1936) i és una font oral molt interessant per a conèixer fragments de la història anterior al saqueig de l'arxiu fruit de la Guerra Civil.

"Del llibre descriptiu de la construcció del temple.

Al començament del curs 1935-1936, Mn. Josep Duran comprà una petita impremta per a ús parroquial. En el mes de febrer de 1936 va adquirir una Minerva manual i venturera. Jo vaig ésser el caixista fins al 19 de juliol de 1936. Els dissabtes pel matí imprimíem el Moviment Parroquial. Aquest fou el motiu d'anar quasi a diari a la rectoria.

Cert dia del mes de maig, i en un dubte en la composició, vaig baixar al despatx per solucionar-ho. En aquell moment Mn. Duran i el senyor vicari, Mn. Juli Nájera, estaven en una taula, entrant a la dreta amb varis llibres de l'arxiu. Fou aleshores quan Mn. Duran m'oferí fer l'arbre genealògic de la meva família. No li vaig donar la importància que tenia i tota la meva vida me n'he penedit.

Estava encuriós mirant l'arxiu ple de llibres de cuir clar, igual que els dels protocols notarials. Entre ells n'hi havia un de cobertes vermelles, tirant a marró fosc. Mn. Duran me'l donà perquè el llegís, dient-me a la vegada que els fragments apareguts a la Festa Santificada eren extrets d'aquest llibre.

El llibre no era altre que la descripció de com es va construir el temple actual. Aquest volum tenia entre tres i quatre centímetres de gruix, d'un tamany un xic més gran que un foli i amb totes les pàgines numerades successivament d'un negre intens.

El primer full restava en blanc. En la tercera pàgina, el Sr. Rector escrivia, amb una lletra relativament gruixuda, la presentació, amb l'esperit de que quedés constància de l'obra que s'emprenia. Al mateix temps, donava el seu consentiment al Sr. Vicari perquè el portés a terme, redactant-lo i escrivint-lo. L'escriptura que va fer era la clàssica lletra de 1700: molt clara, fina i neta.

En el seu començament anomena que unes hores més tard de les vespres del dia de sant Miquel, un feligrès s'adonà que cremava el temple. L'incendi s'atribuí a un ciri mal apagat.

---

⁹² Escrit extret del Full Parroquial "Vida Parroquial" de la Parròquia de Sant Vicenç del 19 d'octubre de 1997

Per la tranquil·litat de consciència, el sr. Rector va anar a demanar al sr. Bisbe la dispensa de l'obligació dominical que impedia el treball els diumenges i festes de guardar. Li fou concedit, i així en molts dies de festa es feia la renglereta des del riu fins a peu d'obra, portant els rocs i pedres com també la sorra. Aquesta renglereta tingué una interrupció al collir-se els préssecs "benvinguts". Aquesta classe de préssecs es cultivà ininterrompudament fins a la meitat d'aquest segle.

Al tenir que decidir la grandària del temple, el sr. Rector amb la molt il·lustre Junta d'Obra, i acompanyats pel mestre d'obres constructor, es personaren al temple de Sant Boi i prengueren les mides pel seu interior. Aquestes les tinguérem a Sant Vicenç per l'exterior, donant per resultat que l'església de Sant Vicenç cap dins de la de Sant Boi. Per aquells temps es construï el temple del petit poble de Cornellà repetint-se l'operació de prendre mides en l'interior de l'església de Sant Vicenç.

El relat no omplia tot el llibre, acabava poc més de la meitat. De no haver-se cremat en l'incendi de la rectoria, narrant la posada al dia del campanar, la reconstrucció de la teulada i l'empedrat de la façana. Tinc la impressió que no fou transcrit en la seva totalitat. Això és tot.

Joan Costa Ubach"

10.3. Història de la crema i construcció del nou temple de Sant Vicenç

Aquest relat és una còpia literal d'una relació de l'arxiu parroquial escrita en primera mà pel Dr. Carles Granet, rector de la parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts durant el primer quart del segle XVIII, que durant la dècada de 1920 es trobava encara a l'arxiu parroquial i que va ser destruït l'any 1936.

Setmanari “La Festa Santificada”

Notes interessants de la Parròquia⁹³

Història de la crema i renovació de la present Església

*pel Dr. Carles Granet,
rector de la parròquia de Sant Vicenç màrtir
Sant Vicenç dels Horts⁹⁴
- Any 1725 -*

Destrucció del temple antic

Després de la fatal desgràcia, d'haver-se cremat la Iglesia Parroquial de Sant Vicenç dels Horts, Bisbat de Barcelona, la qual succeí el dia 28 de setembre de 1717, que fou la vigília de Sant Miquel Arcàngel. Dit dia, entre les sis i set de la nit, es cantaren Completes com s'acostuma a fer tots els anys. Cada administració tenia encesos els ciris en el seu propi Altar. Acabades Completes es digué el Rosari a Maria Santíssima; dit el Rosari, que ja serien les 7 hores es retiraren la gent i es tancà l'església.

Passades cosa de dues hores s'esdevingué que algú va passar prop de l'església, i veu per una espitllera que hi havia darrera de l'Altar Major (que servia de sagristia), que per dita espitllera eixien⁹⁵ grans flames de foc.

Llavors es donaren grans veus i crits de que hi havia foc a l'església, es va acudir allí de repent, obriren la porta i a l'entrar diferents persones, ja van veure encès l'Altar Major,

---

⁹³ Durant els anys 1927 i 1928, al setmanari catòlic “La Festa Santificada”, editat pels claretians, a la darrera pàgina que està editada per la Parròquia de Sant Vicenç, hi apareix per fascicles, aquesta relació, que s'ha copiat com una font secundària de l'original escrita durant la dècada de 1720.

⁹⁴ Per entendre millor el text, s'han adaptat algunes expressions i paraules al català actual. Els títols dels capítols són únicament per organitzar millor la lectura del text, no hi són a l'original.

⁹⁵ Sortien.

i que les grans flamarades discorrien per tota l'església, i amb un instant quedà tota encesa sense que es pogués donar providència alguna per apagar-lo.

Tot i que tot el Poble amb gran prestesa assistiren allí, el foc va durar tota la nit.

Es van cremar totes les robes de l'Església, tots els retaules, o altars, tota la plata (que la major part, amb la gran violència del foc, es va fondre), solament quedaren els calzes i els globus que encara per poder servir s'hagueren de portar a l'argenter, i que no quedà altra cosa sencera sinó un Sant Crist que estava a la porta de l'església, prop la Pica de l'Aigua Beneïda, el qual, avui, està col·locat en la Sagristia Nova de la Nova església.

Inventari de l'església antiga

En quant a la nota de les robes, banderes, ganfarons, plata, i demés coses mobles que hi havia en la dita església parroquial la continuaré aquí extreta de l'inventari que d'aquestes coses prengué l'Il·lustríssim i Reverendíssim senyor Don Diego de Astorga i Caspedes⁹⁶, bisbe de Barcelona en la general visita que féu en dita parròquia i església el dia 6 de febrer de 1717, estant vacant la rectoria de la present parròquia.

Primer la plata: tres calzes: dos de daurats i un sense daurar amb les patenes. Una custòdia de plata. Una creu de plata daurada. Una vera creu de plata daurada. Un Sant Vicens de plata. Una bacina de plata. Un salpasser de plata. Dos encensers de plata, amb barquilla i cullera de plata. Dos candelers de plata. Una palmatòria i espabiladores de plata. Un reliquiari petit de Sant Isidro també de plata. Una corona de Sant Crist de Plata. Dos bordons de plata. Dues canadelles amb una servilleta de plata. Tres ampolles dels sants Olis i dues crismeres de plata. Una petxina de per batejar, dos globus, un de gran i un altre de petit per la reserva del Santíssim Sagrament.

Primeres mesures

En l'endemà, dia de Sant Miquel, s'envià de l'església sufragània de Santa Eulàlia de Pallejà⁹⁷, tot lo necessari per parar un altar i dir Missa. Com en efecte es va parar l'altar en el Cementiri de dita parròquia, on solament es digué una Missa.

El dia 30 es digué Missa a un aposento de la rectoria que està a la sala de mà dreta. Allí, acabada la Missa, es va deixar sagramentat el Santíssim Sagrament.

---

⁹⁶ Don Diego de Astorga i Céspedes (1665-1734) va ser un religiós espanyol nascut a Gibraltar, nomenat bisbe de Barcelona (1716-1720) per Felip V, just després de la caiguda de la ciutat en la Guerra de Successió, va ser també Inquisidor General d'Espanya i Arquebisbe de Toledo (1720-1734).

⁹⁷ L'església de Pallejà, en aquell moment, era depenent –sufragània- de la parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts.

En dit aposento se celebrà la Missa fins al dia 6 de novembre de dit any d'aquesta forma: els dies de feina es deia Missa en dit aposento, i els dies de festa es parava un altar al balcó de la sala i el poble oïa la Missa de baix al barri tots els que no podien estar a dalt a la sala i aposento.

Entre tant es va donar providència en compondre la capella del Roser⁹⁸ que era la part més segura que havia restat en l'església, separada la part per on es comunicava amb l'església, i es va obrir una porta per fora perquè el poble des dels camps pogués oir Missa, ja que en aquella capella a penes hi podien estar cinquanta persones. Es van posar portes en dita capella component-la amb la major brevetat que es pogué.

La decisió a prendre

El dia 6 de novembre de dia any 1717 a les 7 hores del matí es va portar lo Santíssim Sagrament des de l'aposeno de la rectoria a dita capella⁹⁹ a on acudí tot lo poble per acompanyar el Rei de la Glòria.

Posades les coses amb aquesta forma, després es va discórrer la manera i forma de reparar la dita església; en això hi hagué diversos parers: uns eren del parer de reparar la vella església; altres, que solament es cobrís lo que havia quedat de dita església; altres foren del parer de que se continués l'església nova que 26 anys abans havia estat començada i s'havia deixat¹⁰⁰: entre tanta varietat de parers passà cosa de mig any.

Per últim, trobant-se en dit temps habitant en dita parròquia lo Il·lustre Senyor Baró¹⁰¹ amb tota la família, enfocà la matèria que s'emprengué el fet de continuar l'església nova; i proposà aquesta matèria, i la major part de les persones més principals del dit poble van estar d'acord en què se fes l'església en aquest rumb.

Per lo qual s'ajuntà un consell general de tots els parroquians per a que es prenguéss una resolució sobre la matèria tan greu i de tanta importància al servei de Déu i honra de tot el poble. Ajuntat que fou lo dit Consell lo dia 28 de febrer de 1718 on assistiren

---

⁹⁸ La Capella del Roser de l'antiga església va ser l'única que va resistir a l'incendi de 1717, és per aquesta raó que mentre van durar disquisicions sobre el futur del temple, i les primeres tasques de construcció del temple nou fins la inauguració de la capella del Santíssim el 1722, va ser usada com a únic espai de culte.

⁹⁹ La Capella del Roser.

¹⁰⁰ A finals del segle XVII ja hi ha una proposta de construcció d'una nova església a Sant Vicenç. Aquest projecte però, quedà truncat per la misèria del moment i el clima d'inestabilitat i violència fruit de la Guerra de Successió.

¹⁰¹ El baró del moment, que apareix en diverses ocasions en aquestes notes històriques és Ramon Fèlix d'Iborra (o Ivorra) i de Vilallonga, baró de Cervelló i de Bellera, i Senyor de la vila de Sant Vicenç dels Horts.

també lo dit Il·lustre Senyor Baró i el reverent rector¹⁰² de dita església parroquial amb el clergat de dita vila, es proposà dita matèria per lo dit Senyor Baró i Rector.

Cadascú digué el seu sentir, però per últim, es resolgué "*nemine discrepante*¹⁰³" que es continués amb l'església nova, de la millor manera i forma més convenient, demostrant tant rics com pobres, amb molta alegria, el gran ànim i la set de construir tan santa obra.

Els recursos per una nova església

Per lo que des de llavors es resolgué de fer dues fornades de calç de manera que lo dia 6 de març de 1718, que fou el primer diumenge de Quaresma, es començà a tragar la pedra al forn que Joan Rabassa té en el Mas Rabassa i fer llenya, i en tres dies, es traginà tota la pedra necessària, i es féu i traginà tota la llenya al dit forn a on assistí en persona el Senyor Baró, ajudant com els altres particulars del poble a fer llenya i tragar pedra seguint al seu exemple el rector de dita parròquia, vicari i altre clergat amb tota la gent de plaça.

Es posà foc al forn el dimarts de passió¹⁰⁴ i el dissabte de rams es tancà aquesta fornada que es va coure a compte de les cases del Serral. Després es posà mà en fer una altra fornada en el forn de la vila. Es traginà la pedra de la mateixa forma amb l'assistència de tots els particulars de dita parròquia, la llenya de la qual es féu en la seva major part del bosc que el Senyor Baró té a la muntanya de Sant Antoni.

Quan tota la pedra i llenya foren traginades¹⁰⁵, després es posà foc al forn el dia 2 de maig de 1718, a les 6 hores de la tarda. Després d'haver beneït lo dit forn lo Rv. rector

---

¹⁰² El rector de la parròquia és el mateix autor d'aquest escrit, el Dr. Carles Granet.

¹⁰³ Sense discrepàncies o sense que ningú discrepés.

¹⁰⁴ La Setmana de Passió és la setmana prèvia a la Setmana Santa.

¹⁰⁵ Els forns de calç o forns de pedra eren uns forns que es construïen per obtenir calç viva (òxid de calci) utilitzant pedra calcària, que era el material emprat en la construcció d'edificis.

El procés de producció d'una fornada podia durar entre un mes, i mes i mig de feina. Primer de tot, per fabricar la calç es necessitava combustible, que s'obtenia desembrossant el bosc, ja que s'iniciava una combustió del forn i aquest assolía temperatures entre 800 i 1000 °C. El següent pas era la feina d'arrencar la pedra calcària amb pics i malls. Després es transportava la pedra fins al lloc on era situat el forn, aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi la llenya. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuita.

Durant el procés de cocció que podia durar, sense interrupció, 10 o 15 dies, la fornada de pedra s'havia transformat en calç viva. Les pedres estaven cuites i es convertien en calç quan adquirien un color blanquinós i a més, quan desapareixien les juntes entre les pedres. La millor estació per fabricar la calç és a l'estiu perquè la humitat no anava bé per fer una fornada.

La utilitat de la calç era en la construcció per a fer les parets (per a unir les pedres), barrejada amb aigua i argila o arena s'utilitzava per a arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. També servia a

de dita església hi posà el foc la Il·lustre Senyor Doña Gertrudis Copons, germana de l'Il·lustre Senyor Marquès de Moià¹⁰⁶. Anà tant bé dita fornada que amb set dies es van coure més de dos mil quintars¹⁰⁷ de calç, cosa inusitada.

Cuites que foren dites fornades, que entre les dues van ser entorn de tres mil quintars de calç, després, es disposaren tres grans basses per amarrar dita calç. Primer la del forn Rabassa, i amarrada aquesta, la del forn de la Vila per amarrar-la durant l'hivern, ja que el temps estava ja molt avançat, i la gent molt ocupada en segar i les feines precises de cadascú.

En dit temps es tractà d'imposar un trentè¹⁰⁸ sobre els fruits del terme i dels terratinents, en altres termes, lo que es resolgué en un altre consell general de Parròquia, amb la llicència de l'Il·lustre Senyor Baró per la imposició de dit trentè el qual donà gustosíssim amb la condició que s'apliqués per la fàbrica de l'església i no altrament.

Es va arrendà dit trentè a l'Encant públic per tres anys. I per dit termini oferiren donar 830 lliures¹⁰⁹. Que ve a resultar a favor de l'església 278 lliures cada any, començant dit trentè en dit any 1718. Lliurat que fou dit trentè, després es va tractar d'avisar Mestres de cases per a que acudissin a la plaça de dita vila per lo dia 25 de juliol de 1718, si volien encarregar-se de la fàbrica de dita església. Es va formar dita taula i per últim es va lliurar dita fàbrica per preu de 1405 lliures amb l'obligació de fer la vida als Mestres i donar-los tot lo necessari per dita fàbrica més no la ferramenta de que ells deuen cuidar.

Després d'haver ajustat dita fàbrica, el Mestre d'obres digué que abans de poder treballar era necessari derruir l'església vella i fer l'escura de tota la ruïna, cosa

---

impermeabilitzar les cisternes i els safarejos així com per a desinfectar i també tenia un ús agrícola per a ensulfatar les plantes contra les plagues.

¹⁰⁶ El marquès era Ramon Dalmau de Copons i Grimau, primer marquès de Moià de la Torre (1702-1723), no se sap quina relació tenia el marquesat de Moià amb Sant Vicenç, ni perquè la germana del marquès va presidir les festes de l'inici de les obres de la nova església. No hi ha dubte però, de la relació de parentesc familiar entre la família del baró de Cervelló i la família Copons, ja que anys més tard, amb l'erecció del marquesat de la manresana, el primer marquès és Ramon Ignasi de Copons i d'Iborra, baró de Cervelló i Senyor de Sant Vicenç dels Horts.

¹⁰⁷ Un quintar és una unitat de mesura que equival a uns 41'5 quilograms. Per tant, en aquella primera fornada de tres mil quintars es van disposar entorn de 125 tones de calç.

¹⁰⁸ Aquest anomenat "trentè" ve a ser un delme o impost que fa l'autoritat, en aquest cas el Senyor de la Vila —el Baró de Cervelló— per a la causa de la construcció del nou temple. Cada any s'aporta una quantitat econòmica dels beneficis, en aquest cas potser un trenta per cent, de les terres per dita empresa.

¹⁰⁹ Una lliura o lliura barcelonina era una unitat monetària encunyada a Barcelona i usada durant l'Edat Mitjana i Moderna. Al voltant del segle XVIII, la lliura barcelonina també era anomenada "lliura catalana" i era equivalent 10 rals, 20 sous, 240 diners i 0'375 pessetes.

dificultosíssima, per ésser les parets velles molt dobles i la volta de l'església vella de tan gran gruix que passava de cinc pams. Els Mestres ens demanaven 200 lliures per escurar-la a tot arreu però com que el Comú de l'església es trobava sense diner, era impracticable dit ajustament.

Per últim, els parroquians, desitjosos de que es posés en obra tan santa reparació, emprengueren de claredat espatllar dita església i escurar la planta de tal manera que el dia 10 de setembre de 1718 ja estigué el terreny net i capes per a que el Mestre pogués plantejar la nova església. Tanta fou la assistència del poble que van trigar dos mesos, no més, treballant fent dita escombrada per les matinades i les tardes de les festes.

Es comença la construcció de la nova església

El Dia 10 de setembre de 1718, després d'haver cantat un ofici al gloriós Patró i Màrtir Sant Vicenç a on assistiren molta part dels parroquians en el qual es demanà la intercessió de dit patró nostre davant Déu Nostre Senyor per a què ens donés un bon principi en tant Santa empresa i ens deixés veure acabada aquesta seva santa església. Quan fou dit l'ofici, es començà a treballar al fonament de la pilastra de la sagristia.

La forma i expedient es prengué per suportar els gastos necessaris per la continuació de dita obra són: primerament es deu suposar, que el dia que començaren a treballar els Mestres, que fou lo dia 10 de setembre de 1718, el comú de dita església es trobava sense diner, de forma que jo, lo Dr. Carles Granés Rector, vaig donar al Mestre de cases 44 lliures per a pagar la primera mesada als fadrins, suposant que el Comú de dita església, amb tanta misèria, no podria pagar-ho.

Es resolgué continuar dita fàbrica procurant, per tots els caps, estalviar gastos de diner, per lo que es féu un tall lliure i voluntari de jornals¹¹⁰ de manobre per dita església. Això ho facilità el gran cuidado que l'Il·lustre Senyor Baró, associat dels regidors de dita vila, anà d'una a una en totes les cases del terme demanant a cadascuna quants jornals volien donar cada més a l'obra de l'església, en la qual empresa cadascú s'oferí de bona gana, prometent aquells jornals segons les possibilitats de cada casa (i molt més del que podien), de manera que fet el número dels jornals oferts i tret el còmput, es van trobar d'haver-hi prous jornals per donar recapta als tres paletes contínuament.

Després de tenir ajustats tots els manobres es tractà de fer la vida als tres paletes del Mestre de cases, per la qual cosa s'oferí l'Il·lustre Senyor Baró fer la vida a un paleta; lo Rv. Senyor Rector de dita parròquia de l'altre i al tercer s'obligaren els dos apotecaris, dos cirurgians, el senyor Mestre de Miñons i el Dr. en Medicina Joseph Rosell, obligant-se els sis a tenir-lo a casa tants dies cadascú. Disposades les coses amb aquestes

---

¹¹⁰ Una jornada de treball.

formes es va escollir quatre persones del poble per cuidar de fer l'arreglament dels manobres i per avisar-los dels dies que haurien d'anar a fer el jornal a l'església donant-los el diumenge un butlletí assenyalant el dia que hi havia d'anar.

Es continua dita fàbrica amb tal devoció i cuidado, que tenia bocabadats i atordits tots els pobles veïns veient, que en un temps tan miserable i de tants treballs, es fabricués un temple tan magnífic, i de gran cost, no tenint l'església altres entrades que allò resultant de l'arrendament del trentè i cent lliures amb diners que oferí cadascú a l'any, més allò que donà el rector de dita parròquia. Per lo demás gasto, que no era poc, es guanyava amb el treball del poble, de manera que la calç es feia tota sense costar ni un diner a l'església i l'arena es traginava pel poble els dies de festa.

La pedra de la pedrera es portava¹¹¹ a l'església a coll de persones cuidant també lo Rv. Vicari que tots los dies de festa abans de l'exhortació matinal a tots els parroquians, homes i dones, xics i grans, fessin un parell de camins a la pedrera de manera que el dia de festa es traginava pedra per tota la setmana. Aquesta acció de tragar pedra, era una de les funcions més devotes que es puguin ponderar, ja que allí hi anaven tots sense distinció de persones, fins criatures de dos anys que encara mamaven: solament que poguessin caminar, anaven també a la pedrera i aportaven una pedra que no fos sinó com un puny, imitant l'exemple que els donaven els demás que aportaven pedra.

Primera part acabada: el Santíssim

Continuant-se l'obra amb tan cuidado, es resolgué cobrir la Capella del Santíssim Sagrament, la Sagristia Major i dues Capelles de la nova església per dues raons: una per lo necessari que era haver de derruir la Capella del Roser¹¹² (que en lo interviu servia d'església¹¹³) i l'altra raó era per considerar-se que usar la nova capella, s'estaria amb una major decència i comoditat en dita Capella del Sagrament.

Així aprovada dita resolució es posà després en execució, de manera que lo dia 19 de març de 1720, dia del gloriós Sant Joseph, estigué dita capella acabada a tot punt, i lo dia 18 de dit mes, vigília de Sant Joseph, se feu la benedicció de dita Capella, lo qual, amb la llicència del Sr. Bisbe, feu lo Rv. Rector de dita església, amb l'assistència de tot el poble.

En lo endemà, dia de Sant Joseph, se aportà lo Sagrament en dita Capella i fou a les 11 hores del matí abans de dir lo Offici major, el qual es digué en dita capella tenint tot lo Offici patent, lo Santíssim Sagrament. És imponderable la alegria de tota aquesta

---

¹¹¹ Segons J. Costa Ubach, la pedrera des d'on s'extreia la pedra es trobava a l'actual passatge Raval del Centre (Cf. Full Parroquial Sant Vicenç dels Horts, n.1011).

¹¹² La Capella del Roser era l'única capella que havia quedat dempeus després de l'incendi de l'església antiga.

¹¹³ Significa que en aquell moment servia de temple per a les celebracions.

parròquia en aquest dia, començaven ja a experimentar el logro de les fatigues i treballs empleats en la fàbrica de l'església que tan miraculosament s'està fabricant. Per això, tots els devots parroquians, en aquell dia, acudiren a donar gràcies a l'Altíssim Déu de la Majestat, per lo que havent convidat el rector de dita parròquia alguns confessors per ajudar-lo, fou tan el nombre d'ells qui es confessaren, que en dit dia combregaren 340 persones sense comptar molts d'altres menors d'edat que no combregaren. D'aquesta manera van procurar renovar el temple espiritual de l'Altíssim que són nostres ànimes en el dia que s'oferia el temple material i visible, que era la casa que havien edificat al nostre Déu.

Continuació de l'església gran

Col·locat que fou el Santíssim Sagrament en aquesta nova i sumptuosa capella, discorria molts de que es pararia la fàbrica de l'església gran, pensant que s'acontentarien d'haver millorat ja d'església, per estar amb major decència i comoditat que no abans; com també per haver-se augmentat en excés els treballs en la província¹¹⁴, i segurament per haver-se absentat d'aquesta vila l'il·lustre Senyor Baró amb tota la família. Però no obstant de tots aquests inconvenients i embarassos que podien impedir el fet de continuar dita fàbrica, fou tal la devoció de tota la Parròquia, que resolgueren continuar amb major conato, com en efecte s'experimentà ja que amb brevetat es van muntar les paret principals de l'església. En aquest moment, havíem ja gastat dues fornades de calç, que sumaven 3 mil quintars, i passada la Pasqua es tractà per fer una altra fornada de 2 mil quintars com en efecte s'executà, de manera que el dia 3 de maig de 1720 es posà foc al forn.

I fou tan encertada que amb prou feines hi quedaren sis quintars de pedra en aquesta fornada. Es va demanar a Pau Salabert, Josep Ros, Joan Mallol i Andreu Cammany i no menys el Rv. Jaume Jaques Vicari, ja que amb el cuidado i la seva diligència es van fer els fogots en el bosc de Sant Antoni, i al bosc de Maria Costa a la font del Saltado, cuidant dit Jaques Pres. De fer-los també, baixar a carregador, fent capta pel poble d'alguns jornals de Caritat, i arplegant alguna cosa per donar menjar a la pobra gent, que de devoció anaven allí a treballar.

És digne de notar que quan es va coure la dita fornada, Joan Mallol, que cuidava del forn, digué al dit Rv. Jaume Jaques, que li faltava llenya per dos dies, i no havent-hi temps per fer els fogots, perquè eren verds. Per això, dit Jaques va acudir a Andreu Cammany, que tenia carreta, i havent posat els bous a la carreta, rodaren la vila fent capta de llenya, cuscalls i tions, però com que la devoció del poble era tan gran, i major encara el desig de veure acabada l'església, amb gran llibertat anaren donant llenya de

---

¹¹⁴ En aquest punt es refereix a les càrregues econòmiques que imposava el nou rei Felip V en impostos i serveis de tot tipus just després de la derrota en la Guerra de Successió espanyola.

les seves cases, fins hi tot el Nunci¹¹⁵ de dita vila ell sol va donà una carretada, de tal manera es va socórrer aquesta falta que encara va sobrar llenya.

Aquesta fornada es va haver d'amarar després ja que s'havia acabat la calç que teníem a les basses. Fou immens el treball i ofec que ens trobàrem en aquell moment que, com el temps era molt avançat, la gent estava ocupada en aportar la fruita a vendre a Barcelona i per això, no sabíem com poder treure la calç del forn i aportar-la a les basses per amaran-la, per la qual cosa es van guarnir dues carretes i, amb cordes, els naturals del poble, tiraren les carretes per no tenir bestiar per tirar-les, i amb aquesta pena, amb cinc viatges es tragué de dit forn tota la calç, i justament s'amarà la calç aportant la major part de l'aigua amb portadores i de dos pous que estaven guarnits.

Amarada¹¹⁶ que fou dita calç es tornà a continuar els treballs a les parets principals de l'església amb majors dificultats ja que el poble es trobava tan oprimat a causa de les exorbitants contribucions, que contínuament se'ls estava demanant per servei del Rei: de manera que molta part del poble desmaiava de poder continuar el treball de l'església, per lo que ens faltaven ja molts manobres dels jornals que havien promès, dient que era precís deixar el servei de Déu (o treball de l'església) per poder complir el servei del Rei i pagar lo molt de contínuament se'ls estava demanat... (això era el que deien els que no eren molt devots); però al mateix temps i amb els mateixos treballs, s'alentava la major part del poble continuant en complir tot el que havien promès, i amb major cura i devoció, de manera que diferents vegades, faltant les carretes dels bous per aportar sorra o arena, es guarnia una carreta, i els mateixos naturals, aquells més devots i desitjosos de que aquesta santa obra es pogués veure acabada per major glòria de Déu, es posaven a tirar de la carreta de diferents torrents i paratges, aportant sorra a l'església, no acontentant-se de gastar dels propis béns, sinó també fer l'ofici de bèsties irracionals, abandonant les seves persones, per fer el servei a Déu Nostre Senyor, acció tant santa i devota que causava admiració, veure l'alegria amb la que els tals passaven pels carrers tirant la carreta. Vàries vegades jo mateix em vaig afegir per ajudar-los a tirar, fent-me així participant de la gran remuneració, espero, que ens ha de dar el Rei de la Glòria, d'una obra tan perfecta i caritativa, feta en un temps tant estèril i miserable. També es posaven a tirar de dita carreta, quasi sempre, Joan Reverter (batlle de la present vila), i a imitació seva el Rv. Dr. Josep Rossell, el Rv. Felip Parellada, els regidors de dita vila i altres persones de distinció, a qui seguien amb gran devoció rics i pobres.

La façana

En l'estiu de dit any 1720 s'acabaren de cobrir els fonaments de la façana davantera de l'església i de les dues capelles per banda a l'entrar de dita església, després de ser

---

¹¹⁵ Potser es refereix al batlle.

¹¹⁶ Les notes de a partir d'aquest moment, corresponen a l'any 1928 de la revista "La Festa Santificada".

fets, es donà providència de paredar-los (cosa que fou molt costosa per ésser tant fondos que passaven de divuit pams de fondo i fou precís per trobar el terreny fals en moltes parts). Després de ser acabats tots els fonaments es va tractar de fer la portalada major de l'església, i com que estava decidit de ser de pedra de Montjuich, era precís comprar allí la pedra i fer-la portar (fet que havia de costar molts diners, i com que l'església es trobava sense diner algun, ens donava molt per discórrer com es podria vèncer aquesta dificultat prou treballosa). Per altra banda pensaven que per lo dit portal de la pedra negra de la qual eren els sords i vases de les pilastres de la Nau de l'església, la qual pedra es feu de la pedrera que es al cap de la vila; però com d'aquestes pedres negres o blaves a penes se'n treien algunes, temíem que no tindríem prou pedra per acabar-la, i que començant ho haguéssim de deixar a mig fer. Per últim, estan en aquesta dificultat, es determinaren de fer el porta d'aquesta pedra, però cosa portentosa que no obstant que sols es descobria de dita pedra negra en dita pedrera, després es començà a treballar en dita pedrera per dit portal, es descobrí tanta pedra i tan bona que amb molta facilitat s'arrencaren totes les pedres necessàries per formar el portal que ens deixà bocabadats (cosa que es pot atribuir al miracle del Gloriós Sant Vicens, patró nostre) perquè després que tinguérem bastant pedra pel portal, es va tornar al pedrer dita pedra negra (que a penes sen veuen) i amb molta dificultat se'n trobarien. Tot plegat és un clar testimoni que Déu Nostre Senyor ens facilita els mitjans per a que no s'hagi de parar aquesta seva Santa Casa i Temple. Al mateix temps que s'obriren aquests fonaments de la davantera de l'església, s'hagué d'espatllar la Capella que era del Roser, la qual havia servit d'església fins que es posà el Sagrament a la capella nova.

Fou immens el treball que tinguérem en aquella ocasió per trobar-nos enmig de l'estiu, en què tot el poble estava ocupat en recollir els fruits, i ens trobàvem tan ofegats per espatllar¹¹⁷ dita capella com per treure la runa, que no sabíem on girar-nos entre la runa de dita capella que era molt gran, com també amb les grans piles de terra que s'anaven traient dels fonaments, per lo que els dies de festes abans de la missa matinal i major, es formaven diferents fileres d'homes i dones, i amb cabassos, de mà en mà, es portaven al camp d'en Favet aguantant amb gran pensa la pobra gent los grans calors i la pols que era imponderable.

S'ha d'agrair al Rv. Jaume Jaques, vicari, que amb la seva bona manera, alentava a tothom a persistir allí, aportant-los alguns porrons de vi per a poder aguantar el treball, que molts dies de festa eren dotze hores quan es començava la missa major, per causa del treball, i per les tardes es continuava la mateixa tasca, fins que amb l'ajuda de Nostre Senyor, acabàrem de cobrir dits fonaments, i fer l'escusa de dita capella.

---

¹¹⁷ Derruir o tirar a terra.

Problemes que es van resolent mica en mica

Continuant-se amb aquesta bona forma la fàbrica de nostra santa església, veient que les parets estaven ja molt altes, i que no tots els manobres que de caritat venien a donar els jornals foren pràctics d'anar per les bastides, per això es discolregué un altre expedient, i es feu llogar cinc manobres, els quals anaven a menjar per torns en aquelles cases que donaven els jornals a l'església, fent el còmput de trenta jornals per cada manobre i les cases així com havien de venir a treballar a l'església, feien la vida al manobre i li pagaven el jornal.

Amb aquesta forma ajustaren cinc manobres contínuament que eren ajudats per quasi tots els del poble, excepte alguns menys devots, que s'excusaven dient que complirien ells els jornals (però això no era sinó excusar-se de fer el sant servei de Déu en aquesta santa obra, dels quals farem memòria al final d'aquesta relació perquè els que vindran en tinguin ple coneixement).

Disposades les coses en aquesta forma, que era pel mes de març de l'any 1722, considerant que els tres anys del Trentè, que els dit Comú de la present Vila s'havia imposat eren ja finits, es tractà e fer una nova imposició de dit Trentè per un altre trienni, el qual vingué bé als individus de dita vila, oferint-se gustosos a pagar pel termini d'uns altres tres anys dit Trentè per prosseguir aquesta Santa Fàbrica de l'església a Major Glòria de Déu.

Obtinguda la llicència de l'Il·lustre senyor Baró per fer dita imposició, la qual concedí sense dilació alguna i amb singular alegria, després es féu anar al més dient, i es lliurà per tres anys per preu de 695 lliures, que corresponia a 231 lliures cada any. D'aquestes, es donava al mestre d'obres 200 lliures cada any, i amb el que restava per poder gastar cada any eren solament 31 lliures. Però no obstant, no faltava la Providència de l'Altíssim, que com era cosa tan de grat del Nostre Déu i pel Culte Diví n'hi havia per tot, ja que no faltaren diners per pagar-se tot allò necessari sense haver-se d'enfadar amb ningú.

Després, al mateix temps, es tractà de buscar la fusta necessària per poder cobrir dita església, cosa que ens tenia a tots molt ofegats, ja que ens trobàvem amb falta de mitjans per poder-la comprar fora de la parròquia, com també veure que tots els voltants del terme de dita vila havien estat assolats per tallar fusta pel Rei (feia molts anys que no es veien tan miserables en fusta), però no obstant, havent fet reconèixer les terres d'uns i altres particulars de dita parròquia pels serradors de la present vila, em digueren a mi, el Dr. Carlos Granet, rector, que si uns i altres en volien donar, o bé pagant, es trobarien en dit terme tota la fusta necessària, cosa que em causà una gran alegria i consol, ja que deixarien aquests devots parroquians de socórrer la necessitat de l'església. Per la qual cosa, jo em vaig determinar a anar seguint de un a un, tots els qui tenien arbres a fer la petició per la fusta, o bé donant-me una porció de caritat.

Miquel Pascual de la Muntanya i Elena Pascual, llur mare m'oferien donar 22 arbres de que ne fins 32 quadrats de 30 pams. Joan Rabasa donà 12 arbres i d'aquests, ne fin 32 quadrats. Joan Sàbat donà 4 arbres i se feu 4 quadrats. Joan Reverter, batlle, donà 1 arbre, i se feu dos quadrats (no en tenia més). Joan Mallol donà dos arbres i se feu tres quadrats. Josep Ros donà dos arbres, Andreu Cammany donà dos quadrats. Pere Mallol donà dinou arbres per la qual cosa li pagà alguna cosa el comú. Bonaventura Parellada donà 32 arbres dels quals se li pagà alguna cosa, donant allò restant per amor de Déu. Miquel Sala donà sis bigues i algunes pots. Francisco Mallol de la Muntanya donà deu arbres i se li pagà alguna cosa. Vicens Salabert deixà tota la demés fusta que s'hagué de menester donada i una altra part que se li pagà ha entrat en dita fàbrica de l'església, jàsseres¹¹⁸ de 56 pams, sis jàsseres de 44 pams, 15 i a la capella del Sagrament sis jàsseres de 38 pams, i una a la sagristia major de 40 pams, que juntes fan 28 jàsseres, quadrats de 25 pams per les capelles 70, quadrats per les dues sagristies 33, quadrats per la encavallada de la nau de l'església 48, quadrats per la encavallada de la capella del Sagrament 12, que junt fan 163 quadrats. Bigues per la encavallada de l'església i cap clos 38, a l'encavallada de la capella del Sagrament 38, que juntes fan 136 bigues. Filetes per les tribunes i el cel ras¹¹⁹ del cor 38. Llates¹²⁰ 60 dotzenes. Cabirons¹²¹ 12 dotzenes. Bancades 35.

Després es féu una altra fornada de calç al dit forn de la vila, amb la mateixa forma que es van fer les altres fornades, traginant la llenya del bosc de Sant Antoni, del bosc de Casa Jaume Costa i d'altres particulars que en donaren de les seves terres, portant quasi tota la llenya a coll de persones (homes, dones i fins i tot, les pobres criatures anàven a buscar la dita llenya). En dita fornada es feren dos mil quintars de calç, tan ben encertada que es coneixia que era obra de Déu, guiada pel nostre patró Sant Vicens, després de ser cuita, s'amarà de la mateixa manera que les altres. S'acabà d'amarar dita fornada el 9 de juny de 1722.

Per dita fàbrica es feren sis fornades d'obra cuita: és a saber, dues fornades al forn de Josep Ros, al Mas Rossell, tres fornades al forn de Joan Coll, de la Riera, i una fornada al forn de Pere Aymerich. En ditas sis fornades es feren noranta-quatre mil maons. Tres

---

¹¹⁸ En construcció tradicional, és una biga molt grossa situada horitzontalment entre dues parets d'una construcció, travessant pel mig un espai sense columnes, i que suporta bigues més fines sobre les quals descansa un sostre.

¹¹⁹ Sostre fals

¹²⁰ Peça de fusta estreta i de poc gruix emprada amb d'altres per a aguantar les teules, en la construcció de bastiments, per a fixar-hi arrimadors i empostissats, etc.

¹²¹ Biga de grandària mitjana, entre la jàssera i el llistó, utilitzada per formar l'estructura de la teulada d'un mas. Tradicionalment de 16 peus de llarg, 9 dits d'amplada, i 7 de cantó.

mil sis-centes peces grans per enrajolar el paviment de l'església. Dites sis fornades es feren amb gran conveniència, ja que als rajolers se'ls prometé donar tota la llenya necessària per coure dites fornades, se'ls traginà la terra a la bassa, i se'ls donà dos homes que servien als dits rajolers.

Acabades de muntar les parets de l'església, tenint ja tot allò necessari a punt, es tractà de cobrir-la, com en efecte es posà en execució amb tota la prestesa que per l'agost de 1724 estigué coberta no solament la nau de dita església, sinó també les capelles, i sagristies per la qual cosa es gastà quatre mil cinc-cents quintars de guix negre, contant el que ja s'havia gastat en altres obres de dita església, que era necessari posar guix. De guix blanc es gastà sis-cents vuitanta quintars. D'aquest guix, molta part s'anà a buscar a les guixeres i, per tenir-lo amb més conveniència, els habitants d'aquesta vila, l'anaven a buscar amb les seves cavalcadures els dies de festa, i Jaume Paulet de la Palma aportà que se li pagava la meitat del què tocava, i l'altra meitat es pagava amb el censal que fa a l'obra de l'església de pensió, cinc lliures cada any.

Els diversos altars i adornaments

L'altar de la Concepció el féu a expenses pròpies el Senyor Baró¹²². L'altar del Roser, i Sant Francesc Xavier els feu el Dr. Carlos Granet, rector de dita parròquia¹²³. L'altar de Sant Joan es féu de diferents devots i se'n cuidà d'ell, l'honorable batlle Joan Reverter. L'altar del Sant Crist es feu també d'alguns devots. L'altar de Nostra Senyora del Carme el feu el Rv. Joan Monner, pvre. i rector de Barberà, i Jaume Monner del Serral. L'altar de Sant Miquel el feren els confreres de la confraria de dit Sant a cuidado dels fills de la vila. L'altar de Santa Llúcia, Sant Antoni i Santa Polònia, vaig pagar jo 20 lliures a Josep Vinyals, pintor de Barcelona pel quadre, pal·lis i perspectiva. L'altar de Sant Isidro i Sant Antoni de Pàdua el van fer els forasters habitants de la present vila, que cuidaren el dit altar. L'altar de les ànimes i sant Narcís el feu el senyor Pere Pascual¹²⁴, apotecari de la present vila, qui també es cuida d'il·luminar dit altar. Al mateix temps s'adornaren els altars de palis, estovalles, ares, candelers, llantions, i de tot allò necessari per adornar-los per fer d'altar, cuidant a cadascun del seu propi altar. Així mateix es donà providència per les robes i ornaments sagrats que amb la creu, són a la sagristia amb totes les robes necessàries per al culte diví.

---

¹²² Segurament aquest altar és la capella on a l'any 2009 es va trobar la tomba del Baró de Cervelló feta el 1750.

¹²³ En una relació de tombes que hi ha a l'església parroquial, hi apareix aquest escrit: "Davant l'altar de la Mare de Déu del Rosari, una que diu així: "*Vas de Carlos Cranet, 1710*".

¹²⁴ En una relació de tombes que hi ha a l'església parroquial, hi apareix aquest escrit: "Davant del Baptisteri n'hi ha una, la llosa de la qual diu així: "*Vas de Pera Pasqual. Apotecari y dels seus. Any 1734*". Queda palès doncs, que l'apotecari que va pagar aquest altar, va ser enterrat als seus peus.

Es treballà també la plata necessària per l'adornament de la dita església que consisteix en una creu gran, la vera creu, dos canelobres grans pels acòlits, els encensers i la naveta, les crismeres i les ampolletes per als sants olis, dos bordons molt ben treballats, dos calzes, una pau, un salpasser i un vericlé que donà un devot. Es feren setze bancs tornejats, i altres d'ordinaris. Faristols, i Missals, i finalment tota la resta que es pot veure en dita església.

La benedicció de la nova església

Disposades dites coses amb tota la forma, es tractà de beneïr l'església, per la qual cosa, jo, el Dr. Carlos Granet, Pvre i rector, amb l'aprovació del Senyor Baró i de tots els parroquians, vaig passar a Barcelona la llicència al molt Il·lustre Senyor Don Andreu del Orbe i Carcatigui¹²⁵ nostre Prelat, qui molt gustós em donà dita llicència, la qual obtinguda es tractà del dia en què es faria dita benedicció, i es resolgué que fos la tercera domínica després de Pasqua de Resurrecció, que era el dia 22 d'abril de 1725, com en efecte se prengué resolució de fer-se la dita Benedicció dit dia 22, i el dia 23, la translació del Sant Santíssim Sagrament de la capella a on abans el teníem a l'Altar Major, dita resolució es prengué el dia 16 de març de 1725, i entre tant, s'acabà de posar tot amb bona forma.

Era batlle de la present vila Joan Reverter, regidor primer Joseph Ros, segon, Francisco Parellada, tercer, Jaume Monner del Serral i quart, Sebastià Moragues.

És imponderable el desig, anhel i cuidado amb què tots els habitants d'aquesta vila esperaven el dia assenyalat per aquesta tan santa i feliç funció, per aconseguir els fruits de tant intensos treballs amb què havien edificat aquest majestuós temple, i casa de l'Altíssim Déu. Finalment, arribà el dia 21 d'abril. Dissabte, vigília de la benedicció de la nostra església parroquial, quant tocant les dues de la tara, començaren a publicar dita festivitat alegre les quatre campanes de dita església parroquial amb tal harmonia que penetraven els cors dels naturals i devots feligresos, cridant amb l'eco del seu so, els habitants dels pobles veïns a aquesta parròquia. A la nit, es celebraren les completes amb tota solemnitat, acompanyades de la música que el comú de la present vila tenia prevista, estant la dita església adornada magníficament amb les colgadores que l'Il·lustre Senyor Baró deixà per dita funció, ardent tota l'església amb gran còpia de llums que semblava una capella ardent.

En lo endemà, dia 22 de dit mes, a les deu del matí, se feu la benedicció de la dita església amb tot concurs¹²⁶ de gent que no obstant de ser l'església tan capaç, molta

---

¹²⁵ El bisbe del moment era Andreu de Orbe i Larreátegui (Ermua 1672-Madrid 1740) un religiós d'origen basc que a més de ser bisbe de Barcelona, va ser arquebisbe de València, president del Consell de Castella i Inquisidor General d'Espanya. És curiós veure com el Dr. Carles Granet, qui fa aquest escrit, no sap escriure el seu segon cognom correctament.

¹²⁶ Quantitat o conjunt de persones.

gent s'hagueren de restar fora per no haver-hi més lloc. Dita benedicció la vaig fer jo, el Dr. Carlos Granet, pvre i rector de dita parròquia. En dita funció em feren el favor d'assistir el Rv. Dr. Baldiri Matas, rector de Sta. Creu del Orde, qui féu de capa assistent; el Rv. Dr. Antón Mestres, rector de Sant Feliu de Llobregat, que féu de diaca; el Rv. Carlos Planti, rector del Papiol, que féu de subdiaca; el Rv. Martí Güell, rector de Cervelló i el Rv. Josep Pelich, rector de Molins de Rei que fóren qui aportaren les capes i els bordons. Assistiren també el Rv. Salvador Petit, rector de Torrelles i el rector de Sant Andreu de la Barca. Predicà dit dia el Rv. Joan Monner, pvre i rector de Corbera, fill de la present parròquia.

En lo endemà, dia 23 d'abril se féu la traslació¹²⁷ del Santíssim Sagrament des de la capella del Sant Crist, a on estava col·locat a l'altar major, per la qual cosa, a les 10 del matí es va formar una processó. Eixint¹²⁸ el Santíssim de dita capella hisqué¹²⁹ la processó fora de l'església i donà la volta a la plaça associat dels mateixos reverents del primer dia, aportant les vares del tàlem els ja dits regidors. Assistiren els Il·lustres Senyors Barons amb la devoció i pietat acostumada, seguint tot el poble i un gran concurs de gent forastera amb moltes atxas i ciris encesos. Quan fou col·locat el Santíssim Sagrament en el sagrari, es cantà l'ofici amb la mateixa solemnitat que el primer dia. El va celebrar el Rv. Joan Monner, pvre i rector de la parròquia de Corbera, i vaig predicar jo, el Dr. Carlos Granet, prve i rector de la present parròquia a vives instàncies dels meus estimats parroquians.

“S'és acabada la relació de “La Història de la crema i renovació de la present Església”

---

¹²⁷ Trasllat

¹²⁸ Traient

¹²⁹ Sortí

Annex III

10.4. La sequera de 1868 i l'ermita del Remei

Una de les ermites més estimada del poble de Sant Vicenç és l'ermita del Remei (tot i que pertany a Cervelló). En aquesta breu narració trobem l'origen de la processó que es va fer durant la segona meitat del segle XIX. Actualment, resta l'ermita i tot un complex en desús.

Setmanari "*La Festa Santificada*"

Notes interessants de la Parròquia¹³⁰

Processó de pregàries a Mas Vila

- Any 1878¹³¹ -

Fent enguany 50 anys d'aquesta processó de Pregàries és oportuna la seva relació trobada a l'arxiu parroquial que literalment diu així:

En l'any de gràcia de 1878, una greu sequedat portava afligits els habitants de Sant Vicenç dels Horts, com igualment als dels altres pobles comarcans, arribant a creure, amb tot fonament, que perdudes del tot les collites, vindria després, com a conseqüència inevitable, una espantosa fam i complerta misèria, si Déu, amb la seva infinita clemència no s'apiadava de tan trista situació.

Per aconseguir tal clemència i misericòrdia, ja en els darrers dies del mes de març, i durant tot l'abril i primera setmana de maig, els feligresos, amb unió del rector¹³², celebraren funcions de pregàries i rogatives, i tingueren exposades les santes relíquies dels patrons d'aquest poble, amb molta pietat i esperit religiós. Molta esperança van posar els veïns de Sant Vicenç en l'eficàcia de les seves oracions, més el cel no donava senyals de fecundar amb la pluja desitjada la terra dels nostres camps, convertits en aquell moment en polsoses carreteres.

Estant així les coses, el rector d'aquest poble, desitjant per una banda que no decaigués el fervor catòlic que animava els seus feligresos, i per altra banda, sentint

---

¹³⁰ Durant l'any 1928, al setmanari catòlic "*La Festa Santificada*" editat pels claretians, a la darrera pàgina que està editada per la Parròquia de Sant Vicenç, hi apareix per fascicles, aquesta relació, que s'ha copiat com una font secundària de l'original escrita l'any 1878.

¹³¹ Cal dir però, que per entendre millor el text, s'han adaptat algunes expressions i paraules al català actual. Els títols dels capítols són únicament per organitzar millor la lectura del text, no hi són a l'original.

¹³² En el document original el rector és anomenat "Párroco".

com ells l'amargor de la tribulació que el Senyor ens enviava, va admetre amb molt de gust la idea d'una romeria pública o peregrinació a la capella o ermita de Nostra Senyora del Remei, situada a l'altura d'un indret anomenat Masvidal, en el terme de Cervelló.

Al proposar aquesta peregrinació, el rector va indicar la conveniència de que fos precedida per un acte de penitència, a semblança dels antics habitants de Nínive que aplacaven la justícia divina amb dejunis i penitències públiques¹³³. L'acte de penitència que va ser indicat pel rector fou un dia de dejuni voluntari, amb abstinència de carn. Va ser assenyalat per practicar-lo tothom el dia 6 de maig, vigília de la projectada peregrinació que devia tenir lloc el dia següent, 7 de maig de 1878.

A jutjar per la bona rebuda que va ser la proposició del dejuni, i pels informes que el rector es va procurar, es pot ben dir que tota la població en massa va dejunar, menjant només peix i oferint aquell sacrifici públic com un acte de desgravi a la divina Majestat.

Cal remarcar que, sabedor el rector del poble de Torrelles, que aquí a Sant Vicenç es projectava el dejuni i peregrinació esmentades, s'hi va adherir a tan càndides pràctiques que igualment les proposà als seus feligresos i aquests, van acceptar-ho de bon grat. El dejuni, per tant, es practicà la vigília en els dos pobles de Sant Vicenç i de Torrelles el dia 6 de maig.

A conseqüència de l'adhesió del poble de Torrelles, aquest rector i el d'aquí a Sant Vicenç, es van posar d'acord respecte la forma i detalls de la peregrinació, i van convenir a fer el següent:

Primer: que els veïns de Sant Vicenç i Torrelles sortirien del seu respectiu poble en direcció a Masvidal a les 6 del dematí del dia 7, i que els que arribessin primer, s'hi esperessin fins a divisar els altres per unir-se les dues peregrinacions.

Segon: que els peregrins de cada poble fossin precedits per la respectiva creu parroquial, i que durant el camí es resés el rosari.

Tercer: que per a evitar que ningú no vingués, atesa la falta de recursos que ja es deixava sentir en moltes famílies, no s'admetessin ciris, ni atxes, ni que acompanyessin més llums que els quatre que havien d'il·luminar la imatge del Redemptor.

Quart: que aquesta imatge fos portada pels administradors de Sant Vicenç amb hàbits de penitència.

Quint: que arribada la peregrinació a l'altura de Masvidal, s'hi celebrés una missa a l'aire lliure pel rector de Sant Vicenç i que prediquéss el rector de Torrelles.

---

¹³³ Aquest relat bíblic el trobem al llibre de Jonàs. Cfr. Jn 3, 5.

Aquests punts acordats foren portats a efecte amb tota exactitud, havent arribat primer els peregrins de Torrelles i venint-los a trobar els de Sant Vicenç a la distància d'uns passos.

Al trobar-se les dues creus parroquials, es van saludar tocant-se l'una a l'altra amb un òscul de pau, i formant tots els peregrins un sol cos de romeria, va ajuntar-se un contingent de dues mil ànimes aproximadament.

El poble de Sant Vicenç va acudir-hi quasi tot, autoritats inclusivament, i com a prevenció, l'alcalde va ordenar que els mossos d'Esquadra formessin una ronda per vigilar la població mentre els habitants acudien i celebraven la romeria. Quatre els esmentats mossos van formar part de la peregrinació i durant la missa van donar la guàrdia d'honor.

Quan els peregrins de Torrelles sentiren el crit unànime dels de Sant Vicenç, quedaren admirats, i fou tanta l'emoció que també van brollar llàgrimes dels seus ulls.

Acabada la missa i el sermó, cada romeria va tornar al seu poble amb el mateix ordre i fervor que a l'anada, resant el rosari i confiant en la misericòrdia i clemència del cel.

Però ni un núvol, ni una senyal de la més petita pluja volgué aparèixer per acabar amb aquella continuada sequedat. Tot el mes de maig, i tot el juny va passar de la mateixa manera, i els infeliços pagesos es comptaven ja víctimes segures de tanta calamitat. Arribà el mes de juliol i una ruixada vingué aleshores a confirmar en la seva desgràcia a aquests veïns de Sant Vicenç, ja que la mica de raïms que es trobaven a les vinyes, podien ser destruïts per aquella ruixada inoportuna, que semblava més un augment del càstig del Senyor, que el benefici de l'aigua que havien demanat.

Era tal la desolació i els laments dels pobres que el rector, no sabent ja què donar-los, ni de quina manera els podia consolar, els deia tan sols: *"No desconfieu encara, fills meus, Déu és omnipotent, la seva bondat és infinita, i no voldrà afligir-vos de la manera com us penseu. Tingueu tots ferma confiança, tingueu fe i cregueu que, si Déu vol, amb aigua i sense ella, tindreu collites"*.

I efectivament, aquella ruixada que tothom havia tingut com a verí, fou suficient per donar força a la terra i a les plantes, i sense ploure com desitjaven van tenir collita de vi tan abundant com quasi miraculosa.

Es pot comprendre sense esforç, amb quina alegria i expansió d'ànims donaven gràcies a Déu, de tot cor, aquests veïns, i tothom, reconeixent la omnipotència, clemència i bondat de l'autor de tot allò creat, reveren la gràcia de tant bona collita, com una corona de premi que el Senyor els envià.

Annex IV

10.5. Les campanes i els seus tocs

És interessant també, conèixer un bé immaterial com són els tocs de les campanes. Aquesta informació que segueix és extreta dels fulls parroquials del mes de juliol de 2000 on el Sr. Joan Costa Ubach descriu aquest so tan característic del poble tot recordant les converses amb la seva àvia.

“De les converses sobre el tema tingudes amb caràcter familiar i detallades per la meua àvia Maria Anna Rovira i Coll.

En temps de Mn. Josep Masmitjà, a finals del segle XIX, s'establiren els tocs de campana de la següent manera:

Repic solemne. Consistia en llançar totes les campanes al vol. Sis vegades l'any i a les dotze del migdia. Era per les vigílies de les festes religioses anuals catalanes, és a dir: Nadal, Pasqua de Resurrecció, Pentecosta i per la Mare de Déu d'agost; a més, les dues Festes Majors, a l'hivern el 22 de gener, i a l'estiu, el 30 de juliol.

Repicar. Es tocaven les dues petites, augmentant i disminuint el to acompanyades amb el volteig de les dues campanes grosses. En esberlar-se la més grossa –la Vicenta– solament es pogué fer amb la mitjana. Es repicava per a les vigílies de les festes de guardar, a les dues de la tarda, a les cinc del matí del dia de precepte i una hora abans de la missa primera; i també durant el recorregut de la Processó de Corpus (d'aquí ve la dita “no es pot repicar i anar de processó”). En els batejos es repicava amb les petites el temps convingut entre el padrí i el campaner.

A morts. Quan es coneixia la defunció, es tocava tres vegades si el difunt era un home i dues vegades si era una dona. Mentre estava el cos present, les campanes recordaven la defunció després del toc de l'Àngelus, mitja hora abans del funeral –que s'anomenava “a vestir”- i finalment al cantar-se les absoltes. Hi havia el costum que al primer toc es resava un parenostre pel difunt.

Albat. Si era un nen o una nena que encara no havia fet la primera comunió, el toc d'albat ho anunciava, la forma de tocar era diferent a la de morts, però seguia les mateixes regles en el temps i forma.

Àngelus. Tres batallades, una per cada Avemaria, i finalitzava dotze seguides, recordant la corona de les dotze estrelles de la Verge.

A missa. Mitja hora abans es tocava a vestir. Eren trenta batallades seguides, record de la vida oculta de Jesús (30 anys), i de les monedes amb que fou venut, s'acabava amb tres si el celebrant era el senyor Rector, dues si era el sr. Vicari i una si era un altre

sacerdot. Un quart abans, i de tres en tres, s'invitava a la participació. En sortir de la sagristia el celebrant, deu campanades recordaven els deu manaments. Quan durant la missa s'arribava al "Sanctus", tres batallades ho anunciaven, després, una a la primera genuflexió quan ja s'havia consagrat el pa, una altra a l'elevació, una altra a la segona genuflexió, i d'igual manera es procedia a la consagració del vi; set batallades, memòria dels set sagraments, eren les que finalitzaven.

A Doctrina. Els diumenges a dos quarts de tres de la tarda, les dues campanes petites al vol cridaven als infants a anar a doctrina, que començava a les tres.

A foc. Tres i quatre batallades amb insistència i seguides, era el senyal per cridar la població a apagar un foc.

A sometent. Eren tocs seguits d'una sola campana.

A tempesta. Quan el cel amenaçava tempesta, era una súplica implorant que no pedregués i que no hi hagués riuades.

De les campanes antigues

Al campanar de Sant Vicenç hi havia quatre campanes.

La grossa es deia Vicenta i fou costejada pel poble. La segona, un xic més petita, s'anomenava Teresa i l'apadrinà una comtessa de Cervelló. Les dues petites portaven el nom de Santa Creu i Carme.

En fondre la Teresa, perquè fos més forta i tingués un millor so, hi van afegir platí. En aquell temps el platí era un metall de preu molt poc superior al plom i més baix que la plata.

En plena Segona República s'aconseguí la jornada laboral de vuit hores. L'Ajuntament de Sant Vicenç, entre d'altres, va considerar que les campanes eren unes treballadores que havien de seguir la llei i els va imposar una jornada laboral de vuit hores. Solament podien treballar (tocar) des de les vuit a les dotze del matí, i des de les dues a les sis de la tarda. El resultat va ser que no es tocava l'Àngelus ni al matí ni al vespre, com tampoc es tocava a morts, ni els tocs que es feien fora d'aquelles hores.

A partir de les eleccions de 1936, l'Ajuntament acordà que les campanes havien de pagar l'impost de consums. Després de la comunicació oficial a Mn. Josep Duran, aquest va decidir que les campanes no tocarien més, ja que la parròquia no es podia permetre pagar aquest impost, i ho va comunicar als feligresos el diumenge següent. Es donà el cas que aquell mateix diumenge moria un del partit del govern municipal. La notícia corregué més que de costum, i tot el poble estava expectant per veure què passaria amb les campanes. Per solucionar el problema recorregueren a un antic campaner, i aquest va acceptar pensant fent un bé a la parròquia i al poble. Quan a les

dues de la tarda, l'hora permesa, se sentí tocar a morts, hi hagué una gran alegria. No era de l'agrat popular que les campanes no toquessin.

El diumenge 19 de juliol les campanes van fer la seva darrera jornada laboral: ja no tocarien mai més: un mal dia de 1937, les baixaren amb els ternals de cal manyà. Quedaren un temps a la plaça on es podien llegir les inscripcions en llatí: la grossa a la part alta en duia dues rengles, la mitjana tres. De tant en tant, un roc llençat per la canalla les feia gemegar. Al cap de poc, se les endugueren per fer-ne material de guerra”.

Índex de fotografies

- Pàg. 8: “Visió de Sant Vicenç dels Horts des del Pont de Molins” - (fotografia d’Agustí Roig Marcè – ARM)
- Pàg. 9: “El riu Llobregat a principis del segle XX” - (APSVH)
- Pàg. 12: “Àmfora romana trobada sota l’antic mercat”. - APSVH
- Pàg. 13: “Document del Mil·lenari”. Extret del pòster commemoratiu realitzat per l’Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts. 1993 - (ARM)
- Pàg. 14: “El Molí dels Frares” - (ARM)
- Pàg. 15: “Casa amb voltes, Can Perals”. Arxiu Salvany. Biblioteca de Catalunya.
- Pàg. 17: “Pesseta de Sant Vicenç”. II República Espanyola - (ARM).
- Pàg. 18: “Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts” - (ARM)
- Pàg. 21: “Escut de la Tomba del Baró de Cervelló” - (ARM)
- Pàg. 27: “Visió de l’Església parroquial – finals del segle XIX” - (APSVH)
- Pàg. 29: “Interior de l’església abans de la Guerra Civil” - (APSVH)
- Pàg. 31: “Façana de l’església a la dècada dels anys 20” - (Extret del llibre *L’Abans. Recull gràfic de Sant Vicenç dels Horts (1890-1965)*)
- Pàg. 33: “Recordatori de la IV Romeria a Montserrat (1932)”. (APSVH)
- Pàg. 35: “Missa dels Màrtirs a Ordal (2014)” – (ARM)
- Pàg. 36: “Església i rectoria a la dècada dels 50” – (*L’Abans*)
- Pàg. 37: “Arribada de la imatge de Sant Vicenç” (APSVH)
- Pàg. 38: “Obres de construcció de l’Absis de l’Església – 1943” (APSVH)
- Pàg. 39: “Benedicció de Sant Cristòfol – anys quaranta” - (*L’Abans*)
- Pàg. 40: “Sermó de comiat de Mn. Tous” (1948) – (APSVH)
- Pàg. 41: “Processó de Sant Isidre” (1950) – (ARM)
- Pàg. 43: “Benedicció de Sant Antoni” (1960) – (*L’Abans*)
- Pàg. 44: “Capella del Santíssim” (1960) – (APSVH)
- Pàg. 45: “Benedicció de Rams” (1979) – (APSVH)
- Pàg. 46: “Primera processó de Corpus, segona època. 1992” (APSVH) i “Majòlica de Sant Vicenç dels Horts. 1988. Camí del Magníficat. Montserrat” (ARM).
- Pàg. 47: “Pintors al temple de Sant Vicenç” (1983) – (APSVH)
- Pàg. 48: “Obres del Casal Parroquial” (1987) i “Obres al campanar del temple” (1997) – (APSVH)
- Pàg. 49: “Punt de llibre de comiat de Mn. Mateu Santacana” (2015) – (APSVH)
- Pàg. 50: “Detall de la Taula de Sant Vicenç” (APSVH)
- Pàg. 52: “Fotografia de la portada del primer reglament del Centre Catòlic de Sant Vicenç” (1881) – (APSVH)
- Pàg. 53: “Imatge de l’Esperit Sant” (Nau Central temple) – (APSVH)
- Pàg. 54: “Un casament a l’altar major” (1959) - (APSVH)
- Pàg. 56: “El Cardenal Jubany i Mn. Mateu Santacana en la inauguració del Casal Parroquial” (1988). “La consagració de l’altar” (1998) – (APSVH)
- Pàg. 57: “Fulletó en motiu de la Consagració del Temple” (1998) – (APSVH).
- Pàg. 58: “Moment del respons en honor del Baró de Cervelló amb la participació dels Miquelets de Catalunya” (2009) – (APSVH)

- Pàg. 59: “Escapulari de l’orde de la Mercè, trobat a l’interior de la Tomba del Baró de Cervelló” – (APSVH)
- Pàg. 68: “Façana del temple” (ARM)
- Pàg. 69: “Portalada i façanes laterals del temple” (ARM).
- Pàg. 70: “Campanar i penell superior del temple” (ARM).
- Pàg. 71: “Relotge”. “Detall amb l’escut del baró de Cervelló a la campana superior del rellotge” - (ARM)
- Pàg. 72: “Campanar actual” - (ARM).
- Pàg. 73: “Nau central del temple” - (ARM)
- Pàg. 74: “Detall d’una creu de consagració”. “Petxina per a l’aigua beneïda”. “Placa commemorativa” - (ARM).
- Pàg. 75: “Altar Major”. “Creu principal de l’Altar Major” - (ARM)
- Pàg. 76: “Imatge de Sant Vicenç de l’Altar Major”. “Martiri de Sant Vicenç” - (ARM)
- Pàg. 77: “Detalls de la Capella del Santíssim” - (ARM)
- Pàg. 78: “Retaule de bronze de la Sagrada Família” - (ARM)
- Pàg. 79: “Capella del Sant Crist” - (ARM).
- Pàg. 80: “Capella de la Mare de Déu dels Dolors” - (ARM)
- Pàg. 81: “Capella del Sagrat Cor”. “Imatge de la Mare de Déu del Carme” - (ARM)
- Pàg. 82: “Capella de Sant Josep i Urna del Baró”. “Carrilló” - (ARM)
- Pàg. 83: “Capella de la Mare de Déu de Montserrat” - (ARM)
- Pàg. 84: “Capella de Sant Antoni, Sant Isidre i Santa Llúcia” - (ARM)
- Pàg. 85: “Nau Central”. “La trona” - (ARM)
- Pàg. 86: “Rosetó Façana”. “Vitrall Sant Joan Baptista de l’absis” - (ARM)
- Pàg. 87: “Vitrall de la Sagrada Família” - (ARM)
- Pàg. 88: “Làpida sepulcral del Baró de Cervelló” - (APSVH)
- Pàg. 91: “Temple de la Ciutadella de Barcelona”. “Església Sant Felip Neri de Barcelona”. “Església Sant Baldiri de Sant Boi de Llobregat”. (ARM)
- Pàg. 92: “Capella de la Mare de Déu dels Dolors de Ponts”. “Convent de Santa Maria del Pla de Sanaüja”. “Dues fotografies de l’església de la Santa Creu de Calafell” - (ARM)
- Pàg. 93: “Taula de Sant Vicenç màrtir” del Mestre de Rubió - (ARM)
- Pàg. 96: “Façana de l’antiga rectoria” - (L’Abans)
- Pàg. 97: “Façana de la rectoria nova” - (ARM)
- Pàg. 98: “Detall façana lateral de la nova rectoria” - (ARM)
- Pàg. 99: “Església Sant Josep”. “Església de Sant Antoni de Pàdua” - (ARM)
- Pàg. 100: “Capella de Sant Roc” - (ARM)
- Pàg. 101: “Capelleta de Sant Roc”. “Inscripció de la Capelleta” - (ARM)
- Pàg. 103: “Visió del cementiri parroquial (entorn de 1900)” – (L’Abans)
- Pàg. 104: “Títol funerari del primer cementiri parroquial” - (APSVH)
- Pàg. 105: “Creu de terme de Can Ros el 1910” - (L’Abans). “Creu de Terme de Can Ros actualment” - (ARM). “Benedicció de la creu de Can Ros l’any 1948” - (APSVH)
- Pàg. 106: “Creu de terme del Turó” - (L’Abans). “Plaça de la Creu” (APSVH)
- Pàg. 107: “Fotografies del Via Crucis dins i fora el temple” - (ARM)
- Pàg. 108: “Casal Parroquial” - (ARM)
- Pàg. 110: “Fotografia de l’arxiu parroquial” - (ARM)

- Pàg. 119: "Fotografia de l'arxiu parroquial" - (ARM)
- Pàg. 120: "Detalls de la Revista MES, Pau i Treball i Vidal Parroquial" - (ARM)
- Pàg. 122: "Apostolat any 1924" – (Biblioteca de Catalunya)
- Pàg. 123: "Misteri de l'assotament l'any 1924" – (Biblioteca de Catalunya)
- Pàg. 124: "Armats". "Misteri de la Dolorosa" (1924) – (Biblioteca de Catalunya)
- Pàg. 125: "Auto Sacramental". "Sortida de Processó" - (Mikel Adell. Cos de Portants del Sant Crist de Sant Vicenç dels Horts)
- Pàg. 126: "Detalls de la Processó de Penitència" - (Mikel Adell. Cos de Portants del Sant Crist de Sant Vicenç dels Horts)
- Pàg. 127: "Sant Crist de Sant Vicenç dels Horts en la Processó" - (ARM)
- Pàg. 128: "Processó de Corpus" (1947) - (L'Abans). "Processó de Corpus" (2017) - (APSVH)
- Pàg. 129: "Detall del reliquiari de Sant Vicenç". "Reliquiari de Sant Vicenç" - (ARM)
- Pàg. 130: "Els nicolaus i el sant" - (L'Abans). "Santa Llúcia" (Família Roig Marcè).
- Pàg. 135: "Monestir de Santa Maria de l'Estany" - (ARM). "Làpida de l'abat Trueta. Monestir de Les Avellanes". (Extret de "Páginas de historia catalana: Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes", d'Eduardo CORREDERA)
- Pàg. 136: "Acte Doctor Honoris Causa al Pare Guiu Camps per la Universitat de Barcelona" – (UB). "Fotografia de Pere Ferrés i Costa" (Portada del llibre "Cròniques de la Gran Guerra, Pere Ferrés i Costa") – (ARM)
- Pàg. 137: "Narcís Lunes". "Portada d'un llibre de Joan Martí Trenchs" (ARM)
- Pàg. 140: "Parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts" - (APSVH)

Bibliografia

- "Atles del Baix Llobregat". Institut d'Estudis Cartogràfics. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. 1995
- "Censo de la población de España según el empadronamiento hecho en 31 de diciembre de 1900". Tomo II. Imprenta de la dirección general del Instituto Geográfico i Estadístico. Madrid 1903.
- "Censo de la población de España, según el empadronamiento hecho en 31 de diciembre de 1887". Dirección General del Instituto Geográfico y estadístico. Madrid, 1891
- "Censo de la Población de España. 21 de Mayo de 1857". Comisión de Estadística general del Reino. Imprenta Nacional, Madrid, 1858
- "Estructura de la població: sexe, edat, estat civil. Padrons municipals d'habitants de Catalunya, 1986". Departament de Producció Estadística. Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya. Barcelona 1988.
- "Història del I Centenari del Centre Catòlic de Sant Vicenç dels Horts. 1880-1980". Estil Graf, S.A. Sant Vicenç dels Horts, 1980.
- "Població de Catalunya. 1936". Generalitat de Catalunya, Departament de presidència. Servei Central d'Estadística, 1937
- CALPE, LACUESTA, ROYO, F. i ROYO, J.: "INVENTARI DEL PATRIMONI HISTÒRIC, ARQUITECTÒNIC I AMBIENTAL DE SANT VICENÇ DELS HORTS" Memòria 6. Diputació de Barcelona, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts, Febrer 2006.
- CAMPDERRÓS FIGUERES, Jaume (dir.): "L'Abans. Recull Gràfic de Sant Vicenç dels Horts (1890-1965)". Efadós Editorial, El Papiol 1999.
- CANELA, DOLCET, MOGA, MORENO, PALOS, PASTOR, VALLVERDÚ: "Sant Vicenç dels Horts. Aproximació a l'estudi del medi natural i social". Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, Sant Vicenç dels Horts, 1987.
- CARALT MUNNÉ, Agustí: "L'Escaquer vicentí. Personatges populars" S.I. Jaume Segura, 1995
- CARALT MUNNÉ; Agustí: "Arrels mil·lenàries de Sant Vicenç dels Horts". Barcelona, Multitext, 1997.
- CORREDERA, Eduardo. "Páginas de historia catalana: Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes". Barcelona: Germans Maristes de Catalunya, 1997.
- FERNÁNDEZ TRABAL, Josep: "Grans establiments moliners a la vall baixa del riu Llobregat: els casals de Martorell, Sant Vicenç dels Horts i Molins de Rei (segles XII-XV)", Estudis històrics i documents dels arxius de protocols, número 26, 2008.
- FERRÉS i COSTA, PERE: "Cròniques de la Gran Guerra": Editat pel Centre d'Estudis de l'Hospitalet de Llobregat. 2014.

- IGLÉSIES, JOSEP: *"El Cens del Comte de Floridablanca. Part de Catalunya"*. Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1969.
- IGLESIES, Josep: *"El fogatge de 1553"*. Volum 1, Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona 1979.
- IGLESIES, Josep: *"Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVIII"*. Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona 1974.
- IGLESIES, Josep: *"Fogatge de 1497"*. Volum I, Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona 1991.
- JULIÀ, M - PO POYATO, Rocío: *"Sant Vicenç dels Horts 1693"*. Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts, Quaderns d'Arxiu núm. 2, 1997.
- LLONCH, PUJOL i SANTACANA: *"Un noble català a la Guerra de Successió"*. Editorial Llibres de Matrícula, Calafell 2009.
- MARCÈ RIGOL, Joan: *"Caminant junts. Vivències"*. Fundació Privada IRIS. Sant Vicenç dels Horts, 2007.
- MARTÍ BONET, Josep M^a i NIQUI, Leandro: *"GLOSSA a Ponç de Gualba, Visites Pastorals (1303-1330)"*, Barcelona, 2017.
- MARTÍ BONET, Josep Maria: *"El martiri dels temples a la diòcesi de Barcelona (1936-1939)"*, Arxiu Diocesà de Barcelona. Barcelona, 2008.
- MARTÍ BONET, Josep Maria: *"Novum speculum titulorum ecclesiae barchinonensis. Resum de documents"*. Volum UU: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Barcelona, 2018.
- PLADEVALL, Antoni i VIGUÉ, Jordi: *"El monestir romànic de Santa Maria de l'Estany"*. Artestudi volum 6. Barcelona 1978.
- ROMAGUERA RAMIÓ, Joaquim: *"El patrimoni cinematogràfic a Catalunya"*. Novagràfik, Puigcerdà 1995.
- SOLER AMIGÓ, Joan: *"D'un temps, d'una vila. Relats de la història de Sant Vicenç dels Horts"*. Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts, 1999.
- TARRÉS CLARET, PERE: *"El meu diari de guerra"*, Publicacions Abadia de Montserrat, Montcada i Reixac, 2004.
- TRIADÓ, Joan Ramon: *"Història de l'art Català"*. Edicions 62. Barcelona, 1983.
- VERICAT GAVALDÀ, Lluís Maria: *"Diccionari de Símbols cristians"*. Editorial Farell, Sant Vicenç de Castellet, 2008.

Publicacions consultades

- Setmanari "*La Festa Santificada*" – Sant Vicenç dels Horts (1928-1935).
- Revista parroquial *MES* (1948-1967). Sant Vicenç dels Horts.
- Revista parroquial *PAU i TREBALL* (1967-1969). Sant Vicenç dels Horts.
- Diari "*La Vanguardia Española*", 22 de maig de 1934, Barcelona.
- Diari "*L'Opinió*", 22 de maig de 1934, Barcelona.
- Setmanari *El Patufet*, 21 d'abril de 1906.
- *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, desembre de 1925.

Arxius

- Arxiu Parroquial Sant Vicenç dels Horts (APSVH)
- Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts (AMSVH)
- Arxiu Museu Diocesà de Barcelona (AMDB)
- Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB)
- Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (AHPB)

Articles i apunts inèdits

- Apunts de la conferència "*Sant Vicenç en el temps del retaule gòtic*" a càrrec del Dr. Josep Maria Martí Bonet, pronunciada el 24 de gener de 1994 a Can Comamala de Sant Vicenç dels Horts en motiu de l'inici dels actes del Mil·lenari del poble.
- PRATS, Lluís (arquitecte): Estudi "*Reconeixement de les patologies de l'Església de la Parròquia de Sant Vicenç Màrtir*". 1990.
- AYMERICH BOLTÀ, Mercè: "*Església de Sant Vicenç dels Horts (1718-1725)*". Treball inèdit. Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts.
- AYMERICH, Enric: "*Història de la crema i restauració de la present església*". (Treball inèdit)
- BUBÍ PAULET, Natàlia: "*Notes històriques de la parròquia de Sant Vicenç dels Horts*". (Treball inèdit), 1996.
- "*Inventari de béns immobles*". Arquebisbat de Barcelona. Parròquia de Sant Vicenç màrtir de Sant Vicenç dels Horts. 2004.

Webgrafia

- *“Dances tradicionals de Carnaval del Baix Llobregat: La Disfressada de Sant Vicenç dels Horts”*, Vilaweb, 20 de febrer de 2013.
<https://blocs.mesvilaweb.cat/rosadefoc/?p=240428>
(consultat el 15 de gener de 2019)
- Arxiu fons fotogràfic Salvany: **<http://www.bnc.cat/digital/salvany/index.html>**
(consultat el 20 de febrer de 2019)
- Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya:
<https://cec.cat/arxiufotografic/> (consultat el 20 de febrer de 2019)
- Pàgina web de les Germanes de la Doctrina Cristiana:
<https://www.carismahdc.com> (consultada el 3 de juny de 2019)
- És interessant de veure l'espai *“Patrimoni”* del Programa Signes dels temps (21/12/2014) on es fa un breu vídeo sobre l'església de Sant Vicenç:
<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/signes-dels-temps/esglesia-de-sant-vicenc-martir-de-sant-vicenc-dels-horts/video/5398051/> (consultat el 9 de gener de 2019)
- Blog: *“Orgull de Baix”*. Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts.
<http://www.orgulldebaix.cat/blog/tag/arxiu-municipal-de-sant-vicenc-dels-horts/> (consultat el 30 de març de 2019)
- Web de l'Escola La Immaculada - Història de l'escola.
<http://www.laimmaculada.es/content/hist%C3%B2ria>
(consultat el 3 de juny de 2019)
- MORAN OCERINJAUREGUI, Josep: *“De la Vila de Garrosa a Sant Vicenç dels Horts”*
https://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/09_moran.PDF
(consultat el 30 de març de 2019)

*Aquest
Treball de
Síntesi del Grau
d'Història, Arqueologia
i Arts Cristianes de la Facultat
Antoni Gaudí de l'Ateneu
Universitari Sant Pacià,
s'ha acabat el
dia 18 de juny
de 2019.*